

**Eğitim Yönetimi ve Denetimi Türkçe Alanyazınının
Durumu: Akademisyen Bakış
Açısı**

Ece İlhan Özkök

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne Eğitim Yönetimi ve
Denetimi dalında Yüksek Lisans Tezi olarak
sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Eylül 2016
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Mustafa Tümer
L.E.Ö.A Enstitüsü Müdür Vekili

Bu tezin Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Doç. Dr. Canan Perkan Zeki
Eğitim Fakültesi Bölüm Başkan Vekili

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimi, tezin nitelik bakımından Eğitim Yönetimi ve Denetimi Programı Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Doç. Dr. Şefika Mertkan
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

Prof. Dr. Hasan Şimşek
Doç. Dr. Sıtkıye Kuter
Doç. Dr. Şefika Mertkan

ABSTRACT

This study examines the current state of the local knowledge base in the field of educational leadership along with its reasons and the means through which it could be enhanced from the perspective of scholars actively working in the field. Aiming to gain an in-depth understanding of the local knowledge base from the perspective of scholars working in the field, the study adopts the constructivist worldview and the qualitative approach and has been designed as a phenomenology. Scholars with substantial experience and knowledge in the field of educational administration in Turkey in general and with the local knowledge base in Turkey in particular participated in the study. Criteria sampling was used to form the working group and the study was carried out with 17 participants from 8 different higher education institutions based in 4 different cities. Data were collected using semi-structured interviews conducted in the natural setting of the participants and were analyzed using content analysis.

Findings suggest a marked increase in the number of studies published in the field of educational administration; however, despite this increase, there is a widespread dissatisfaction among the participants when evaluating the quality of these studies. The main reasons for participants' dissatisfaction are person related, organization related and system related. Capabilities and attitudes of scholars were listed among the person related reasons which participants emphasized were influenced by organizational and system related factors. Last but not least, participants put forward suggestions for improvement, which they emphasized the urgency to put these in action. It is important to note participants used despairing expressions when making suggestions for improvement. That participants

do not trust local knowledge base and that feeling themselves distressed and anxious they question the values in academia is another finding that is important to note.

Keyword: Educational Administration, Educational Administration Knowledge Base, Knowledge Production

ÖZ

Bu araştırmanın temel amacı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Türkçe alanyazınının mevcut durumu, bu durumun nedenleri ve nasıl geliştirilebileceği üzerine akademisyenlerin bakış açılarını ortaya koymaktır. Yapılan bu çalışmada eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınının akademisyenlerin bakış açısından derinlemesine inceleme hedeflendiğinden yapılandırmacı dünya görüşü etkisi ile nitel araştırma yaklaşımı kullanılmış ve araştırma, fenomenolojik olarak desenlendirilmiştir. Bu çalışmada yurtdışı ve Türkiye'de eğitim yönetimi ve denetimi alanında çalışan ve Türkçe alanyazınının ile ilgili deneyim ve bilgi sahibi akademisyenler ile çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken amaçlı örneklem türü olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma 4 farklı şehirde, 8 farklı üniversitedeki akademisyenlerle gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya 17 katılımcı katılmıştır. Çalışmanın verileri yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Görüşmeler katılımcıların kendi ortamlarında, yüz yüze gerçekleştirilmiş ve verilerinin analizinde içerik analizi kullanılmıştır.

Bu çalışmada elde edilen bulgularda ilk olarak katılımcılar Türkçe alanyazınının nicelik yönünden artış gösterdiğini belirtmişlerdir. Ancak söz edilen artışa rağmen katılımcıların alanyazını nitelik açısından değerlendirdiği zaman belirttikleri memnuniyetsizlik dikkat çekmektedir. Bu memnuniyetsizliğin temel nedenlerinin kişi kaynaklı, örgüt kaynaklı ve sistem kaynaklı olduğu görülmektedir. Kişi kaynaklı nedenler arasında akademisyen yeterliliği ve tutumu sorgulanırken, akademisyen tutumu ve yeterliliğini doğrudan veya dolaylı etkileyen nedenlerin örgüt ve sistem kaynaklı olduğu katılımcıların tarafından vurgulanmış, kişi kaynaklı nedenlerin örgüt ve sistem kaynaklı nedenlerle etkileşimi tartışılmıştır. Son olarak

katılımcılar sistem, örgüt ve kişi kaynaklı sunulan nedenlere bir çok gelişim önerisi getirmiş ve söz edilen gelişim önerilerinin dikkate alınması aciliyetinin üzerinde durmuşlardır. Katılımcıların gelişim önerileri sorulduğunda daha çok umutsuz ifadeler kullandıkları dikkat çekmiştir. Katılımcıların Türkçe alanyazınına karşı güvensiz oldukları, kendilerini akademik ortamda çaresiz ve endişeli hissettikleri ve akademi içerisindeki değerleri sorguladıkları dikkat çeken diğer bir noktadır.

Anahtar Sözcükler: Eğitim Yönetimi, Eğitim Yönetimi Alanyazını, Bilgi Üretimi

TEŞEKKÜR

Daha yazmadan önce bu başlığın altında yer vermek isteyeceğim bir çok insan olacağına emindim. Ve birinin ismine yer versem, diğeri eksik kalacaktı. O nedenle bugüne kadar tanıdığım, beni ben yapan herkese ve bu süreçte yanımda olan tüm sevdiklerime bir teşekkürle başlamak istiyorum.

Öncelikle benim için yeri apayrı olan, sorgulayabilmem, dürüst ve cesur olabilmem için beni özgür kılan (ki bunun akademide ne denli zor olduğunu yaşayarak öğrendim), sözcüklere gerek duymadan beni anlayan, en önemlisi bana inanan, her anlamda hayatıma kattığı tüm değerler için, çok değerli danışmanım Doç. Dr. Şefika Mertkan'a koca bir teşekkür borçluyum. Şefika Hocam'ın hayatıma kattığı değerlerden biri olan, yaratıcı fikirleri, harika film zevki ve son derece eğlenceli kişiliğiyle, fazlaca çalışıp çok da yorulduğumuz bu süreci benim için biraz daha keyifli hale getiren Dr. Hatice Bayraklı Hocam'a çok teşekkür ederim. İdari prosedürleri yerine getirmemizde bir hayli yardımcı olan ve bu süreci bizim için kolaylaştıran Yrd. Doç. Dr. Hatice Nilay Hasipoğlu'na çok teşekkür ederim. Tabii ki bu çalışmanın gerçekleşmesindeki büyük katkılarından dolayı, özveri ve samimiyet ile çok güvendiğim bu çalışmanın bulgularına ulaşmamı sağlayan, kimliklerini gizli tutmaya söz verdiğim tüm katılımcılarıma çok teşekkür ederim.

Yan yana getirilen kelimelerin ne denli güçlü olduğunu öğreten, her daim aklımda, cümlelerimde ve fikirleriyle hayatımda varlığını sürdüren onlarca yazar, şair ve düşünüre de büyük bir teşekkür borçluyum. Birkaçının adını anmam gerekecek ki; öğrenmenin büyüsünü her satırlarında farklı tatlarla hissettiren, düşünceleri, inançları ve duygularıyla, okuyacağınız bu tezi hazırlayan beni, küçüklüğümden bu yana yalnız bırakmayan ve büyük bir olasılıkla akademik jargon içine sıkıştırılmış bu çalışmada,

ne yaparsam yapayım biraz biraz bulacağımız Oğuz Atay'a, Fyodor Mihayloviç Dostoyevski'ye, Samed Behrengi'ye, Friedrich Nietzsche'ye, Nazım Hikmet Ran'a, Chuck Palahniuk'a, Franz Kafka'ya ve Hakan Günday'a büyük teşekkürler.

Son olarak tüm bu güzel insanları tanımama sebep şüphesiz ki ailemdir. Kendi ayaklarımın üzerinde durmayı ve iyi bir insan olmayı öğreten, büyük şansım aileme; koşulsuz sevgileri, inançları ve sonsuz destekleriyle hayatıma kattıkları tüm güzellikler için, büyük özlemlerinin yanında, varlıklarını sürekli hissettiren en değerlilerim, annem Eda Neva Özkök'e, babam Kamuran Özkök'e, sesiyle bile dünyayı daha güzel bir yer haline getiren, Eciş'inin birtanesi, kardeşim Kemal Ege Özkök'e ve isimleri kalbimde, tüm aileme sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ABSTRACT	iii
ÖZ.....	vi
TEŞEKKÜR	viii
1 GİRİŞ.....	1
1.1 Araştırma Problemi	4
1.2 Araştırmanın Amacı	6
1.3 Araştırmanın Önemi	7
2 YÖNTEM.....	9
2.1 Araştırma Deseni.....	10
2.2 Çalışma Grubu.....	12
2.3 Hazırlık ve Veri Toplama Süreci	16
2.4 Veri Analizi	20
2.5 Araştırma Etiği	23
3 BULGULAR VE TARTIŞMA	26
3.1 Eğitim Yönetimi Türkçe Alanyazınının Mevcut Durumu	26
3.1.1 Alanyazının Nicelik Durumu	26
3.1.2 Alanyazının Nitelik Sorunsalı	29
3.2 Eğitim Yönetimi Türkçe Alanyazınının Mevcut Durumunun Nedenleri.....	44
3.2.1 Kişi Kaynaklı Nedenler	45
3.2.2 Örgüt Kaynaklı Nedenler	61
3.2.3 Sistem Kaynaklı Nedenler.....	76

3.3 Eğitim Yönetimi Türkçe Alanyazınının Gelişimi İçin Yapılması Gerekenler	100
4 SONUÇ VE ÖNERİLER	112
KAYNAKLAR	115
EKLER	129
Ek 1: Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Soruları	130
Ek 2: Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurul Karar Tutanağı	131
Ek 3: Katılımcı Bilgi Formu	133
Ek 4: Bilgilendirilmiş Onam Formu	134

Bölüm 1

GİRİŞ

Bilim uzun ve çetin bir yoldur çocuklar. Bilimi yarı yolda bırakmayın, olur mu çocuklar? Oppenheimer gibi hissediyorsanız, bırakın yüksek binaları başkası yapsın, büyük barajlarda başkası çalışsın. Bazılarına çok uzaklardan bile görünen yüksek yapılar kurmak çekici gelecektir. Bırakınız bu işleri öyleleri yapsın. Bazıları da insanları çalıştırmak, büyük teşebbüsleri idare etmek ihtirası ile yanarak kuvvetli olmak isteyeceklerdir. Bırakınız parayla da onlar uğraşsın. Sizin kuvvetli olmak gibi bir derdiniz yoksa, siz de Leonardo Da Vinci gibi 'Kuvvet nedir?' diye merak ediyorsanız buyrun sizleri mekanik kürsüsüne beklerim. Çünkü bazılarına göre 'Kuvvet' para ile organizasyonun çarpımına eşittir; bize göre de kuvvet, ivme ve kütleyi ilgilendiren bir büyüklüktür. Bu iki formülü birbiriyle karıştırmayın olur mu çocuklar.

Oğuz Atay

Bu çalışmanın giriş bölümünde, eğitim yönetimi ve denetimi alanının Türkiye'deki oluşum süreçlerine değinilmiş, çalışmanın neden yapıldığı ile ilgili olarak araştırma problemi ve araştırmanın amacı başlıklarına yer verilmiştir. Belirtilen amaç doğrultusunda çalışmanın alan ve Türkçe alanyazınına katkıları bağlamında ise araştırmanın önemine değinilmiştir.

Yönetim, bilim olarak, yönetme olayını sistemli bir şekilde, belirli kurallar oluşturarak inceleyen disiplinlerarası bir çalışma alanıdır (Beycioğlu ve Dönmez, 2006). Yönetim biliminin eğitim alanına girmesi ilk olarak Roma dönemlerinde görülmüştür. Roma döneminde geliştirilen okul yöneticiliği, ilk eğitim yönetimi kavramları olarak okul müdürü, teftiş, sorumluluk gibi kavramları da beraberinde getirmiştir (Bursalıoğlu, 2014). Yönetimin işletme alanından uyarlanarak eğitim alanına bilimsel olarak girmesi 19. Yüzyıl sonlarında gerçekleşmiştir.

Eğitim yönetimi, insan gücü ve kaynağı yönlendirmede önemli bir yere sahiptir ve bir çok alanın temeline dayanan disiplinlerarası bir alandır (Aslanargun, 2007; Sezgin ve diğerleri, 2011; Şimşek, 2005; Turan ve diğerleri, 2014). Eğitim

yönetimi alanının tarihsel süreci, Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) biçimlenmiş ve akademik olarak yirminci yüzyıl başlarında, ABD üniversitelerinde açılan bölümlerle geliştirilmiştir. Aynı dönemlerde Avrupa üniversitelerinde de okul yöneticisi yetiştirme programları açılmış ve zamanla dünyaya yayılarak kuram ve uygulama açısından gelişmiştir (Balcı, 2008; Beycioğlu ve Dönmez, 2006; Örücü ve Şimşek, 2011).

Eğitim yönetimi alanı ile ilgili ilk kuramsal çalışmalar incelendiğinde, 1920'lerde başlayan pozitivist yaklaşımın etkisi yoğun olarak dikkat çekmektedir. Farklı disiplinlerde görülen bu yaklaşım, eğitim yönetimine doğrudan entegre edilmiştir. Bilimsel görünme kaygısı taşıyan eğitim yönetimi, nicel çözümleme yöntemlerini ve akılcılığı benimseyerek sayısal verilerin geçerliği ile bilimselliğini kabul etmiştir (Fırat, 2006; Şimşek, 2004). Bu görüş klasik yönetim kuramları dahilinde insanı ikinci plana atarak, okulu "fabrika", örgütleri ise "makine" metaforunu kullanarak açıklamıştır. 1930 ve 1950 yılları arasında örgütlerden daha çok, insan ihtiyaçlarına önem verilerek klasik kuram eleştirilmiştir (Bates, 2001; Beycioğlu ve Dönmez, 2006; Fırat, 2006). Bu eleştiriler pozitivist yaklaşım ile ulaşılan sonuçların geçerli olduğunu kabul etmekte fakat söz konusu fen bilimleri haricinde sosyal bilimler olduğu zaman, ulaşılan sonuçların eksik kaldığını vurgulamaktadır. İnsanların farklı davranış, yaşam şekli, duygu ve düşüncelere sahip olduğu düşünüldüğünde, sosyal bilimlerin pozitivist yaklaşımla kesin yargılarda bulunması mümkün olmamaktadır (Aslanargun, 2007). Eğitim yönetimi alanında, 70'li yıllardan sonra eleştirel, yorumlayıcı, kültürel kuramlar etkisini göstermeye başlamıştır. Bu dönem pozitivism ötesi olarak nitelendirilmiştir (Örücü ve Şimşek, 2011).

Tüm bu gelişmelerin yanı sıra Türkiye'de örgütsel yaklaşımın önem kazanması, eğitim kurumlarının öneminin artması ve kazandığı niteliğin örgütsel

bağlamda olması sonucu, yeterliliği sağlanmış personel istihdamı gereği ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda eğitim kurumlarının yönetimi ve denetimi konusu da önem kazanmıştır (Buluç, 1997). Gazi Eğitim Enstitüsü, Cumhuriyet döneminde birleştirilen eğitim ve öğretim kurumlarında ve yine o dönemde açılmış olan eğitim örgütlerinde görev alacak denetmen, öğretmen ve idareci yetiştirmek amacıyla, 1928 yılında pedagoji bölümünü açmıştır. Ayrıca 1953 yılında Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE) ile kamu yönetimi üzerine eğitim veren bir program hazırlanmış ve bu program eğitim yönetimi alanının gelişmesine öncülük etmiştir. 1962 yılında kurulan Merkezi Hükümet Teşkilatı Projesi (MEHTAP) kapsamında sunulan raporda eğitim yöneticisi yetiştirilmesinin önemi vurgulanmıştır. Bu doğrultuda 1965 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi açılmıştır. Fakülte programları arasında eğitim yönetimi ve teftişi lisans ve yüksek lisans programları yürütülmüştür (Aydın, 1998; Balcı, 2008). Eğitim yönetiminin lisans kademesi 1997 yılında yeniden yapılandırma kapsamında kapatılmıştır fakat 2547 sayılı kanun ile eğitim fakültelerinin farklı bölümlerinden gelen öğrencilerin yetiştirilmesi amacıyla yüksek lisans eğitimi vermeye devam etmektedir (Altinkurt ve diğerleri, 2010; Balcı, 2008; Şişman ve Turan, 2002). Eğitim yönetimi alanı için 1997 yılında lisans kademesinin kapatılması bir kesim tarafından, akademisyen yetiştirme konusunda geriye atılmış bir adım olarak görülmektedir (Aydın, 1998; Fırat, 2006; Örucü ve Şimşek, 2011).

Türkiye'de eğitim yönetimi, eğitim bilimlerinin alt dalı olarak ortaya çıkmıştır (Üstüner ve Cömert, 2008). Eğitim yönetiminin Türkiye'de akademik bir çalışma alanı olarak ortaya çıktığı 1960'lı yılların sonu, ABD'de davranış bilimleri paradigması etkisinin sürdüğü dönemlere denk gelmiş ve etkileri Türkiye'ye de aynı şekilde yansımıştır (Şimşek, 2004). Batı'da dönüşümsel liderlik tartışmaları sürerken ve eğitimde bir dönüşüm söz konusuysen, 1980 yıllarında, kamu alanında

yöneticilerden beklenen özellikler farklılaşmıştır. Örneğin, hesap verilebilirlik, liderlik, çok kültürlülük gibi kavramlar eğitim yönetimi algısında da değişiklikler yaratmıştır. Dolayısı ile eğitim programlarının içerik ve amaçlarının gözden geçirilmesi gereği doğmuştur (Balcı, 2011). Türkiye'de eğitim yönetimi alanı adına son 15 yılda kurulan örgütler ve yapılan çalışmalar akademik olarak gelişme göstermiş olup bu gelişmeler günümüzde de devam etmektedir (Örücü ve Şimşek, 2011).

1.1 Araştırma Problemi

Bir alanın gelişimini anlamak için tarihsel gelişiminden ayrı olarak, öncelikle o alanı oluşturan çalışmaların incelenmesi gerekmektedir. Türkiye'deki alanyazının mevcut durumuna ilişkin çalışmaların sayıca çok az olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalarda elde edilen bulgular yapılan araştırmaların konu ve araştırma yaklaşımı yönünden bir önceki araştırmayı doğrular nitelikte ve genel olarak benzer olduğunu (Aydın ve diğerleri, 2010), eğitim yönetimi ve denetimi alanında, yurtdışında yapılan çalışmaların ağırlıklı olarak nitel yaklaşım kullanılarak yapılmasına rağmen, Türkiye'de alana genel olarak pozitivist yaklaşımın hakim olduğunu (Aydın ve diğerleri, 2010), metodolojinin yeterli düzeyde açıklanmadığını (Aypay ve diğerleri, 2010), kullanılan istatistiksel yöntemlerin temel düzeyde olduğunu ve yapılan araştırmaların araştırma deseni olarak orta düzeyde olduğunu (Balcı ve Apaydın, 2009) göstermektedir.

Akademisyenlerin bakış açısından Türkiye'deki alanyazınının mevcut durumunu, bu durumun nedenlerini ve gelişim için yapılması gerekenleri derinlemesine inceleyen bir çalışma bulunmamaktadır. Fakat doğrudan eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınına incelememelerine karşın alan üzerine odaklanan üç doktora tezi mevcuttur. İlk olarak Örücü'nün 2006 yılında tamamladığı

doktora tezi, akademisyenlerin bakış açısı ile eğitim yönetimi ve denetimi alanının güncel durumunu irdeleyerek, alanda iyileştirilmesi gereken noktaları ortaya koymuştur. Ankara'da, 3 devlet üniversitesinde, 8 profesör, 1 doçent ve 10 yardımcı doçent ile gerçekleştirilmiş olan çalışma, eğitim yönetimi ve denetimi alanının sorunlu, karmaşık ve geçiş sürecinde olduğunu ortaya koymuştur (Örücü ve Şimşek, 2011). Çalışmanın bulguları arasında alanın bazı katılımcılar tarafından pozitif bir bilim olarak görülmesi yanında, bazı katılımcıların ise eğitim yönetiminin disiplinlerarası bir çalışma alanı olduğu ve daha çok disiplinlerarası bakışa ihtiyaç duyulduğunu belirtilmesi dikkat çekmektedir. Kuram ve uygulama arasındaki kopukluğa da değinilen çalışmada, Milli Eğitim Bakanlığı ile akademisyenlerin iletişimlerinin yetersizliği üzerinde durulmuştur. Söz edilen çalışmada geçmişten kaynaklanan ve alışılmış araştırma geleneğinden geldiği ortaya konulan ve alana hakim olan paradigmanın pozitivizm olduğu belirtilmiş ve bu paradigma ışığında nicel çalışmaların yoğunluğuna değinilmiştir.

2015 yılında tamamlanan Demirhan'ın doktora tezi (2015), yine alandaki temel felsefi kabulleri ve bu kabuller ışığında akademisyenlerin sürdürdükleri araştırma geleneğinin özelliklerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Eğitim yönetimi ve denetimi alanından 18 profesörün katıldığı bu çalışma doğrultusunda araştırma geleneği ve paradigmaların, bireylerin akademik olmayan ilişkiler ve kişilerin ontolojik ve epistemolojik kabulleri ile şekillendiği ve sürdürüldüğü belirtilmiş ve bu kabullere ek olarak alanda görülen kabul tutum ve görüşlere de değinilmiştir. Bunun yanında atama ve yükseltme kriterlerinin, akademik olmayan ilişkilerin, alan yapılanmasının, ticarileşmenin ve uzmanlaşma sorunu gibi unsurların bu kabulleri şekillendiren bireysel/sosyal faktörler dahilinde incelendiği belirtilmiştir.

Son olarak Yalçın'ın 2015 yılında yaptığı Batı kaynaklı bilginin Türk akademisindeki rolünü incelediği eğitim yönetimi ve denetimi doktora tezinde ise 13

profesörden toplanan verilerin bulgularında, batı kaynaklı bilgi, gündem ve geleneklerine ilişkin bağımlılık ve bu durumun yarattığı olumsuzluklar yer almaktadır. Batı kaynaklarına duyulan bu bağımlılığın Türkiye'deki eğitim yönetimi ve denetimi alanında alakasızlık yapıları oluştuğu belirtilen çalışmada, Türkiye bağlamında söz edilebilecek ekollerin oluşturulmasının, yapılan araştırmaların sonuçlarının, alakasız bir durum ortaya çıkarmaması anlamında gerekliliğine değinilmiştir. Bahsedilen bu üç doktora tezinin, özellikle alana odaklandığı görülmektedir. Akademisyen bakış açıları ile eğitim yönetimi ve denetimi alanına hakim olan araştırma geleneğini ve batılı bilginin Türkiye'deki akademik kültüre etkilerini araştırılmış ve 2006 yılına dair eğitim yönetiminin akademik durumu ortaya konmuştur. Bu incelemeler ışığında literatüre bakıldığında, alana odaklanan çalışmaların az da olsa varlığından söz edilebilmekte fakat Türkçe alanyazınını doğrudan ve derinlemesine inceleyen çalışma bulunmamaktadır.

Son yıllarda Türkiye dışında yapılan çalışmalara bakıldığında ise eğitim yönetimi ve denetimi alanyazınının incelenmesinin önem kazandığı görülmektedir. Bu çalışmalarda, özellikle Asya bölgesinden çıkan yayınların uluslararası eğitim yönetimi ve denetimi alanyazınına yapmış olduğu katkı üzerinde odaklanılmış (Hallinger ve Bryant, 2013; Szeto ve diğerleri, 2014), 2015 yılında lokal literatürün de incelenmesinin önemli olduğu vurgulanmıştır (Hallinger ve diğerleri, 2015; Ng ve diğerleri, 2015; Pan ve diğerleri, 2015; Walker ve Hallinger, 2015; Walker ve Qian, 2015). Bu tür çalışmaların Türkiye'de ciddi anlamda yetersiz olması, Türkçe alanyazınının akademik olarak gelişimini takip etmeyi engellemektedir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınının mevcut durumu, bu durumun nedenleri ve nasıl geliştirilebileceği

üzerine akademisyenlerin bakış açılarını ortaya koymaktır. Bu bağlamda alanyazınındaki çalışmalar, nicelik ve nitelik bakımından alanyazının mevcut durumu, bu durumun nedenleri ve alanyazın ile ilgili gelişim önerileri bu alanda görev yapan akademisyenlerin bakış açısından incelenmektedir. Bu amaç doğrultusunda eğitim yönetimi ve denetimi alanında çalışan akademisyenlerin bakış açısından aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

1. Akademisyenler Türkiye'deki eğitim yönetimi ve denetimi alanyazını oluşturulan Türkçe yayınların mevcut durumunu nasıl değerlendirmektedir?

1.a. Akademisyenler Türkiye'deki eğitim yönetimi ve denetimi alanyazını oluşturulan Türkçe yayınları nicelik açısından nasıl değerlendirmektedir?

1.b. Akademisyenler Türkiye'deki eğitim yönetimi ve denetimi alanyazını oluşturulan Türkçe yayınları nitelik açısından nasıl değerlendirmektedir?

2. Akademisyenler Türkiye'deki eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınının mevcut durumunun nedenlerini nasıl değerlendirmektedir?

3. Akademisyenler Türkiye'deki eğitim yönetimi ve denetimi alanyazını oluşturulan Türkçe yayınların geliştirilmesi için yapılması gerekenleri nasıl değerlendirmektedir?

1.3 Araştırmanın Önemi

Bu araştırma Türkiye'deki eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınının günümüzdeki durumunu eğitim yönetimi ve denetimi alanında çalışan akademisyenlerin bakış açısından irdelemektedir. Çalışmanın, alanyazında hali hazırda yaşanan eksiklikleri ve sorunları tespit ederek, bunların nedenleri ve alanyazının eksiklerinin nasıl giderilebileceği üzerinde duracağı için, alanyazınının gelişimine katkı koyacağı düşünülmektedir. Yapılan bu araştırma, eğitim yönetimi ve

denetimi alanında çalışan akademisyenlere ve yine bu alanda yetişen öğrencilere ışık tutması, daha sonraki araştırmalara katkı sağlaması açısından da önemlidir.

Bölüm 2

YÖNTEM

Bu bölümde öncelikle araştırmayı etkileyen felsefi dünya görüşü ve bu dünya görüşünün etkisiyle benimsenen ve çalışmaya yön veren yaklaşım açıklanmış ve araştırmanın desenine değinilmiştir. Araştırmacının sahip olduğu felsefi dünya görüşünün açıklanması, benimsemiş olduğu yaklaşımı neden seçtiğini ifade etmesine yardımcı olmakla beraber, yapılan çalışmanın planlanmasından uygulanmasına kadar her aşamasında etkili olmaktadır. Bu durum araştırmacının dünya görüşünün tanımlanmasını gerekli kılmaktadır (Creswell, 2016b). Bu nedenle araştırmayı etkileyen dünya görüşüne de bu bölümde yer verilmiştir.

Dünya görüşü, yaklaşım ve araştırma deseninin ardından çalışma grubu, veri toplama süreci ve veri analizine ilişkin detaylı bilgiye yer verilmiştir. İnanđırıcılık, aktarılabirlik, güvenilebilirlik ve doğrulanabilirliğin (Creswell, 2016; Glesne, 2013; Guba ve Lincoln, 1994; Patton, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2013) de ele alındığı bu bölümde, bahsi geçen kavramlara ayrı bir başlık içerisinde değil tüm araştırma süreçlerinde uygun başlıklar dahilinde değinilmiştir. Nitel çalışmalar yorumlamaya dayalı olmasından dolayı değerlendirme ölçütleri de nicel yaklaşıma göre oldukça farklılık göstermektedir (Creswell, 2016; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada yapılandırmacı nitel yaklaşımın kullanıldığı çalışmalarda niteliği ifade etmek için kullanılan perspektifi yansıtan (Patton, 2014) alternatif terimlerin inandıırıcılık, aktarılabirlik, güvenilebilirlik ve doğrulanabilirlik ölçütlerinin kullanılması fikri

benimsenmiştir. Yöntem bölümünde son olarak araştırma boyunca uyulan etik ilkeler ve araştırmacının etik duruşu yansıtılmaktadır.

2.1 Araştırma Deseni

Yapılan bu çalışmada eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazını akademisyenlerin bakış açısından derinlemesine inceleme hedeflendiği için, yapılandırmacı dünya görüşü etkisi ile nitel araştırma yaklaşımı kullanılmış ve araştırma, fenomenolojik olarak desenlendirilmiştir. Araştırmanın dayandığı yapılandırmacı/oluşturmacı dünya görüşü ilk olarak tartışılmaya başlandığı zaman, bilginin nasıl öğrenildiği üzerinde durulmuş fakat sonraları öğrenenin o bilgiyi nasıl yapılandığı ile ilgilenilmiştir. Yapılandırmacı kuram insanın farklı bir şekilde incelenmesi gerektiğini, insanın doğal ve fiziksel ortamdaki farklı olduğu düşüncesi ile savunmaktadır. Bu durumda insanların gerçekliklerini, kendi hayatlarında incelemekte ve bu gerçekliklerin, diğer insanların anlamlandırdığı gerçeklikle etkileşimine odaklanmaktadır (Patton, 2014; Robson, 2015). Buradaki en önemli nokta ise, yapılandırmacılığın asıl olarak gerçekliği oluşturma ile ilgili değil, gerçeklik hakkındaki bilginin oluşumu ile ilgilendiği noktasıdır (Patton, 2014).

Yapılandırmacılığın epistemolojik temelinde gerçeği bilmenin mümkün olmadığı görüşü vardır. Bu görüş bilgi ve gerçekliğin, birey anlamlandırmadığı müddetçe nesnel olarak bir değer taşımadığı düşüncesine dayanmaktadır. Yapılandırmacılığın ontolojik temelinde ise, nesnel gerçeklikten bilişsel anlamlandırma gerçekleşmediği sürece söz edilemeyeceği düşüncesi vardır. Pozitivist görüşte öne çıkan nesnellüğün aksine yapılandırmacılıkta, daha çok bireyin algıladığı ve yorumladığı şekliyle gerçekliğe ilişkin bilginin kişinin içinde yaşadığı ortam ve kültürden etkileneceği yapılandığı (Aslan ve Aydın, 2016) ve katılımcıların yaşadıkları ortam bağlamında, deneyimleri yoluyla, nesne veya olgulara yükledikleri

subjektif anlamların araştırmacıya, sınırlanmayan daha kompleks bir perspektif sağladığı savunulmaktadır.

Yapılandırmaacı dünya görüşüne dayandırılan araştırmalarda genellikle açık uçlu sorular tercih edilmekte ve katılımcıların bakış açısına odaklanılarak katılımcıların oluşturdukları subjektif anlamlar irdelenmektedir. Araştırmacı, olgulara verilen anlamları anlama ve kişiler tarafından nasıl yapılandırıldıkları ile ilgilenmektedir (Demirhan, 2015). Söz edilen doğrultuda şekillendirilen bu çalışma, ontolojik açıdan çoklu gerçekliğe ait fikirler benimsenerek raporlandırılmıştır. Epistemolojik açıdan katılımcılar ile geçirilen süre tatmin edici düzeyde ayarlanarak katılımcıların çalıştıkları ortamda görüşmeler gerçekleştirilmiş ve dolayısı ile subjektif olarak aktarılan tüm deneyimler katılımcıların bilgiyi nasıl bildiklerini öğrenmek üzere kategorize edilmiştir.

Bu araştırmada eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınının mevcut durumu ortaya konmak istendiğinden, alan içinde aktif olarak bulunan akademisyenlerin fikir ve deneyimlerinden yararlanmak, araştırmanın doğru sonuca ulaşması açısından en önemli noktalardan biri olarak görülmektedir. Bu bağlamda katılımcıların deneyimlerini nasıl yorumladıkları, çalışılan konu ile ilgili nelere değer verdikleri ve nasıl anlamlandırdıkları nitel yaklaşım ile derinlemesine incelenmiştir. Araştırma, katılımcıların alanyazın ile ilgili fikir, deneyim ve algılarından yola çıkarak mevcut durumu ortaya koymayı amaçladığı için fenomenoloji ile desenlendirilmiştir. Yapılandırmaacı dünya görüşü, katılımcıların algı ve deneyimlerini anlamlandırdıkları şekilde betimledikleri, nitel yaklaşım türü olan fenomenolojik çalışmalarda sık görülmektedir (Creswell, 2016a).

Nitel bir araştırma deseni olan fenomenoloji, olguları insanların nasıl yaşayıp, kişisel olarak nasıl yorumladıklarıyla ilgilenen, aynı zamanda en önemli öğretilerin deneyimlerden elde edilebileceğini savunan nitel araştırma deseni olup, kavramları

ve olguları yaşantılar ve örnekler yoluyla tanımayı ve daha iyi anlamayı sağlamaktadır (Merriam, 2013; Patton, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmanın üzerine kurulduğu fenomen, araştırmacının belirlediği tüm duygular, olgular ya da örgütler olarak nitelendirilebilmektedir. Bu bağlamda fenomenoloji insanların bir fenomeni nasıl tecrübe ettiklerini, bunu nasıl algıladıklarını, hissettiklerini ve yorumladıklarını dikkate almaktadır. Dolayısı ile incelenen fenomeni direkt olarak yaşamış, deneyimlemiş kişiler ile görüşmeler yapılarak verilerin toplanması gerekmektedir (Patton, 2014).

2.2 Çalışma Grubu

Bu araştırmada, 16'sı Türkiye'de, 1'i Türkiye dışında olmak üzere eğitim yönetimi ve denetimi alanında çalışan ve Türkçe alanyazınının yanında, Türkiye'deki yükseköğretim alanı ile ilgili deneyim ve bilgi sahibi akademisyenler ile çalışılmıştır. Çalışma doğrudan Türkiye'deki Türkçe alanyazınına inceleyip, Türkiye'deki sahneyi ortaya koymayı hedeflediği göz önünde bulundurulduğunda, yurtdışında görev yapmış katılımcının araştırma deneyiminin Türkiye'de olduğunu belirtmek gerekmektedir. Bu aşamada öncelikle değinilmesi gereken diğer bir nokta ise, nicel çalışmalarda genelleme olarak ifade edilen, nitel çalışmalarda aktarılabirlik olarak literatüre geçmiş terimdir. Aktarılabirlik, okuyucuların çalışma hakkında fikir sahibi olmaları ve çalışmaya daha bilinçli bir şekilde yaklaşmalarını sağlamak için dikkate alınması gereken önemli bir unsurdur. Bu bağlamda katılımcılardan elde edilen verilerin benzer ortamlara da aktarılabirliğini sağlamak adına önerilen, amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, aktarılabirliği artırmak açısından farklılığı gösterebilecek katılımcıların belirlenmesinde önem kazanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu doğrultuda da araştırmanın çalışma grubu belirlenirken bir amaçlı örnekleme türü olan, ölçüt örnekleme yöntemi

kullanılmıştır. Katılımcıların konu ile ilgili deneyimlerinin olması bu örneklem türünde dikkat edilecek noktalardan biri olarak görülmektedir. Bu durumda fenomene dair deneyim ve fikirleri olan katılımcıların belirlenmesi işe yarar verinin elde edilmesi konusunda büyük bir avantaj sağlamaktadır (Creswell, 2016). Katılımcılar seçilirken araştırmacı tarafından belirlenmiş olan önem kriterleri göz önünde bulundurulmuştur (Creswell, 2016; Patton, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu önem kriterleri araştırmanın amacına en uygun verilere ulaşmak için doğru çalışma grubunu belirlemeye yönelik konulan sınırlılıklar olarak da ifade edilmekte ve çalışmanın konusuna göre farklılık göstermektedir.

Çalışma grubu belirlenirken çalışmanın ihtiyacına yönelik ölçütler dikkate alınmıştır (Creswell, 2016). Bu bağlamda öncelikle çalışmaya katılacak olan katılımcıların seçiminde, katılımcıların doktora eğitimini eğitim yönetimi ve denetimi alanında tamamlamış olması ve hali hazırda yine eğitim yönetimi ve denetimi alanında akademik çalışmalarını aktif şekilde sürdürüyor olması kriterleri belirlenmiştir. Bu kriterler, eğitim yönetimi ve denetimi alanının Türkçe alanyazını hakkında katılımcıların gerçeklik, fikir ve deneyimlerini öğrenmek, mevcut durumu ve nedenlerini saptamak açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle alanda aktif olarak ders veren fakat doktora eğitim yönetimi ve denetimi alanında olmayan akademisyenler çalışma grubuna dahil edilmemiştir. Alanda belli bir yayın deneyimi ve alan tecrübesi edinilmiş olmasını belirleyebilmek için katılımcıların en az Yardımcı Doçent (Yrd. Doç.) ünvanına sahip olmaları göz önünde bulundurulmuştur. Katılımcıların yaptıkları yayınlar ise, yine alanda aktif olarak çalıştıklarını, yani alanyazının kullanıldığının bir göstergesi olması bakımından diğer bir önemli kriter olarak belirlenmiştir. Olası katılımcılar bu kriterler dikkate alınarak belirlenmiş, çalışma grubu oluşturulurken kişilerin ünvanları ve özgeçmişleri üniversitelerin akademik kadro bilgilerinden veya kişisel web sitelerinden, yayınları ise google

akademik arama motorundan yararlanılarak belirlenmiştir. Toplanan kişisel bilgiler araştırmanın önem kriterleri göz önünde bulundurularak değerlendirilmiş ve araştırmaya dahil edilebilecek 20 katılımcı belirlenmiştir. İletişim bilgilerine ulaşılabilen kişiler ile temasa geçilerek çalışma grubu oluşturulmuştur.

Türkiye'de eğitim almış ve deneyimleri yine Türkiye içerisinde olan kişilerin yanında, yurtdışında da yayın yapan, akademik faaliyetler içerisinde yer alan, eğitimini yurtdışında almış veya yurtdışı deneyimi bulunan akademisyenlerin de çalışma grubunda yer almasına özen gösterilmiştir. Yurtdışında eğitim süreci ya da edinilen deneyim yolu ile farklı akademik kimlikler ile çalışmış, farklı paradigmalardan etkilenmiş, yine farklı eğitim ve yayın süreçlerinin, bizzat içinde yer alan kişiler ile büyük ölçüde Türkiye'deki kültürle şekillenen akademik kimliklere sahip kişilerin, fikir ve gerçekliği üzerine verilerin dayandırılması araştırmanın güçlü yanlarından biri olarak görülmektedir. Yurtdışı deneyimi olan katılımcılar, farklı kültürlerin eğitim programları, yayın süreçleri, yükseltme kriterleri gibi alanyazını etkileyen faktörler üzerine Türkiye ile karşılaştırma yapabilmiş, Türkiye'de görülen farkları ise bu kültürde yetişen akademisyenler daha net bir şekilde ortaya koymuşlardır. Aynı şekilde belirlenen kişilerin yayın geçmişleri araştırılırken Türkiye ve yurtdışındaki saygın dergilerde yayın yapmış olması yayın süreci hakkında karşılaştırma yapabilmeleri açısından ve yine Türkiye'de izlenen sahnenin açıkça görülmesi bakımından önemli görülmüştür.

Çalışma grubunun büyüklüğü nitel çalışmalar için kesin olarak belirtilmemektedir (Creswell, 2016b). Ancak veri doyumuna ulaşıldığında veya yeni bilgi ve bakış açısı ortaya çıkmadığı zaman, önceden belirlenen çalışma grubu sayısına uyulması gerekmeyeceğiyle beraber, veri toplama sürecinin sonlandırılması önerilmektedir (Yalçın, 2015). Çalışmanın başında 20 kişi ile görüşme yapılması planlanmış olmasına rağmen 17 katılımcıyla görüşmeler gerçekleştirildikten sonra

veri doygunluğuna ulaşılmış ve veri toplama süreci sonlandırılmıştır. Araştırma 4 farklı Şehirde 8 farklı üniversitedeki akademisyenlerle geręekleřtirilmiřtir. Çalışmaya 4 Profesör, 6 Doçent ve 7 Yardımcı Doçent katılmıştır. Yardımcı Doçent, Doçent (Doç.) ve Profesör (Prof.) ünvanlarına sahip katılımcıların bir arada çalışma grubunu oluşturması mümkün olduğunca çok bakış açısını irdelemek ve farklı zamanlarda eğitim gören fakat aynı kùltürde çalışmalarını sürdüren akademisyenlerce, eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınının durumunu ve bu durumun nedenlerini daha açık Şekilde ortaya koymak açısından önem taşımaktadır. Ünvanların dağılımında özellikle Yardımcı Doçent ve Doçent ünvanlarının, Profesör ünvanlarından sayıca fazla olmasına özen gösterilmiştir. Alanyazında bulunan 2 benzer çalışmada (Demirhan, 2015; Yalçın, 2015) alışma grubunu Profesör ünvanlı kişilerin oluşturduğu ve yalnızca alan Profesörleri bakış açısı ile alan değerlendirmesi yapıldığı gör÷lmektedir. Ancak akademisyenlerin eğitim süreci ve yükselme evreleri, yayınlarla ve dolayısı ile alanyazınla doğrudan ilişkilidir. Gerek dergiler ve yayınevleri, gerekse Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından belirlenen atama ve yükseltme kriterlerinin, alanın Türkiye'ye gelişinden itibaren büyük bir değişim gösterdiği açıktır. Bu nedenle geçmiş koşullarla günümüz koşullarının aynı standartlara dayanmasından ve kimlik oluşum sürecinin de aynı olmasından söz etmek mümkün değildir. Profesör ünvanlı alan akademisyenlerinin bu değişimin olumlu ve olumsuz yanlarını resmetmede bilgi ve deneyimleri şüphesiz daha fazladır. Fakat süreç içerisinde halen bulunan, alanyazını Őekillendirecek kişilerin fikir, deneyim ve gerçeklikleri bu araştırmanın asıl amacına önemli ölçüde uygun gör÷lmektedir. Bu nedenle çalışma grubunun azımsanmayacak bölümünü Yardımcı Doçent ve Doçent ünvanlı akademisyenler oluşurmaktadır.

2.3 Hazırlık ve Veri Toplama Süreci

Bu çalışmanın verileri yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak toplanılmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşme tekniğinde, sınırlı zaman en iyi şekilde kullanılmak üzere programlanarak, konu sınırları belirlenmekte fakat araştırmacıya belirlenen alanlarda konuşmayı yönlendirme ve asıl konudan sapmadan özgür olma fırsatı sunmaktadır (Patton, 2014). Bu teknik kullanılarak alanda çalışan kişilerin konu ile ilgili algıları ve deneyimlerine ulaşılmış, verilerin en açık şekilde toplanması ve detaylandırılması mümkün kılınmıştır. Yarı-yapılandırılmış görüşme tekniğinin tercih edilmesinde, ek soru sorma, soruları çıkarabilme veya soru sırasını değiştirme özgürlüğünün olması da tercih sebeplerindedir. Ayrıca katılımcıların bilgi, deneyim ve fikirlerine yönelik derinlemesine bilgi edinebilmek üzere, soru yapısını değiştirebilme fırsatı gibi güçlü yönleri de bu yöntemin seçilmesinde büyük ölçüde etkili olmuştur (Patton, 2014). Yüz yüze gerçekleştirilen yarı-yapılandırılmış görüşmelerde katılımcıların yüz ifadesi, anlık tepkileri, yanıtlarındaki tutarlılık veya tutarsızlıkların görülüyor ve kayıt edilebiliyor olmasının veri kalitesine etkisi de göz önünde bulundurulduğunda yüz yüze görüşme tekniğinin güçlü yanları dikkat çekmektedir (Merriam, 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Tüm bu avantajlar dikkate alındığı için bu çalışmada görüşmeler yüz yüze ve katılımcının doğal ortamında gerçekleştirilmiştir.

Görüşmelerin yarı-yapılandırılmış olması araştırmacı tarafından hala özgür ama araştırılan konudan sapmadan bir görüşme gerçekleştirmeyi mümkün kılmıştır (Patton, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Görüşme sırasında değinilmesi gereken önemli noktalar ve sorulması gereken temel sorular (*Ek 1*) veri toplama aşamasından önce belirlenmiş, görüşmeler boyunca temel sorulara ve belirlenmiş olan önemli noktalara bağlı kalınmış ve araştırmacının bu noktaları hatırlamasına yardımcı olacak

hatırlatıcı kelimeler kullanılmıştır. Belirlenmiş olan temel sorular ve görüşme esnasında değinilmesi gereken önemli noktalar hakkında eğitim yönetimi ve denetimi alanında uzmanlığı olan 3 kişiden uzman görüşü alınmış, alınan uzman görüşü doğrultusunda önceden belirlenen sondalar çıkarılmıştır. Ancak araştırmanın yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak gerçekleştirilmesinin yanında belirtilmesi gereken en önemli nokta, nitel araştırmalarda asıl veri toplama aracının araştırmacının kendisi olduğudur. Gerek dökümanları inceleme gerekse görüşme esnasında katılımcıları izleme ve soru sorma yolu ile gerekli bilgileri edinme konusunda araştırmacı, aktif rol oynadığından çalışmadan soyutlanamamakta ve çalışmanın en önemli veri toplama aracını oluşturmaktadır (Creswell, 2016a; Patton, 2014). Bu noktada araştırmacının yeterliliği ve kullanılan veri toplama yöntemi hakkındaki deneyimi araştırmacının inanılabilirliği açısından büyük ölçüde önemlidir (Kvale, 1996; Patton, 2014). Bu nedenle nitel çalışmalar gerçekleştirileceği zaman, araştırma deseninin belirlenmesi kadar araştırmacının hazırlanış süreci de büyük önem taşımaktadır. Bu nokta dikkate alındığında bu çalışmanın veri toplama aşamasını takiben araştırmacının hazırlık sürecinden bahsetmek gerekmektedir.

Araştırmacının eğitimi süresince araştırmacının görüşme yapma deneyimi kazanmasına önem verilmiş ve buna yardımcı olması açısından, araştırmacının hazırlık aşamasında danışman tarafından yapılan ve araştırmacının gözlemlediği iki demo görüşmeye yer verilmiştir. Danışmanın gerçekleştirdiği ve araştırmacının gözlemci olarak bulunduğu demo görüşmeler sırasında, araştırmacı o ortamda bulunarak danışmanın kullandığı açık uçlu soruları, soru kiplerini ve soru türlerini izlemiş ve notlar tutmuştur. Danışmanın yaptığı demo görüşmeleri takiben araştırmacı, danışmanın gözlemci olarak katıldığı üç demo görüşme gerçekleştirmiş, bu süreçte soru sorma ve analitik düşünme becerilerini geliştirmiştir. Araştırmacının yaptığı demo görüşmeler, asıl görüşmeleri yansıtacak şekilde gerçekleştirilmiş,

katılımcının onayı ile ses kaydı ve alan notları tutulmuştur. Demo görüşmeler boyunca araştırma konusuna bağlı kalınmış fakat demo görüşmeler farklı alanlarda çalışan akademisyenler ile kendi alanları hakkında gerçekleştirilmiştir. Bu süreç sonunda veri toplama aşamasında kullanılacak ve yukarıda detaylı olarak açıklanmış olan temel sorular yanında, önemli noktalar ve sonda sorular belirlenmiştir. Belirlenen soru ve önemli noktalar hakkında uzman görüşü alınmıştır. Uzman görüşü doğrultusunda, sonda sorular çıkarılmıştır. Veri toplama aşamasına geçilmeden önce yine eğitim yönetimi ve denetimi alanında çalışan ve örnekleme birebir yansıtan iki kişi ile araştırmayı konu, bağlam, katılımcı bilgisi bakımından denemeye yarayan pilot görüşmeler yapılmış (Glesne, 2013; Robson, 2015), katılımcıların bilgisi dahilinde ses kaydı ve alan notları tutulmuştur. Pilot görüşmeler sonrasında sorularda herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Görüşmeler, 27 Ocak 2016 - 12 Şubat 2016 tarihleri arasında yüz yüze, katılımcıların ofislerinde ve kendilerine uygun olan saatlerde gerçekleştirilmiştir. Her bir görüşme yaklaşık olarak 60 - 100 dakika arasında sürmüştür. Bir görüşme hariç görüşmelerin tümü katılımcıların izni ile kayıt altına alınmıştır. Görüşme süresince katılımcılarla araştırmacı arasında güven ortamı oluşturularak, katılımcıların incelenen fenomenle ilgili algıları araştırma dahilinde öğrenilmiştir. İnanırcılık bağlamında bakıldığında, uzun süreli etkileşim sağlanması açısından, katılımcılarla geçirilen görüşme süreleri katılımcıların güvenlerini kazanmak ve görüşme başlangıcındaki stresi azaltmak için oldukça yeterlidir. Görüşme süresini uzun tutmak katılımcıların stresini azaltıp doğal ortamlarına dönmelerini sağladığı için, veri toplama aşamasında daha samimi cevapların verilmesi açısından önemli ve toplanan verilerin inanırcılığını doğrudan etkileyecek bir faktör olarak görülmektedir (Creswell, 2016b; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Buna ek olarak başarılı bir görüşme gerçekleştirebilmek için araştırmacının, katılımcıların güvenini

kazanması ve görüşme boyunca bu güvenin korunmasını sağlaması gerekmektedir (Fontana ve Frey, 1994).

Veri toplama sürecinde yönlendirme içerikli sorulardan kaçınılarak derinlemesine veri toplama üzerine yoğunlaşmıştır. İnanırcılık bağlamında bakıldığında, görüşme boyunca katılımcı teyidi sağlanması nitel çalışmaların güçlü veri toplama avantajını dezavantaja dönüştürmemek adına önem taşımaktadır. Katılımcı teyidi katılımcıların öznel yorumlarından veya yanlış anlaşılardan kaynaklanan, araştırmanın amacı haricinde farklı sonuçlara yol açabilecek yorum ve çıkarımlardan kaçınmak için kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu unsurlar göz önünde bulundurularak görüşme boyunca katılımcıya yöneltilen soruların doğru anlaşıldığından emin olunduktan sonra verilen cevapların doğru anlaşılıp anlaşılmadığı "yanlış anladıysam düzeltin lütfen, bunu mu demek istiyorsunuz, bu konulardan bahsettiniz, anladığım kadarıyla bunlara değindiniz, bir önceki cevabınızda olduğu gibi, açabilir misiniz veya özetleyebilir misiniz" gibi cümleler kullanılarak katılımcıya anında ve sürekli teyit ettirilmiştir. Katılımcılar söz konusu cevapların araştırmacı tarafından doğru anlaşıldığını onaylamışlar, birçok kez belirtilen cevaptan yola çıkarak söylediklerine ek yorumlar yapmışlardır. Toplanan veriler eleştirel bir yaklaşımla görüşme boyunca ve sonrasında sonuçların araştırmaya uygunluğu yönünden sürekli kontrol edilmiştir.

Veri toplama aşamasını takiben verilerin deşifreleri araştırmacı tarafından tamamlanmıştır ve 362 sayfalık bir veri setine ulaşılmıştır. Deşifre aşamasında çevriyazının kayıtlarla eşleştigiinden emin olmak için zor ve anlaşılamayan bölümler tekrar tekrar dinlenmiş ve çevriyazın kayıtlarla karşılaştırılmıştır.

2.4 Veri Analizi

Bu çalışmanın verilerinin analizinde içerik analizi kullanılmıştır (Creswell, 2016; Huberman ve Miles, 2015; Patton, 2014). İçerik analizi, olgu ve olayların anahtar kelimelerle kodlanması, kategorileştirilmesi ve ulaşılan asıl anlamları tanımlamak için örüntü ve tema gibi kavramları kullanmayı gerektirmektedir (Merriam; 2013; Patton, 2014). Fakat nitel çalışmaların veri analiz sürecinin, veri toplama aşamasından sonra başlamadığı, veri toplama aşamasındayken başlayan ve araştırmanın sonuna kadar süren bir aşama olduğu bilinmektedir (Glesne, 2013; Patton, 2014). Bu çalışmada da görüşmeler esnasında örüntüler şekillenmeye başlamış ve ön analiz aşamasında şekillenmeye başlayan örüntüler not edilmiştir. Bu evrede araştırmacının niteliği, analiz aşamasının en önemli parçalarından biri olarak görülmektedir. Çünkü analiz aşaması yalnızca verinin değil aynı zamanda araştırmacının da sınındığı bir evre olarak görülmektedir (Robson, 2015). Araştırmanın her aşamasının araştırmacıya bağlı olduğu gibi, analiz aşaması da araştırmacının eğitimine, içgörülerine, analitik düşünebilme yeteneğine, beceri ve zekasına bağlıdır (Patton, 2014). Bu nedenle yukarıda detaylı bir şekilde açıklandığı üzere veri toplama aşamasına geçilmeden önce araştırmacının analitik düşünme becerisi yine veri toplama aşamasından önce yapılan pratikler ve pilot görüşmelerde pekiştirilmiştir.

Görüşme verisinin deşifreleri yapılarak elde edilen çevriyazın analize hazır hale getirilmiştir. Deşifreler Express Scribe Transcription Programı ile tamamlanmış, programın özellikleri kullanılarak deşifrenin kalitesi artırılmıştır. Bahsedilen bilgisayar destekli program yalnızca ses kayıtlarının yazıya aktarılma sürecinde kullanılmıştır. Elde edilen yazılı metinler çalışmayı şekillendiren araştırma soruları (mevcut durum, nedenler ve gelişim) dahilinde araştırmacı tarafından renk kodlarına

ayrılmıştır. Çalışmada teyit incelemesi yapılmış, araştırmacının oluşturduğu örüntü ve temaların, ulaşılan sonuçların ve yaptığı yorumların veri tarafından teyit edilebilirliği tez danışmanı tarafından değerlendirilmiştir. İlk 7 görüşmenin çevriyazını danışman ve araştırmacı tarafından birbirinden ayrı kodlanmış ve analiz edilmiştir. Bu aşama sonrasında karşılaştırma yapılarak kodlayıcılar tarafından verilen kodlar ve ulaşılan örüntüler değerlendirilmiş ve analizin geri kalan bölümünde araştırmacı tarafından kullanılmak üzere bir kod şeması oluşturulmuştur.

Tüm görüşme verileri renk kodlarına ayrıldıktan sonra yeniden ele alınmış, kodlar ve alt kodlar kullanılarak veri kodlanmış, kod ve alt kodlardan yararlanılarak da kategorilere ulaşılmıştır (Huberman ve Miles, 2015; Patton, 2014). Çalışmada toplam 9 adet kategori kullanılmıştır. Mevcut durum başlığı altında, *nicelik, nitelik ve değer*; nedenler başlığı altında, *kişi kaynaklı nedenler, örgüt kaynaklı nedenler, sistem kaynaklı nedenler*; Gelişim başlığı altında ise yine nedenlerle bağlantılı olarak ele alındığı için *kişi odaklı gelişim önerileri, örgüt odaklı gelişim önerileri ve sistem odaklı gelişim önerileri* olarak kategorileştirilmiştir.

Bulguların raporlandırma kısmında ise aktarılabilirliğin sağlanması adına, amaçlı örneklem yanında yapılması beklenen ayrıntılı betimlemelerden yararlanılmıştır. Ayrıntılı betimlemeler bulguların okuyucu açısından açıklık kazanması anlamında büyük önem taşımakta ve katılımcıların alıntılarını, araştırmacı tarafından sıkça yer verilmelidir. Bu araştırmada tüm bu unsurlar dikkate alınarak katılımcılardan toplanan veriler aktarılırken sıkça, doğrudan alıntılara yer verilmiş ve bu alıntılar okuyucu için açıklık kazanması bakımından uzun tutulmuştur. Bulgular, okuyucuların araştırma sonuçlarını kendi koşullarında düşünme ve yorumlama fırsatı sunması açısından (Yıldırım ve Şimşek, 2013) zengin ve yoğun betimlemeler ile okuyuculara aktarılmıştır. Çalışmanın bulguları detaylı ve birbirleriyle bağlantılı bir şekilde verilerek bulguların anlaşılabilirliği artırılmıştır (Creswell, 2016a).

Çalışmanın kişisel yargılardan sıyrılarak okuyucuya aktarıldığını belirtmek adına teyit edilebilirlik kavramı kullanılmakta ve bu yine bir uzman tarafından ham verilerle sonuçların karşılaştırılması anlamına gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Katılımcıların herhangi bir durumdan zarar görmemeleri için, kimliklerini gizlemek adına beyan edilen; verilerin danışman ve araştırmacı haricinde kimse ile paylaşılmayacağı hususu dikkate alınarak, ham verilerle bulgular, tez danışmanı tarafından karşılaştırılmıştır. Tutarlılık incelemesi yanında tez danışmanı araştırmanın tüm aşamalarında dikkate alınması gereken ve inandırıcılığı, yapılan çalışmaların bilimsel olarak kabul edilebilmesini sağlayan, değerlendirme ölçütlerini artıran, en önemli stratejilerden biri olan uzman incelemesini gerçekleştirmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada araştırmanın deseni, veri toplama süreci ve veri analizi de dahil olmak üzere tüm sürece dahil olan danışman, eleştirel bir gözle araştırmacıya geri bildirimlerde bulunarak çalışmanın niteliğini artırmaya yardımcı olmuştur. Araştırmanın her aşamasını detaylı bir şekilde inceleyen danışman, bu sürece fikren aktif olarak katılmıştır. Bunun yanında nicel ifade ile güvenilirliğin, nitel ifade ile tutarlığın da, tüm araştırma süreci kapsamında dikkate alınması gerekmektedir. Tutarlık, olay ve olguların sürekli değişkenliği dikkate alındığında, nitel çalışmaların bu değişkenliği göz önünde bulundurularak, tutarlılığı tüm araştırma yöntem ve araçlarına yansıtılmalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu süreçte tutarlık incelemesi yapılması gerekliliği doğduğundan, yine danışman tarafından sürecin farklı aşamaları arasındaki tüm bağlantılar ve ilişkiler incelenmiştir. Araştırma boyunca etik unsurlar büyük bir hassasiyet ile araştırmaya yansıtılmıştır.

2.5 Araştırma Etiği

Etik, felsefenin temel alanlarından biri olan aksiyolojinin alt dallarından biri olup, asıl konusu olan iyi veya kötüyü irdelemektedir. Etik ilkeler aynı meslek grubundan insanların benimsedikleri ortak değerleri belirtirken, etik kurallar ise bu ilkelerin kullanılabilir olmasını sağlamaktadır (Türk Psikologlar Derneği Etik Yönetmeliği, 2004). Bu durumda, yapılan işte uyulan etik ilkeler, o işin normlarını oluşturmakta ve kişinin benimsediği dünya görüşünden bağımsız olarak bu normlara uyulması gerekmektedir (Kuçuradi'den aktaran Yıldırım ve Şimşek, 2013). Özellikle canlılar ile çalışılacak tüm araştırmalarda araştırma etiğine uygun davranılması büyük önem taşımaktadır (Huberman ve Miles, 2015; Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Araştırma etiği, yalnızca araştırmanın veri toplama veya analizi sürecinde değil, araştırmanın planlanmasından, uygulanmasına ve raporlandırılmasına kadar her aşamada dikkate alınması gereken (Mertkan, 2015) ahlaki değerlerin mantıksal dayanaklı göstergesidir (Creswell, 2016; Glesne, 2013; Huberman ve Miles, 2015). Enstitüler, mesleki örgütler her ne kadar etik ilkelere dair birçok kabul görmüş çalışma hazırlamış olsalar da etik daha çok araştırmacının değer ve ahlak yargıları ile ilgili bir kavram olarak görülmekte ve çalışmanın inanılabilirliğini doğrudan etkilemektedir (Merriam, 2013).

Araştırma etiği gerekli izinlerin alınması, katılımcıları araştırma hakkında bilgilendirme, gönüllü katılımı sağlama ve olası olumsuz etkileri en aza indirmek için gizlilik üzerine yoğunlaşmaktadır (Aydın 2006; Mertkan, 2015; Huberman ve Miles, 2015). Türkiye'de dikkate alınan araştırma etiği temel ilkeleri; araştırmanın amacı açık olarak belirtilmesi, verilerin yalnızca bilimsel amaçla, sapırılmadan ve izin verildiği ölçüde kullanılması, gizlilik ve zarar vermekten kaçınma olarak belirtilmiştir (TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği, 2015).

Bu çalışmada Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönetmeliğine uygun olarak hareket edilmiş ve araştırma başlamadan önce gerekli tüm bilgiler Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin Etik Kuruluna sunularak araştırma izni alınmıştır (*Ek 2*). Araştırma süreci boyunca araştırmalara katılmama özgürlüğü ilkesine sadık kalınmış ve çalışmaya katılımın gönüllülük ilkesi esas alınarak sağlandığı ve istedikleri taktirde herhangi bir neden sunmadan araştırmadan ayrılacakları tüm katılımcılara belirtilmiştir. Bunun yanında araştırmanın amacı, görüşme süresi, gizlilik ve araştırmacının iletişim bilgilerine dair tüm bilgiler Katılımcı Bilgi Formu'nda (*Ek 3*) açıkça belirtilmiş, tüm katılımcılara çalışmaya gönüllü katıldıklarına dair Bilgilendirilmiş Onam Formu (*Ek 4*) imzalatılmıştır. Bilgilendirilmiş onam; bulguların amaçları doğrultusunda kullanılmasını, kişiyi koruyan unsurları, araştırmadan ayrılabilme özgürlüğünü açıkça belirlemekte kullanılmaktadır (Glesne, 2013; Türk Psikologlar Derneği Etik yönetmeliği, 2004). Bilgilendirilmiş onam formunun herhangi bir baskı uygulanmadan yine gönüllülük ilkesince imzalanması gerekliliği (Creswell, 2016b; Patton, 2014) ilkesine sadık kalınarak katılımcılara bilgilendirilmiş onam formunu imzalamaları için herhangi bir baskı yapılmamıştır.

Veri toplama aşamasına geçmeden önce verilerin danışman ve araştırmacı haricinde kimse ile paylaşılmayacağı belirtilerek yalnızca tez ve akademik yayınlar çerçevesinde kullanılacağı vurgulanmıştır. Katılımcıların kimliklerinin gizli tutulacağı yine taraflarına bildirilmiş ve sözlü olarak da hatırlatılmıştır. Veri toplama sürecinde ses kaydının, araştırmacı ve katılımcı arasındaki etkileşimi artırmak, anlatılara yoğunlaşmak ve görüşme esnasında başlayan analiz aşamasının doğru gerçekleşmesi bakımından istendiği, fakat katılımcı tarafından onaylanmadığı durumlarda görüşmelerin kaydedilmeyeceği görüşme başlamadan sözlü olarak katılımcılara bildirilmiş ve ses kaydı için görüşme başlamadan izin alınmıştır. Ses

kayıt cihazı kullanımına izin veren 16 katılımcı haricinde ses kaydını istemeyen 1 katılımcının görüşmesi boyunca ise detaylı şekilde alan notları tutulmuş ve yalnızca katılımcının alan notlarında doğrudan ifadelerinin olduğu alıntılara yer verilmemiştir. Bunun yanı sıra katılımcıların kullanılmamasını istediği bölümler ve yaptıkları çalışmalar, bağlı buldukları kurumu ele verecek bilgiler çıkarılmış ve bu bilgiler yine araştırmanın bulgular bölümünde kullanılmamıştır. Bulgular bölümünde ise katılımcıların kimliklerinin belirlenmemesi açısından ünvanlarının baş harfi ve araştırmacının rastgele belirlediği sayılar kullanılmıştır. Profesörler için P, Doçentler için D ve Yardımcı Doçentler için ise YD kısaltmaları kullanılmıştır. Sayıların herhangi bir anlamı olmaması ile birlikte, her bir sayı yalnızca bir kere kullanılmakta ve sadece bir katılımcıyı temsil etmektedir. Örnek olarak; P1, D2, YD3 gibi.

Bölüm 3

BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma dahilinde toplanan verilerden elde edilen bulgular ve ulaşılan bu bulguların tartışması yer almaktadır. Bu doğrultuda öncelikle birinci araştırma sorusu üzerine odaklanılmış ve katılımcıların eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınının mevcut durumu hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir. Daha sonra ise Türkçe alanyazınının mevcut durumunun nedenlerini ve gelişim önerilerini irdeleyen ikinci ve üçüncü araştırma sorusuna cevaben birbirini açıklar ve destekler nitelikte olan, alanyazının mevcut durumunun nedenleri ve alanyazının gelişimi için yapılması gerekenler başlıkları altında açıklanmıştır.

3.1 Eğitim Yönetimi Türkçe Alanyazınının Mevcut Durumu

Eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınının mevcut durumu katılımcılar tarafından niceliksel ve niteliksel olarak değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda alanyazınının mevcut durumu öncelikle niceliksel olarak ele alınmaktadır. Nitelik yönünden incelendiğinde katılımcıların Batı etkisi, kullanılan araştırma yöntemi ve çeviri kaynaklar üzerinde durduğu dikkat çekmektedir. Bu bölümde eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınının mevcut durumu katılımcıların değindiği bu alt temalar dahilinde açıklanmıştır.

3.1.1 Alanyazının Nicelik Durumu

Eğitim yönetimi ve denetimi alanında halen aktif olarak çalışan katılımcıların tümü alanın Türkiye'ye geldiği tarih baz alınarak, Türkçe alanyazının nicelik yönünden büyük bir artış gösterdiğini ve bu sayısal artışın devam ettiğini

vurgulamışlardır. Katılımcıların görüşü, söz konusu bu artışın alanyazını niceliksel olarak olumlu etkilediği ve eğitim yönetimi alanında yapılan araştırma, yayın ve çeviri kaynaklarda katılımcı P9'un "mucize" olarak nitelendirdiği "bir patlama [gerçekleştiği]" (D5) yönündedir.

Katılımcılar söz edilen artışta, yüksek lisans programlarının, derneklerin, dergi ve yayınevlerinin sayısındaki artışın etkili olduğunu belirtmişlerdir. Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanının Türkiye'ye 1960'lı yıllarda gelmesini takiben lisans ve daha sonraları lisansüstü eğitim programlarının açılması alanda çalışan akademisyen sayısının artışına yol açmıştır. Bu alanda çalışan akademisyenlerin sayısının artmasıyla, yapılan araştırma sayılarında önemli bir artış gerçekleşmiştir. Akademisyen sayısının artması bu alanda bir örgütlenme ihtiyacı doğurmuş ve bu nedenle eğitim yönetimi alanına ait dernekler kurulmaya başlanmıştır (Şimşek, 2016). 1999 yılında kurulan Eğitim Yöneticileri ve Denetçileri Derneği (EYEDDER) ile 2009 yılında kurulan Eğitim Yöneticileri ve Uzmanları Derneği (EYUDER) aktif bir şekilde faaliyet göstererek çeşitli kongre, çalıştay ve seminerler düzenlemektedir. Her sene düzenlenen çeşitli faaliyetlerde, bu alanda çalışan kişilerin araştırmalarını sunma imkanı buldukları ve yine bu projeler sayesinde ortak çalışmalar ve bildirimler ile alanyazına büyük bir katkı sağladıkları görülmektedir. Derneklerin yanı sıra lisansüstü eğitim programlarının Türkiye'de yaygınlaşması ve neredeyse her üniversitede eğitim yönetimi programının bulunması değişen üniversite kültüründe akademisyenler arası rekabete yol açarak yayın ihtiyacının ön plana çıkmasını sağlamıştır. Bu ihtiyaca yönelik üniversitelerin eğitim fakülteleri çerçevesinde ve üniversitelerden bağımsız çeşitli dergiler kurulmuştur. Türkiye'de eğitim yönetimi ve denetimi alanında genel açıdan eğitim bilimleri, özel açıdan ise eğitim yönetimi, planlama, teftiş ve ekonomi alanlarına ait araştırma, inceleme ve uygulama sonuçlarını yayınlayan Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi (KUEY) Dergisi

bulunmaktadır. İlk sayısını 1995 yılında yayınladığı ve halen varlığını sürdürdüğü düşünüldüğünde KUEY Dergisinin Türkçe alanyazınına olan katkılarını görmezden gelmek mümkün değildir. Alana dair kurulan dernekler, düzenlenen kongreler, farklı üniversitelerde açılan lisansüstü eğitim programı, sayıları gün geçtikçe artan dergiler ve yayınevleri sayesinde, alanyazınında azımsanmayacak sayıda bildiri, tez, makale ve kitap üretildiği görüşü tüm katılımcılarca sabittir. Bu durumu P9 ve P11 aşağıdaki şekilde ifade etmiştir:

Dolayısıyla yaklaşık 10-15 yıldan bu yana bu periyoda bakacak olursak, Türkiye'de bir taraftan kongrelerin artması, bir taraftan dergilerin yaygınlaşmasıyla beraber, eğitim yönetimi alanındaki yayınlar artmaya başladı... Bir başka olay, gene bu yayınevlerinin eğitim ile ilgili yayınevlerinin güçlenmesiyle beraber, eğitim yönetimi alanındaki kitaplar artmaya başladı. Dolayısıyla son 10-15 yıl içinde şöyle söyleyebiliriz belki; bir patlama ile karşı karşıya olduğunu söyleyebiliriz. Eğitim yönetimi alanındaki bildirimler, makaleler ve kitapların bir patlama yaşadığı dönem olarak değerlendirilebilir. (P9)

Türkiye'deki akademik anlamdaki kitaplar sıfırdı, şimdi 100 oldu. Yani yüzde yüzlük bir artış var. Önümüzdeki süreçte bunların ben daha nitelikli hale geleceğini düşünüyorum. Çünkü şöyle olmaz. Bir anda sıfırken bir anda çok yüksek nitelikli yayın üretemezsin. (D11)

Niceliksel olarak değerlendirildiği zaman eğitim yönetimi alanyazınında büyük bir artıştan söz edilirken, katılımcılar tarafından bunun yeterli olmadığı, alanyazının nitelik açısından da ele alınması gerektiği dile getirilmiştir. Bu durumu D7 “sayısal değerlerin nicelik açısından yeterliliğinin... bize çok fazla bir şey [göstermeyeceği], sayısal gösterge ile birlikte niteliksel bir etkinin de ortaya çıkması [gerektiği]” şeklinde belirtmektedir. Aynı şekilde Timur (2006) üniversite sayılarının artışı ile bilimsel dergi sayılarının artışını dile getirmiş ancak bu niceliksel artışın nitelik yönünden bir değişim sağlamadığını belirtmiştir.

Yukarıda belirtilen kaynak artışının katılımcılar tarafından bir gelişim şeklinde ifade edilmemesi ve çalışmalardaki sayısal artışın çok da önemli görülmemesi dikkat çekmektedir:

Yani yeterliliği neye göre değerlendirdiğimizi, neye göre yeterli sorusunu sorarsak... niceliksel olarak bir artış olduğunu söyleyebiliriz. Yani kendi içimizde değerlendirirsek, kendi hızımız sanki ümit vaat edici gibi görünüyor. Çünkü yapılan istatistikler, hani yıllık olarak akademik kurul toplantılarının da falanda paylaşıyoruz, hep bir artışı ifade ediyor ama bunlar niteliği ne kadar ifade ediyor, bundan şüpheliyim. (YD1)

Katılımcıların bakış açısından değerlendirildiği zaman eğitim yönetimi Türkçe alanyazınının sayısal olarak tatmin edici düzeyde olduğu açıkça görülmektedir. Fakat katılımcıların da belirttiği gibi alanyazının gelişiminden bahsedebilmek için nitelik açısından bakmak ve değerlendirmek gerekmektedir. Söz konusu eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınında bulunan kaynakların niteliği olduğunda katılımcılar, alanyazının değerlendirilirken çok yönlü düşünülmesi gerektiğini vurgulamışlardır. D6'nın "uluslararası anlamda alana çok ciddi bir katkı yapmıyor. Yurtdışındaki eğitim yönetimi çalışmalarından devşirme diyebileceğimiz kavramlar getiriliyor, ölçekler getiriliyor. Bunlar zayıf yöntem süreçlerinden geçirilip tabii bir şekilde bastırılıyor" ifadesinden de anlaşılacağı üzere katılımcılar alanyazını nitelik yönünden değerlendirirken, çalışılan konular, kullanılan yöntemler ve yayın süreçleri üzerinde durmuşlardır. Bu noktalar aşağıdaki bölümde detaylı olarak ele alınmaktadır.

3.1.2 Alanyazının Nitelik Sorunsalı

"Sen de fark ettin mi? Az dediğin, küçücük bir kelime. Sadece A ve Z. Sadece iki harf. Ama aralarında koca bir alfabe var" diyen Hakan Günday'ın (2011) söylediğini doğrular gibi çalışmaya katılan akademisyenlerin tümü, bir kitabın kapağıyla değil içeriğiyle yani nicelikle değil nitelikle ilgilenilmesi gerektiğini belirtmiş, alanyazında çok sayıda çalışma olmasının, alanyazının nitelikli olduğu anlamına gelmediğini vurgulamışlardır.

Nitelik sorunsalında ilk olarak dikkat çeken unsur çalışılan konulardır. Çalışılan konuların genellikle Batı'dan ithal edildiği ve bu durumun Türkçe

alanyazını olumsuz etkilediği noktasında katılımcıların hem fikir olması dikkat çekicidir. Bu durumu D11 “baktığın zaman Türkiye'deki alanyazına temel teşkil eden teorik arka plan Batı'dan ithal ediliyor” şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılar, bu durumun Türk kültürüyle uyumsuz, orijinal olmayan ve dolayısı ile evrensel bilgi üretimine katkı koymayan bir alanyazının oluşturulmasına yol açmış olduğunu belirtmişlerdir. Tüm katılımcıların görüşünü ve haliyle mevcut durumdaki kültüre uygun olmayan konuların çalışılmasını ve bunun neden alanyazını olumsuz etkilediğini özetleyen D11 şu şekilde devam etmektedir:

Fakat her teori ontolojik olarak içinde bulunduğu dönemin ve koşulların gereği duruma özgüdür.... Eğitim ve yönetim anlamını içinde bulunduğu çağdan alır. Böyle baktığın zaman, Batı kültürü içerisinde batının sosyolojik, iktisadi, kültürel dinamikleri ve kurumsal yapıları içerisinde sorun olarak algılanmış, orada ontolojik olarak kendine yer tutmuş ve ortaya da epistemolojik olarak yani bilginin kökeni olarak ortaya çıkmış bir bilgi var. Biz o bilgiyi bu tarafa doğru transfer ediyoruz. Transfer ettiğimiz... Batı merkezli daha çok çeviriye yönelik bu literatür Türkiye'nin ihtiyaçlarını karşılamadığı gibi alakasız durumlar da ortaya çıkarıyor. (D11)

Farklı konuların çalışılması alanyazında ilk bakışta zenginlik gibi görünse de, katılımcılar çalışılan konuların kültüre uygun olmadığını vurgulamışlar ve üretilen bilginin işe yararlılığını olumsuz etkilediğini belirtmişlerdir. Bu durumu "Batı kültürüne ait kavramlar kendilerine uygun" ifadesiyle dile getiren YD10'un düşüncesini destekleyecek şekilde YD1 çalışılan konuların "zorlama konular" olduğunu belirtmekte ve bu durumun kültürel uygunluğunu sorgulamaktadır:

Batı literatürünü takip ettiğimiz için, yani Amerika'yı daha doğrusu takip ettiğimiz için yeni kavramları kendi literatürümüze taşımak istiyoruz. Bu güzel ama bizim gerçeklerimizle çok uyuşmuyor o tür şeyler, yani biraz hani zorlama konular çalıştığımızı da düşünüyorum. (YD10)

Bu durumu YD2 "anlamsız bilgi üretimi" şeklinde ifade etmiştir:

Konular Türkiye konteksine uymuyor. O yüzden de işte üretilen bilgi, alanyazındaki bilgi, anlamsız bir takım bilgi haline dönüşüyor. Yani sayı olarak yüksek ama bir faydası olmayan, uygulamaya yada teoriye çok bir faydası olmayan bir takım şeyler üretiliyor. (YD2)

Bu ifadelerden de anlaşılacağı gibi bir kültürün yalnızca kişileri etkilemediği dolaylı olarak o kişilerin bulunduğu örgütü ve işleyişi de etkilediği açıktır. Eğitim yönetimi ve denetimi alanının Türkçe alanyazınında çalışılan konuların Batı kaynaklı olması, kültüre uygunluğu açısından alanyazına olumsuz etki etmekte ve bu durum işe yaramayan bilgi üretimine ve alanyazında sürekli bir tekrara yol açmaktadır. Batı'da popüler olan konuların çalışılması, içinde bulunulan sistemi yansıtmadığı ve yine sistem içerisinde kendine yer bulmadığından gereksiz bilgi üretimine yol açması durumu, katılımcı P17 tarafından aşağıdaki şekilde özetlenmiştir:

Örgütsel şiddet, okul güvenliği gibi bir konu popüler oluyor, İngilizce makaleler yazılıyor yurtdışında. Bizim genç nesil gördüğü zaman atlıyor, onu alıyor, Türkiye'de okulda şiddet uyguluyor. Şimdi Türkiye'de okulda şiddet bir problem değil. Amerika'da ciddi bir problem. Türkiye'de ciddi bir problem, en azından şimdilik bir problem değil. Öyle görülüyor on yıllık süreçte de görülüyor problem olarak, fakat okul güvenliği çalışılıyor. Bu sağlıklı değil, doğru değil bu. Çünkü orada okul güvenliği bir problem bu problem üzerine çalışıyor insanlar. Biz de problem değil, e niye çalışıyoruz? Yeni bir kavram olmuş okul güvenliği dediğimiz zaman örgüt güvenliğinden söz ediyoruz.... Bizde eğitim kurumlarının güvenliği hiç ve hiç bir zaman problem olmaz çünkü eğitim kurumuna bakışımız farklıdır. Amerika'nın eğitim kurumuna bakışı farklıdır. Problem bu. (P17)

Şimşek (2016) yeni türeyen ve hızla markalaştırılarak pazarlamaya sunulan kavramları "ne yazık" ifadesiyle dile getirmiş, bu durum için merkez ülkelerin bilimcilerinin çalışmaya yanaşmadığı markalaştırılmış kavramları, Türkiye gibi çevre ülke bilimcilerinin tüketme eğiliminden söz etmiştir. Yaşanılan sisteme uygun konuların çalışılmaması alanyazında üretilen çalışmaların uygulama boyutunda kendine yer bulmamasına yol açmaktadır. Buna istinaden uygulamaya dönük problem temelli konuların çalışılmadığı YD10 tarafından "Mesela şu ana kadar bir teorimiz var mı bize ait? Yok. Bize ait bir teori yok. Sebebi ne? Uygulamadan kopuğuz, bağımsız davranıyoruz. Yani bizim öğrencilerimizin öğretmenlerimizin okullarımızın yöneticilerimizin problemlerinden hareket ederek bir yere varma gayemiz yok" şeklinde ifade edilmiştir.

Yaşadığımız toplum gerçekliğinde yer alan konuların çalışılmaması yanında Türkiye eğitim sistemi ve kültürüne uygun olmayan konuların çalışılması gerek uygulamada gerekse yeni kavram ve temellerin oluşturulmasında bir kopukluk yada büyük bir uyumsuzluğa yol açmaktadır. Bu durum D11 tarafından şu şekilde açıklanmıştır:

Türkiye'de 5018 sayılı kanun çıktı. Bütün bu kanunlarla var olan eğitim örgütleride dahil olarak harcama yetkisine sahip olan tüm kurumlar stratejik planlama yapmak zorundadır dendi. Ve bundan sonra eğitim örgütlerinde bu ön plana çıktı fakat bireysel performans ölçütünün olmadığı, kurumsal performans ölçütünün olmadığı bir yapı içerisinde bu çok fazla çalışmadı. Bugün bütün kurumlar stratejik planlama yapıyorlar ama mali açıdan bunun bir anlamı yok. Çünkü adam bütçeyi sana yine eski usul dağıtıyor. Şimdi bunun üzerine literatür yazmak biraz çeviri yapmak anlamına geliyor. Gördüğün gibi Türkiye'nin özerk koşulları, Batı'nın bu şeyini karşılamıyor. (D11)

Türkiye'de, merkeziyetçi sistem içinde yer alan eğitim kurumları ve çalışanları dahilinde gerçekleştirilen bahsi geçen Batı'dan transfer çalışmalarda, açıkça problem yaşandığı ve bu durumun alanyazına karşı olan olumsuz düşüncelerin kaynağı olduğu görülmektedir:

Adaptasyon vardır. Olduğu gibi çevirip kabul edemezsin, adapte edersin, esinlenirsin, geliştirirsin, kendi sistemine özgü hale getirirsin. Bu doğal karşılanır. Düşünüldüğünde haksızca Batıyı izliyorsun diyemezsin.... Ama dediğim gibi Batı'nın şeylerini olduğu gibi çevirip kullanırsan bu olmaz. Milli Eğitimde de çokça görüyoruz ama kendi ülke koşullarına göre belki kimi boyutları çalışmayabilir burada. (P3)

Yapılan araştırmalar, eğitim yönetimi alanında bilgi üretimine yön veren belli başlı ülkeler olduğunu ve Batı alanyazınının 'merkez' ülkelerin¹ egemenliği altında olduğunu göstermektedir (Hallinger ve Bryant, 2013; Mertkan ve diğerleri, 2016). Bu ülkelerdeki eğitim sistemleri her ne kadar yapısal açıdan farklılık gösterse de adem-i merkeziyetçi bir eğitim sistemine sahiptirler. Bu durumun aksine Türkiye'de merkeziyetçi eğitim sistemi mevcuttur. Dolayısıyla 'merkez' ülkelerin sistem ve

¹Amerika, Avustralya, İngiltere, Kanada, Yeni Zelanda.

kültürleri doğrultusunda üretilen bilgi Türkiye gibi katı merkeziyetçi eğitim sistemine sahip ülkelerde geçerliliğini kaybetmektedir. Eğitimin tek bir merkez tarafından yönetildiği durumlarda, eğitim politikalarının, ekonomi ve planlamasının bölgesel ya da örgütsel olarak farklılık göstermediği ve toplumsal, sosyal, coğrafi yada ekonomik kriterlerin göz ardı edildiği, Şimşek'in (1994) merkeziyetçi yönetim yapısının eğitim örgütlerini *tutukevine* dönüştürdüğünden bahsettiği bildirisinden de anlaşılmaktadır. Adem-i merkeziyetçi sistemlerde üretilen bilginin ve kuramların sorgulanmadan merkeziyetçi sistemlerde doğrudan çalışılmasının kültüre ve dolayısıyla sisteme uygunluk açısından problem yarattığı görülmektedir (Şimşek, 1994; Şimşek, 2016). Bu çerçevede üretilen bilgi katılımcılar tarafından geçersiz ve işe yararlılığı sorgulanan bir bilgi olarak görülmektedir. Bahsi geçen bu durum güncel tartışmalarda da ele alınmaktadır (Şimşek, 2016). Bu durum D7 tarafından özetlenerek yapılması gerekenler şu şekilde belirtilmiştir:

Eğitim yönetimi alanının tabii ki bilgi birikimi genellikle teorik yada model aktarma şeklinde oluyor. Özgün modellerin geliştirilmesine ciddi ihtiyaç var. Özellikle Batı kültüründe gelişmiş modellerin Türk kültürüne uyarlanırken daha etik ve emik boyutlarda yani kültür boyutunda kendimize özgü değerlerimiz, özgü yapısı ile eğitim sistemimizin uygun bir şekliyle irdelenerek özgün modellere dönüştürülmesi gerekiyor. Türkiye'nin eğitim sistemi koşulları ciddi anlamda bunun, bu modellerin dip kısmına oturtulmalı,yani modeller sadece ideallerden bahsetmemeli aynı zamanda uygulamadaki spesifik örüntülere de ya da farklılıklara da yönelebilmeli, onlara da bir bakış açısı getirmeli. (D7)

Kültüre uygunluğu tartışılan eğitim yönetimi çalışma konularının, eğitim yönetimi alanına ait olup olmadığı katılımcılar tarafından eleştirilen bir diğer unsurdur. Katılımcılar, disiplinlerarası çalışma alanına sahip eğitim yönetiminin Türkçe alanyazınında bulunan konuların alana uygun olmayan, farklı disiplinler dahilinde çalışılması gereken bir çok konudan oluştuğunu belirtmişlerdir. Bu görüşe istinaden alan sınırlarının çizilmesi gerektiği vurgulanmıştır:

Bölümümüzün bir kere şeyinde bir sıkıntı var genel olarak, çalışma alanının sınırlandırılması. Böyle bir problem olduğunu düşünüyorum. Konu

bakımından baktığımız zaman bu sınır iyi çizilemediği için çok farklı alanlardan çalışmalar oluyor. (YD4)

Ürettiğimiz bilgi eğitim yönetiminin kendi disipliner sınırları içerisinde tamam var ama yani ana konumuz değil. O core hani, o özde olan bizim konumuz değil. Dolayısı ile o konuda ürettiğimiz bilginin niteliğinde çok zayıf... Seçtiğimiz konular bizim kendi konularımız değil. Onu da çalıştığımız zaman işletmeciler ya da psikologlar gibi ileri düzeyde çalışmıyoruz. (D5)

Farklı disiplinlerin çalışma alanına ait konuların eğitim yönetimi ve denetimi alanında çalışılması elbette mümkündür. Fakat katılımcıların çalışılan konularla ilgili vurguladıkları nokta eğitim yönetimi ve denetimi ile birleştirilen farklı disiplinlerin konularının aktarıldığı alanlardaki kadar kapsamlı çalışılmadığı üzerinedir. Katılımcılar arasında eğitim yönetimi ve denetimi alanına ait kavramsal çalışmalar yapılmadığı gibi farklı disiplinlerden uyarlanan konuların yüzeysel çalışıldığı görüşü hakimdir.

Katılımcıların bakış açısından kültürel uyumsuzluk ve alan sınırlarının belirlenmemesi alanyazını olumsuz etkilediği gibi orijinal bilgi üretimini de etkilemekte ve yine bu durum alanyazında bir "kısır döngü" (YD16) ve "birbirinin aynısını tekrar eden bilgi yığını" (YD4) oluşturmakta olup P8'in ifadesi ile "dar alanda kısa paslaşma gibi" bir duruma yol açmaktadır. Tekrar araştırmaların olması bir ilerleme değil, yerinde sayma olarak nitelendirilebilir. Yine alanyazındaki çalışmaların artışı bağlamında düşünecek olursak sürekli kendini tekrar eden bir alanyazın yeni bir kavram, teori, kuram oluşturmaktan yoksun ve nitelik anlamında oldukça sorunlu sayılabilmektedir. Alanyazında bulunan çalışmalar incelendiğinde katılımcıların belirttiği bu sorunun çok da yeni olmadığı dikkat çekmektedir. Yapılan çalışmalarda (Aydın ve Uysal, 2011; Balcı ve Apaydın, 2009; Bıkmaz ve diğerleri, 2013; Demirhan, 2015; Örucü ve Şimşek, 2011; Şimşek, 2016; Yalçın, 2015) eğitim yönetimi alanında bulunan yayınlar ile ilgili benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir. Araştırılan yıllara göre konu başlıklarında değişiklik gözlemlenmiş

olmasına karşın çalışılan konuların sürekli tekrar içerdiği, orijinallik barındırmadığı ve eğitim yönetimi alanının çalışılan konular bakımından yurtdışı alanyazınıyla da kıyaslayınca çok sınırlı kaldığı belirtilmiştir. Çalışılan konuların tekrar içerikli olması haricinde Batı'dan alınan konuların çalışılması eğilimine de vurgu yapan bu çalışmaların bulgularında, araştırmacıların konu seçimlerinin popüleriteye bağlı olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum Franz Kafka'nın Şato'sunu akla getirmektedir. Kafka, romanının başkahramanı K'nın köyü yöneten otoriteleri barındıran Şato'ya karşı merak ve hayranlığının yanında köyü yöneten otoriteler arasına katılma istediğinin artmasına rağmen Sato'nun kurallarını bilmediği için ona ulaşamamasını konu etmiştir. Bu durum Türkiye'nin Batı'ya karşı olan hayranlığını ve bu doğrultuda yapılanları yansıtır niteliktedir. Batı'da popüler olan konuların Türkiye'de bu denli rağbet görüyor olması durumu halen değişiklik göstermemiş ve akademisyenler tarafından bu durumun alanyazınına olumsuz etkileri farklı ifadelerle katılımcılar tarafından da dile getirilmiştir.

Eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınının mevcut durumu değerlendirilirken katılımcılar tarafından üzerinde durulan diğer bir durum ise çalışmaların metodolojisidir. Genel anlamda Türkçe alanyazını oluşturulan çalışmalarda seçilen yaklaşım ve kullanılan yöntem katılımcıların tümü tarafından ele alınmıştır. Eğitim yönetimi ve denetimi alanında Türkiye'de pozitivist paradigmanın alana hakimiyeti ve Türkçe alanyazını üzerindeki etkisinin katılımcılar tarafından eleştirildiği dikkat çekmektedir. YD13 bu durumu "bizde çok katı, daha çok pozitivist bir paradigmanın egemenliği hala sürüyor" şeklinde özetlemiştir. Eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazına egemenliğini sürdüren pozitivist paradigmanın etkisini vurgulayan katılımcılar pozitivist sosyale bilimlere ne derece uygun olduğunu sorgulamaktadırlar:

Türkiye'de son 4-5 yıla kadar herhalde güçlü şekilde nicel araştırma yöntemleri ağırlıktaydı yani daha güçlü şekilde rakamlarla insanları ifade ettiğimiz. Bu biraz değişmeye başladı. Son 4-5 yıldır biraz daha nitel yöntemlerde kullanılıyor. Genel fotoğraf o. Ama benim içsel görüşümü soruyorsan eğer, doğrusunu istersen ben de yapıyor olmama rağmen şuna karşıyım, yani çok yoğun bir istatistik diliyle insanın davranışlarını anlamaya çalışmak ve anlatmak çabası içinde olmak şey geliyor bana, çok uzak geliyor. Çok işlevsel gelmiyor. (D14)

Genellikle 2 değişkenli betimsel çalışmalar önemseniyor, derinlik arz eden boylamsal çalışmalar yok denecek kadar az. Metaanaliz, metasentez gibi üst düzey analiz gerektiren çalışmaları çok fazla göremiyoruz. Hep betimleyici tarama türünde araştırmalar var. Korelasyon araştırmaları ortaya çıkıyor. Nitel araştırmalara çok fazla ihtiyaç var. (D7)

Buna istinaden katılımcılar baskın olan pozitivist paradigmanın etkisinin seçilen yaklaşımlarda görüldüğünü vurgulamışlardır. Katılımcılar, araştırmalarda nicel yaklaşımın hakim olduğunu, son zamanlarda önem kazanmaya başlamasına rağmen nitel yaklaşımın alanda halen benimsenmediğini ve Türkçe alanyazınında yeteri kadar yer almadığını ortaya koymuşlardır. Sosyal bilimlerde yeniden yapılanmayı tartışmaya açan Gulbenkian Komisyonu (2014), doğa bilimlerinden farklı olarak sosyal bilimlerde ihtiyaç duyulanın ölçülebilir araştırmalardan ziyade yorumlayıcı bakış açısı ile yapılmış çalışmalar olduğuna dikkat çekmektedir. Sosyal bilimlerin 1960 yıllarından itibaren bu dönüşüme ihtiyacı olduğu belirtilen komisyonda, sosyal bilimler dahilindeki tüm disiplinler adına iyileşme önerileri söz konusu olmuş ve farklı kültür ve örgütler için farklı iyileştirmelerden söz edilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Türkiye'deki sahneyi ortaya koyan katılımcıların ifadeleri göz önünde bulundurulduğunda benzer paradigmatik değişime halen Türkiye'de ihtiyaç duyulduğu, pozitivist dünya görüşünün halen hakimiyetini sürdürdüğü görülmektedir. Örneğin P8 "dedikodu deniyor hala nitel" şeklinde bu görüşü destekleyici bir ifade de bulunmuştur. Son yıllarda yapılan araştırmalar incelendiğinde genel olarak Türkçe alanyazınında bulunan çalışmaların büyük çoğunluğunun nicel yaklaşımı benimsediği görülmektedir. Katılımcılar, Türkçe

alanyazınının Batı alanyazını ile karşılaştırıldığında büyük bir farklılık olduğunu vurgulamışlardır:

Yurtdışına baktığımızda dergilere yada konferanslara katıldığımızda bu alanla ilgili, gerçekten nitel çalışmaların daha fazla olduğunu gözlemliyorum. Ama biz niye yada fakültece mi diyeyim, ya da bölüm olarak mı diyeyim daha çok nicel bazda hep çalışmalar yapıyoruz maalesef. (YD12)

Katılımcılar eğitim yönetimi ve denetimi Batı alanyazınında nitel çalışmaların sayıca daha fazla olduğunu vurgulayarak, Türkçe alanyazınında da pozitivist paradigmanın etkisinden çıkmasına ihtiyaç duyulduğu yönündeki görüşlerini belirtmişlerdir. Sosyal bilimlere dahil olan eğitim yönetimi ve denetimi alanında genelleme yapmanın çoğunlukla doğru olmadığı, alan itibari ile derinlemesine incelemenin daha uygun olduğu katılımcılar tarafından yine vurgulanan bir nokta olarak karşımıza çıkmaktadır:

Genellenebilirlik düşüncesi ürkütüyor. Biz çoğunlukla istatistik işlemlerde güvenilirlik katsayısı falan alırız alfa güvenirligi. Alfa güvenirligi diye bir şey öğretiyor bize hocalar. Şeyi görmek beni hiç de şaşırtmadı Alfa katsayısını geliştiren Crombach'ın en sonunda, 20 yıl sonra: "benim bulduğum bu güvenilirlik katsayısı sosyal bilimlerde hiç bir şey ifade etmez" diyor olması hiç şaşırtmadı beni. Çünkü cidden şey hani güvenilirlik yani buna dayanarak genelleme yapmak güç. Bizde o kültür çok fazla bizim yayınlarda. Genelleme eğilimi çok fazla. Böyle bir kültürde var onu da şey hadi yıkalım diyemiyorsunuz. E ama güçlendirmek gerekiyor bazen. Karma metotlarda çok farklı şeyler çıkıyor. Nicel olarak söylediklerini nitel görüşmelerde hiç bulamıyorsunuz. Farklı tamamen. Farklı görüşler çıkabiliyor ya da tersi. O yüzden yöntemsel tercihleri çeşitlendirmek, biraz daha nitel yanını güçlendirmek gerekiyor bizim alan araştırmalarının özellikle. Genellenebilirlik bir sıkıntı. İşin doğasını bence daha şey hale getiriyor, daha yapay hale getiriyor, araştırmanın doğasını. Daha doğal olmalı sanki biraz daha doğala yaklaşmalı. (D14)

Üretilen bilginin çok tek düze, sadece anket üzerinden yapılan, anketten toplanan verinin sayısal olarak ifade edilmesi ve bununla aslında gerçek reel hayata her zaman çok karşılığının olmadığını düşünüyorum. Yani üretilen bilginin karşılığının olmadığını düşünüyorum.... uygulamalı çalışma çok fazla yok işte etnografik çalışma antropolojik çalışma böyle çalışmaları bizim eğitim bilimlerinde eğitim yönetiminde özellikle çok yapmıyoruz. Okul kültürünü anlayacağız, gidiyoruz soruyoruz sadece yani hep self-report dediğimiz işte bireyin düşüncesine inançlarına dayalı bir takım yöntemlerle bir bilgi üretiyoruz ve bu bilginin de ben çok sağlıklı bir bilgi olmadığını düşünüyorum. Yani yeterli olmadığını düşünüyorum. (YD2)

Eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazını değerlendirilirken, katılımcıların sadece benimsenen yaklaşımları eleştirmediği, yapılan çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemlerindeki problemlere de dikkat çektiği açıkça görülmektedir:

Eğitim yönetimi akademisyenleri bilirler bu konuyu. Daha çok küme örnekleme yapamıyoruz yani okul düzeyli çalışmaları yapamıyoruz. Analiz birimimiz hep ğretmen oluyor ama okul olan araştırmalar yok. Mesela analiz birimini okula çeken, okul düzeyli araştırmalar yapmak lazım. Mesela rgt iklimi diye bir Şey çalışıyoruz. Öğretmen görüşünden çalışıyoruz. Öğretmen görüşlerinin oluşturduğu ortak okul iklimi nedir diye bakmıyoruz. Analizleri de okul düzeyine çekmek gerekiyor biraz. (D7)

Genel olarak Türkçe alanyazını oluşturan çalışmaların büyük bir bölümünü nicel yaklaşımlar kullanılan çalışmaların oluşturduğu ve bahsedilen nicel çalışmaların basit yöntemler kullanılarak yüzeysel olarak işlendiği belirtilmiştir. Katılımcıların belirttiği üzere Batı alanyazınına egemen olan nitel yaklaşımlar, Türkçe alanyazınında hala beklendiği kadar önem görmemekte ve kendine gerektiği kadar yer bulamamaktadır. Burada değinilmesi gereken önemli bir nokta da; yalnızca eğitim yönetimi ve denetimi alanına ait olmayan bu sorunun, eğitim bilimleri alanında bulunan diğer disiplinlerin alanyazınına inceleyen çalışmaların bulgularında da yer aldığıdır. Eğitim programları ve ğretim alanında yapılan doktora tezlerini inceleyen Bıkmaz ve Diğerleri (2013), nicel ve karma yaklaşımlarla karşılaştırdıkları zaman nitel yaklaşımların, incelenen doktora tezlerinin %8.1'lik bir dilimini oluşturduğunu belirterek, tek başına çok fazla tercih edilen bir yaklaşımlar olmadığını ortaya koymuştur. Bunun yanında Fazıloğulları ve Kurul (2012) eğitim bilimleri alanında kapsamlı olarak yaptıkları doktora tezlerini incelediği çalışmanın bulguları arasında yine nicel yaklaşımların egemen olduğu eğitim bilimleri alanında, nitel yaklaşımların devrimsellik bağlamında değil yalnızca araştırma yaklaşımlarını çeşitliliği bağlamında kullanıldığı yer almaktadır.

Genel olarak eğitim bilimleri alanyazınında bulunan yayınların yanı sıra eğitim yönetimi ve denetimi alanyazınında yapılan incelemelerin sonunda da farklı

sonuçlara ulaşılmamıştır. Eğitim yönetimi ve denetimi alanyazınındaki yayın inceleme çalışmalarında (Aydın ve Uysal, 2011; Aypay ve Diğerleri, 2010; Aydın, Erdağ ve Sarier, 2010; Balcı ve Apaydın, 2009; Balcı, 2008) nitel yaklaşımla yapılan çalışmaların sayılarının geçmiş yıllara oranla artış göstermiş olmasına rağmen bunun beklenenin aksine küçük bir artış olduğu belirtilmiştir. Bunun yanında alandaki çalışmalarda gerek örneklem seçimi, gerekse geçerlik ve güvenilirlik unsurlarına ilişkin bir çok problem ve belirsizliğin olduğuna değinilmiştir. Türkçe alanyazını inceleyen bu çalışmalarda Batı alanyazını ile de karşılaştırmalar yapılmıştır. Bu noktada yurtdışı çalışmalarına kıyasla Türkiye'de nitel çalışmaların hala sayıca çok az olduğu ve Türkiye'de nicel yaklaşımın daha çok tercih edildiği dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınında gerçekleştirilen bu çalışmaların bulguları arasında temel düzeyde istatistiğin kullanıldığı nicel çalışmaların alandaki hakimiyetini sürdürdüğü ve nitel çalışmaların Türkçe alanyazınında kendine pek de yer bulmadığı yer almaktadır.

Burada da açık şekilde görülüyor ki metodolojik açıdan yeterli olmayan kişiler rahatça yayın yapabilmekte ve Türkçe alanyazınında bulunan çalışmaların yöntem bağlamında nitelik sorunları konusunun üzerinde durulmaktadır. Tüm bu çalışmalar dikkate alındığında, genel anlamda eğitim bilimlerinin, özel anlamda ise eğitim yönetimi ve denetimi alanında nicel yaklaşımın egemenliğini koruduğu ve yapılan çalışmaların metodolojik açıdan birçok sorun barındırdığı görülmektedir. Farklı alanlarda farklı yıllarda gerçekleştirilen çalışmaların bulguları şaşırtıcı şekilde benzerlik göstermekte ve bu durum bize alanyazınındaki çalışmaların yöntemleri ile ilgili önemli eksiklikler olduğunu göstermektedir. Tüm bu çalışmalara istinaden, Şimşek'in (2016) kongre açılış konuşmasında da belirttiği üzere, eğitim yönetimi araştırmalarında önemli derecede yöntem zaafiyeti olduğu dikkat çekmektedir.

Metodolojik açıdan YD10'un söylemiyle "emekleme döneminde olan" eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınının, konu bakımından batı alanyazınının takibi ve taklidi olduğu düşünüldüğünde, bu durumun çalışmalarda benimsenen yaklaşım ve kullanılan yöntemlere yansımamış olması düşündürücüdür. Kullanılan yaklaşım yönünden Batı'nın sağladığı ilerlemeye oranla hala çok geride olduğunu belirten katılımcılar buna rağmen alanda metodolojik anlamda bir gelişimin başladığını da eklemiştirlerdir:

Türkiye'de bundan 10 yıl öncesine kadar, eğitim yönetimi de bunun içerisinde eğitim bilimleri genel olarak üzere nitel yaklaşımın temel alınarak yapıldığı çalışmalar beğenilmiyordu. Dedikodu çalışması olarak ifade ediliyordu. Biz yani belli bir süre hep tek yönlü gitmişiz. Niceli ön planda tutarak gitmişiz. Şimdi bu yıkılma aşamasında. Şu anda yine istenilen düzeyde mi nitel çalışmalar? Değil. Çünkü artık şu anda nitel araştırmanın ne olduğunu öğrenmeye çalışıyoruz. Kabul ettik. Hala fenomenoloji, durum çalışmasını ayırt edemiyoruz. (YD10)

Palaniuk' un *Lanetli* kitabındaki, "Yirmi otuz yıl önce kaydettiğin bir hit parçanın bugün hala, hiç karşılaşmayacağın bir Çinli atölye işçisinin zihninde yer ediyor olması gibi bir şey bu.." sözü katılımcıların ortaya koydukları mevcut durumu doğrudan açıklar niteliktedir. Eğitim yönetimi alanının doğduğu yer ve o döneme hakim olan paradigma doğrultusunda, Türkiye'de aynı şekilde varlığını oluşturmaya başlamış fakat aynı hızda değişimini gerçekleştirmemiştir. Bu değişime uzun süre direnen bu alanyazında oluşmaya başlayan değişim, mevcut durumda kendini yeni yeni göstermeye başlasa da pozitivism, eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınında hala etkisini baskın bir şekilde göstermektedir.

Bu noktada bir gelişim ve değişimden bahsetmek için, alandaki araştırma geleneği ve paradigmalara ilgili çalışmalara bakmak gerekmektedir. Şişman'ın 1998 yılında sunduğu bildiride bahsettiği önemli noktalar akla gelmektedir (Şişman, 1998). Bahsi geçen bildiride, pozitivist paradigmanın etkisi ile yapılan çalışmalarla, eğitim yönetimi ve denetimi alanında kayda değer sonuçlara ulaşamadığı üzerinde

durularak, yine pozitivist paradigma ile ulaşılan sonuçların güvenilir olarak görülmediği belirtilmiştir. Bu nedenle farklı paradigma ihtiyacının doğması ve güvensizliği ortadan kaldırmak için alternatif araştırma yöntemleri gereğine değinilmiştir. Pozitivist paradigmanın insan bilimi olarak açıklanan eğitim yönetimi ve denetimi alanında, doğa bilimlerini açıklamadaki başarısını gösterememesine karşın, yorumlamacı paradigmaya duyulan ihtiyaca değinilmiştir.

Şişman'ın 1998 yılında sunduğu bildiriye ek olarak Fırat'ın 8 yıl sonra 2006 yılında gerçekleştirdiği çalışmanın sonuçları da benzer ifadeleri içermektedir. Bu alışma, pozitivist paradigmanın sosyal bilimleri açıklamadaki yetersizliğini yeniden gün yüzüne çıkarmıştır. Pozitivist paradigma ile yapılan eğitim yönetimi araştırmalarının sınırlılığına değinilen bu çalışmada da insanı anlamının önemi belirtilmiştir. Bu araştırmaların yanı sıra Demirhan'ın 2015 yılında yapmış olduğu araştırmanın bulgularına bakacak olursak çok da farklı sonuçlarla karşılaşmamaktayız. Pozitivist paradigmanın eğitim yönetimi ve denetimi alanyazınına katkı ve sınırlılıklarının uzun yıllardır çeşitli araştırmalarla ortaya konulmuş olmasına karşın alanda hakim olan yaklaşım açısından önemli bir değişim görülmemektedir. Yukarıda detaylı olarak ele alınan bulgularda da görüldüğu üzere, bu çalışmaya katılan katılımcıların alanyazında bulunan çalışmalara ilişkin fikirleri geçmiş yıllarda yapılan çalışmalarla ciddi anlamda benzerlik göstermektedir. Bu durumda yıllar geçmiş olmasına karşın alanyazında yapılan çalışmalarda paradigma bağlamında küçük yüzdeler artışları haricinde bir ilerleme olmadığu rahatlıkla söylenebilir.

Gelenekçi bir tavırla yeniliği kabul etmemek, yalnızca değişime direnmek ve ilerlemeyi geciktirmek olarak nitelendirilebilir. Bu durumda, geçmiş dönemde popüleriği ve geçerliği herkesçe kabul gören bir olgunun değişen dünya ve bilim anlayışında ısrarcı bir tavırla korunması veya uygun olmayan konularda çalışılması,

alanyazının niteliksiz olarak değerlendirilmesinde büyük bir rol oynamaktadır. Her yaklaşım ve yöntemin yalnızca uygun olduğu koşullarda, nitelikli şekilde çalışılması gerektiği görüşü tüm katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Metodolojinin bir çalışmanın iskeletini oluşturduğunu ve doğru algılanıp, uygulanmadığı sürece doğru sonuçlar alınamayacağını belirten katılımcılar üretilen bilginin yine bunun sonucunda Türkçe alanyazınına ve hatta evrensel bilgi üretimine bir katkı sağlamadığını belirtmişlerdir. Alanyazında bulunan çalışmalar evrensel bilgiye katkı koyma açısından değerlendirildiğinde yapılan çalışmalar katılımcılar tarafından Batı'nın taklidi olarak görülüyor ve bir yenilik yaratmıyorken, evrensel bilgiye katkıdan söz etmenin oldukça güç olduğunu vurgulamışlardır:

Biz bilgi üretmiyoruz.... Şimdi Batı benim görüşüme göre şu taktiği uyguluyor. Ortaya bir teori çıkartıyor. Sonra bu teoriyi fırsat sunuyor Batı. Bir 5-10 yıl diyor ki "dünya" diyor. "Sevgili kardeşlerimiz" tamam mı? "Sizin önümüzdeki yıllarda çalışmanızı istediğimiz konu bu". Dikkat et, yıllara göre bak makalelere hep benzer. Bu şekilde bir bilgi üretimimiz var. Yani Batı'ya ürettikleri teoriye ilişkin farklı toplumlardan veri sunuyoruz. Sonra Batılı verileri alıyor derliyor. Diyor ki "yeni konunuz bu, şimdi bunu çalışın artık" anlatabiliyor muyum? Vasıfsız işçiyiz aslında yani. Bu öyle bir kitapta çıkmıştı en son. Ne ders olsa veririz gibi. İşte ne yayın olsa yaparız biz yani anlatabiliyor muyum? Çok önemli değil. Çalışıyor muyuz, çalışıyoruz. Mesela burada oturuyoruz makale yazıyor muyuz? Yazıyoruz. Adımız bir yerde çıkıyor mu? Çıkıyor. Nereye gidiyor bu? Demek ki üretmiyorsun. Ürettiysen o tüketilmesi lazım. Ürettiğin bilgi tüketilmiyor. Tüketim yoksa neyi ürettin o zaman. Pazarlama bizimkisi üretimden ziyade. (YD10)

Aynı şekilde alanyazında bulunan kitaplar da katılımcılar tarafından bilgi üretimi noktasında eleştirilmiş, katılımcılar kitapların ders kitabı niteliğinde olduğunu ve teorik niteliği olan kitapların sayısının yok denecek kadar az olduğunu belirtmişlerdir. Tam bu noktada çeviri kaynaklardan da bahsetme ihtiyacı duyan katılımcılar, çeviri kaynaklar noktasında farklı fikirler ortaya koymuşlardır. Katılımcılardan bazıları çeviri kaynakları nitelik açısından eleştirmişlerdir:

Hiç beğenmiyorum. Hiç beğenmiyorum, hiç. Direkt çeviri deyince onu söylemek istedim. Bir kere çeviri yapan arkadaş, bir defa çevirmek için o dile hakim olmak lazım, yani ucundan İngilizce biliyor, yetmiyor. İki, o konuyla ilgi aşinalığı olması lazım. Herkes herşeyi çeviriyor. Ondan sonra

okuyorsunuz ne demek istiyor ben anlamıyorum. Bence yazarlar, hocalar, bizler o içerikte oturalım biz kendimiz yazalım daha etkili olur diye düşünüyorum. (D5)

Kitapların çoğu çeviri. Çeviri olduğu için dilleri çok zor. Ve o yüzden de revize edilmesi gerekir. Yani değiştirilse şimdi, hani %40'ı değişir. Öyle değişir içerik. O kadar değişebilecek nitelikte. İkinci aşamada olan kitaplar daha çok belirli yani konu bazlı olan kitaplar var onlarda fena değil ama onlarda ayrıntı yok. Daha çok yani bir kitabın içinde 10 tane farklı konu ve 10 farklı konunun içerisinde her birini ayrı hoca anlatıyor. (YD16)

Nitelik açısından eleştirilen çeviri kitaplar aynı zamanda yeni bilgi üretmek yerine var olan bilgiyi aktarma yönünden eleştirilmiş ve Türkiye'deki akademisyenlerin kendi kültürüne uygun yeni bilgi üretmemesinin alanyazın üzerindeki olumsuz etkilerine değinilmiştir:

Çeviri kitap yapmak bir noktaya kadar iyiydi çünkü Türkçe kitap yoktu. İnsanlar yararlanmak istiyorlardı ve yabancı yayınları herkes takip edemiyordu. Son dönemde bir artış gösterdi... fakat bu artışla beraber nitelik artmadı. Sadece çok üstünkörü çeviri kitaplar ortaya çıkmaya başladı. Benim kanaatim Türkçe kitap yazmak gerekir, özgün bize ait, iyi düşünülmüş, alana iyi hakim olan kişilerle beraber teori ile pratiği birleştiren kitaplar olması gerekir. Yetersiz, çok az. (YD4)

Çeviri kaynaklar konusunda katılımcıların hem fikir olmadığı dikkat çekmektedir. Niteliği yüksek özgün kitapların artması gerektiğini savunan katılımcıların tersine bazı katılımcıların, çeviri kaynakları dil yeterliliğini sağlayamayan öğrenciler açısından gerekli gördükleri ve çeviri kitapların sayısında artış olması gerektiğini belirtmişlerdir:

Kavram öğretimi eksik kalıyor. Mesela en önemli kavram Weber, bürokrasi dediğimiz zaman temel eserleri okuyarak öğrenmiyoruz. Hep ikincil kaynaklar. Temel eserler yok. Bunda alanın yeni olması da önemli. Mesela felsefe alanına baktığın zaman aynı kitabı, diyelim Kant'ın kitabını 50 kişi çeviriyor. Bu sana seçenek sunuyor. Kötü çeviri var iyi çeviri var orta düzeyde var. Öyle mi? Ama bizde ona da, çeviri olayına da çok sıcak bakılmıyor. Temel eserlerin ne olursa olsun çevrilmesi lazım. Diyoruz ki biz şimdi İngilizce öğrenilsin. Tamam mı? Ya ne yaparsan yap başka bir milletin dilini ancak bu kadar öğrenebiliyorsun. Kendi dilinde okusun insanlar, yetişen nesil. İngilizce'de öğrensinler. Ben İngilizce'ye karşı değilim ki ama bu bir hizmettir. Temel eserler en azından. (YD10)

Katılımcılar arasında çeviri kaynakların gerekliliği noktasında fikir ayrılığı olmasına rağmen katılımcıların çoğu çeviri kitapların nitelik açısından önemli ölçüde sorunlu olduğu noktasında hem fikirdir:

Yapılan çeviri kitaplarında niceliksel olarak tamam güzel şeyler var ama nitelik açısından Türk kültürüne uymayan kısımları söz konusu. Özellikle çeviri eserlerde gördüğüm nitelik sorunları çok ciddi. Bir Yrd. Doç. Ya da Doç. Hatta bazen öğretim üyesi olmayan birileri editörlük yapıp birkaç araştırma görevlisini ya da dil bilen en azından yabancı dili alanın hakimiyetinin önüne getirip, yabancı dil biliyorsa yeterlidir, kafidir gibi bir yanlış anlayışla böyle çok da nitelikli olmayan ekipler oluşturup çeviri eserlere yöneliyorlar. (D7)

Evrensel bilgiye katkı sağlamayan çalışmalar yapılması katılımcılar tarafından, Türkçe alanyazınının "sürekli birbirini tekrar ediyor baktığınızda" (D14) şeklinde ifade edilmesine yol açmıştır. Katılımcıların da belirttiği gibi istisnalar olmasına rağmen bu durum uzun vadede, değişen toplum ve sistem içerisinde Türkçe alanyazına katkı koyan ve Türkiye'de çalışan akademisyenlere evrensel boyutta bir söz hakkı sağlamamaktadır. Alanyazındaki bu durumun nedenleri irdelendiğinde, katılımcıların kişi kaynaklı, örgüt kaynaklı ve sistem kaynaklı nedenler üzerinde durduğu dikkat çekmektedir. Alttaki bölümde bu nedenler birbiriyle bağlantılı olarak detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

3.2 Eğitim Yönetimi Türkçe Alanyazınının Mevcut Durumunun Nedenleri

Alanyazının, alan üzerinde çalışan kişiler tarafından oluşturulduğu göz önünde bulundurularak mevcut durumun nedenleri incelendiğinde, öncelikle kişi kaynaklı nedenlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Akademisyenlerin eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınının niteliği üzerinde doğrudan etkisi olduğu, bu etkinin özellikle akademisyen yeterliliği ve tutumu aracılığıyla gerçekleştiği katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Bu noktada akademisyenlerin dil ve yöntem yeterliliği yanında akademisyenlerin sosyal-ekonomik yönelimleri, etik duruşu,

akademisyenler arası iletişim ve işbirliği alt temaları öne çıkmıştır. Ancak belirtilmelidir ki mevcut durumun nedeni olarak belirtilen her neden aslında bir diğer nedeni etkileyen ve tetikleyen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Örgüt kaynaklı sebepler ele alındığı zaman lisansüstü programların yapı ve içeriği, baskı ve iş yükleri alt temalar olarak ortaya çıkmış ve bu alt temalar örgüt kaynaklı nedenler başlığı altında ele alınmıştır. Sistem kaynaklı nedenler incelendiği zaman ise atama yükseltme kriterleri, yayın süreci ve etik sorunlar yanında yerel ve kültürel kodlar alt temalar olarak belirlenmiştir. Kişi, örgüt ve sistem kaynaklı problem döngüsü, sürekli etkileşim içinde olan ve birbirinden ayrılmaz parçaları oluşturmaktadır. Bu nedenle alanyazının mevcut durumunun nedenleri irdelenirken kişi, örgüt ve sistem kaynaklı nedenler birbiri ile bağlantılı olarak ele alınacaktır.

3.2.1 Kişi Kaynaklı Nedenler

Kişi kaynaklı nedenlere bakıldığı zaman akademisyenlerin alan yeterliliği, dil yeterliliği ve metodolojik yeterliliği tüm katılımcılar tarafından irdelenmiş ve akademisyenlerin kolay yoldan yükselme çabaları dolayısı ile niteliğin düştüğü vurgulanarak akademisyen tutumu eleştirilmiştir. Akademisyen yeterliliği ve tutumu birbirini etkileyen unsurlar olduğu için bu bölümde birlikte ele alınmıştır.

Katılımcılar, alanyazında yapılmış olan çalışmalar ve bu çalışmalar hakkındaki söylemlerini göz önünde bulundurarak akademisyenlerin alan yeterliliğini sorgulamışlardır. Akademisyenlerin bir konu hakkında çalışma yapması ile o konunun uzmanı olamayacağını belirten katılımcılar, alan yeterliliğinin veya uzmanlığın, çok daha kapsamlı çalışmalar ile elde edilebileceği üzerinde durmuşlardır:

Bir makale yazdın diye alanın uzmanı mı sayılırsın yani? Ama insanlar diyor bak benim bu konuda makalem var. Olabilir. Şöyle düşün işte küreselleşme veyahut çok kültürlülükle ilgili bir makalem var. Ben onun uzmanı mı sayılırım? Yani anlatabiliyor muyum? Yani bunlara biraz dikkat etmek gerekiyor. Çok rastladığım için söylüyorum. Yani en azından bir kaç tane

kendisine de sordum. Sen bu alanın uzmanı mısın ne işin var burda? Baskı altında kaldım dedi. Hiç kimse seni baskı altında tutamaz. Benim alanım değil dersin, bir yazı ile idareye bildirirsin. Oldu bitti. (P3)

Elli tane yayın yapan kişilere bakıyorsunuz ışık saçan bir konumda değil ki. Yani o zaman senle benim farkım ne oldu? Yani ben niye bir gidip başka şeylerle de uğraştım, kitaplar okudum, başka örneğin projeyle uğraştım patentle uğraştım. Sen 50 tane yaptın ben 5.... Ben şuna inanıyorum bunu yapan insan aynı zamanda da bir sınıfı da yoklamalı. Bir okul yönetiminin nasıl olduğuna dair okulda daha sık bulunmalı, görmeli ondan sonra yani gidip uygulamanın içinde yer alacak ondan sonra yazacak. Hiç bulunmadan yazınca böyle oluyor işte. Etkili okul yönetimi ile ilgili bir sürü yayın yapan, kitap yazan kişiyi götürsen, okulu versen etkili okul yönetebilir mi acaba? (YD4)

Katılımcılar, alan yeterliliğinin yanı sıra alanda çalışma yapan akademisyenlerin gerek evrensel bilgi üretimine katkı koymak gerekse yükselme amaçlı uluslararası indeksli dergilerde yayın yapma noktasında dil yeterliliğinin önemli bir sorun olduğunu ve bunun da alanyazınına olumsuz etkilerinin görüldüğünü belirtmişlerdir. Katılımcılar tarafından akademisyenlerin yabancı dil bilmesi ve etkin kullanabilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Evrensel dil olarak kabul gören İngilizcenin D6'nın "bilim insanı olma iddiasındaysanız İngilizce bilmeniz şart" ifadesiyle yabancı dil problemi yaşayan akademisyenler sorgulanmıştır:

İngilizce bilmeniz şart. Bilmezseniz ne olur? Yani en azından komik bir durum ortaya çıkar. Çünkü her gün tekerleği yeniden icat edersiniz. Bir fikri bir çalışmayı ilk siz bulduğunuzu iddia edersiniz ama muhtemelen 20 sene önce başka biri tarafından dünyada bulunmuş ve bunu bilmezsiniz. Niye? Çünkü İngilizce bilmiyorsunuz. (D6)

D6, dünya genelinde yapılan akademik çalışmaların takip edilebilmesi ve alandaki yenilikler hakkında bilgi sahibi olunabilmesi için İngilizce bilmenin gereğine değinmiştir. Buna istinaden katılımcılar, Türk eğitim sistemi içindeki tüm eğitim kademelerinde yabancı dil derslerinin bulunduğunu fakat bu sistemin yetiştirdiği kişilerde açıkça dil problemleri gözlemlendiğini ve sistemin dil öğretme konusunda eksik yanlarının bulunduğunu vurgulamışlardır. Bunun yanı sıra yine katılımcılar Türk eğitim sisteminde, yabancı dil eğitimine gerekli önemin verilmediğini

belirtmişlerdir. Yabancı dil eğitimi konusunda memnuniyetsizliklerini belirten katılımcılar, uzun süre yabancı dil eğitimi alınmasına ve yurtdışındaki akademik çalışmalara katılınmasına rağmen kişinin yabancı dil konusunda çoğu durumda yetersiz kaldığını vurgulamışlardır:

Türkiye de zaten genel olarak dil öğrenme sıkıntısı var. Sistemin kendi içinde yani Türk eğitim sisteminin dil öğretmek gibi bir sorunu var. Akademisyenlerde Türk eğitim sisteminde yetişen insanlar olduğuna göre akademisyen olduğu zamanda böyle bir sorun oluyor. (YD1)

İşte orda çıkıyor aslında temel sorun. [Yurtdışında] nesnel ölçütleri karşılamıyorsunuz, reddediyor. Ama orda da şöyle bir eksik var bunu da kabul etmek durumundayız. Dil yeterliliği. (YD16)

Kendi kültürümde, tabiki kendi dilimde daha rahat yazabiliyorum. Daha kolay ifade edebiliyorum kendimi çünkü tamam belkide ilkokuldan beri İngilizce görüyoruz ama yinede çok yeterli olduğunu düşünmüyorum ne kadar yurtdışına çıksak, konferanslara katılsak yine de bazen eksik taraflarımız olabiliyor. (YD12)

Dil yeterliliğinin yabancı yayın yapma noktasında da etkili olduğu ve aslında dil yeterliliği sağlandığı zaman nitelikli yayınların ortaya çıktığı katılımcılar tarafından belirtilmiştir. YD12'nin "kendi dilimde daha rahat yazabiliyorum" ifadesine ek olarak P17 "İnsan ne kadar dil bilirse bilsin traş olurken yüzünü keserse anadilinde tepki verir" ifadesi ile sonradan öğrenilen yabancı dilin, anadil kadar etkin kullanılamayacağına dikkat çekmektedir. Bu bağlamda katılımcılar, yabancı dile hakim olmadan yapılan çalışmalara kıyasla anadilde yapılan çalışmaları daha kaliteli olarak nitelendirilmişlerdir:

Mesele bu ki Türkçe eğitim yönetimi denetimi alanında Türkçe yazılan kaynaklara bakıyorsun bazıları İngilizce yazılardan 5-10 kat daha kaliteli. Niye? Çünkü dile hakim olarak yazılıyor. (P17)

Bu durum ile ilgili, İngilizce'ye hakim olmayan bir çalışmanın niteliğinin şüphe uyandırdığı konusunun üzerinde duran Erdoğan (2006), burada alanın diline hakim olmayı kast ettiğinin altını çizmektedir. Yabancı dilde yayın yapmanın yalnızca o çevrede tanınır olmayı sağladığını başka bir getirisi olmadığını belirterek, Türk

okuyucuya hitaben yayınlanan bir dergide İngilizce yayın yapmanın manasız ve yapılmaması gereken bir davranış olduğunu vurgulamaktadır. Bunun yanında Batı'da yayınlandığı için bir yazının daha nitelikli olduğu algısını eleştiren Erdoğan, bu niteliğin yalnızca yaşanılan topluma uygun paradigmalara ve koşullara uygun olduğu zaman gerçekleşebileceğini belirtmiştir. Katılımcılar akademisyenlerin dil ve alan yeterliliği sınırlılığının yarattığı problemler göz ardı edilerek oluşturulan çeviri kaynakların alanyazına ve bilime bir katkısı olmadığı görüşünü belirtmişlerdir:

Türkçe bir eseri kazandırmış olmanız altını çizerek söylüyorum, Türkçeye kazandırmış olmak Türk kültürüne kazandırmış olmak anlamına gelmiyor bana göre. O eserlerdeki yazarların öncelikli olarak alan hakimiyeti, etkililik ve farkındalık yaratacak bilgi birikimine ve deneyime sahip olmaları gerekiyor. Çeviri yapacak kişilerin her iki dile ve kültüre hakim olmaları gerekiyor. Yazıların ve yayınların biraz efendim işte, iş diye teşvik gibi beklentilerden öte bilimin o kendine özgü doğasına uygun şekilde ve gerçekten bilim ve ilim üretmek adına yapılması gerektiğini düşünüyorum. Bu çok yönlü çok boyutlu tamam çok katımlı çalışmalar sentez ortaya çıkarabiliyor. Bir sinerji yaratıyor. Farklı üniversitelerde hocalar bir araya geliyorlar ama çevirilerde bir dil ve anlatım bütünlüğü olmuyor. (D7)

Dil yeterliliğinin yanında akademisyenlerin metodolojik yeterlilikleri, katılımcılar tarafından alanyazındaki çalışmaların niteliksiz olarak değerlendirilmesinde başlıca nedenlerden biri olarak görülmektedir. Paradigmalar, yaklaşımlar ve yöntemler tam olarak anlaşılmadan, çalışmalarda uygulanmasının niteliksiz sonuçlar doğurduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Araştırma yaklaşım ve yöntemlerinin felsefelerini bilmek, gerekli olduğu yerde, uygun şekilde kullanmak çalışmaların yine işe yarar ve doğru sonuçlar vermesini sağlamak açısından önemli görülmektedir. Katılımcılar alanyazındaki niteliğin düşük olmasının nedenlerinden biri olarak yaklaşımlara göre çalışılacak konunun belirlenmesi ve bu yaklaşımların felsefesini anlamadan uygulamaya geçilmesi olduğunu vurgulamışlardır:

Bir alanda hangi araştırmanın nasıl sonuçları verebileceğini bilmediğimiz için hep yine böyle izlemeden, takip etmeden öteye gidemiyoruz. Mesela seninki gibi nitel araştırma yapacak, iyi de bu nitel araştırma gerçekten

gerekli mi, değil mi? İşte bunu bilemiyoruz. Herkes nitel araştırma yapıyor ben de yapayım. Oysa nitel araştırmada nicel araştırma gibi bir araştırma türüdür ikisi birbirinden daha az yada daha kıymetli değildir. Önemli olan bilgi üretmektir. Soruna, probleme çözüm üretmektir. İşte bunun için biz bilgi üretmiyoruz. Biz üretilmiş bilgi aktarıyoruz yada üretilmiş bilginin burada durumu nedir onu üretmeye çalışıyoruz. Öteye gitmiyoruz. (P17)

Bugünlerde mesela çok karşılaştım. Dikkatimi çeken konu, insanlar sırf hani karma desen olsun diye karma desen yapıyorlar. Ama araştırma sorusu, konu, bağlam aslında karma desen gerektirmiyor ya da tersi. (D6)

Yukarıda katılımcıların ifade ettiği gibi alanyazında bulunan çalışmalarda kullanılan yaklaşım seçimleri ve araştırmacıların araştırma yaklaşımı algılarında genel olarak problem olduğu dikkat çekmektedir. Konu ile seçilen araştırma yaklaşımı ilişkisi arasında da sorun olduğu yine katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Katılımcılar tarafından nicel çalışmaların yüzeysel kaldığı ve kullanılan yöntemlerin yine konu ve kültüre uygunluğu tartışılırken, nitel ve karma çalışmaların ise felsefesi anlaşılmadan uygulanmasının nitelik problemi doğurmakta olduğu belirtilmiştir.

Akademisyen yeterliliklerinin yanı sıra katılımcıların tümünün akademisyen tutumunu da alanyazının mevcut durumuna neden olarak gösterdiği dikkat çekmektedir. Çalışma konularının belirlenmesinden yazım aşamasının sonuna kadar her aşamada akademisyenlerin karar verdiği, yani bir seçim yaptığı tartışmasızdır. Bu bahsedilen kararları alma sürecini de elbette ki akademisyenlerin tutumu belirlemektedir. Katılımcılar tarafından akademisyen tutumunu yansıtan bir çok neden ele alınmış ve bu nedenler, alanyazının nitelik sorunsalının önemli bir nedeni olarak gösterilmiştir.

Katılımcılarında belirttiği üzere öncelik, akademisyenlerin neden yayın yaptıkları sorusunun cevabıdır. Bu soru esasen akademisyenlerin amaçlarını belirlemektedir. Katılımcılar bu noktada kişisel menfaatler adına verilen çabayı vurgulamışlar, akademisyenlerin önceliğinin statü atlamak, bunun yolunun ise yayın yapmak olduğunu belirtmişlerdir. P17'nin "eğitim yönetimi denetimi alanı bilim alanı

olup bilgi üretmekten ziyade kariyer alanı olup basamak atlama olarak kullanılıyor problem de bu" ifadesi ile özetlediği bu durumu diğer katılımcılarda desteklemiştir:

Yani akademisyenler *markalı üniversitelerde* çalışmak istiyor. Alanında marka olmak istiyorlar, yayın yapacaklar.... Hani böyle memur akademisyenler olabilir. "Ben doktoramı bitirdim, ne olacak işte ya çalışıyoruz abi ya yaptığımız bir şey yok. İşte derse giriyoruz çıkıyoruz, devlet finanse ediyor kongrelere gidiyorum, yurtdışına gidiyorum" Çünkü üniversiteler karşılıyor ya, bildiri sunuyor. Paris Barselona geziyor. Kendim dahil olmak üzere hani bunu söylerken. Çünkü parası benden çıkmıyor, devlet git diyor. Kongrelerde bildiri sun diyor. Güzel işte yaşıyoruz; *Memur akademisyen.* (D5)

Mesela bazı akademisyenler gidiyorlar farklı farklı illerde seminerler veriyorlar. Bu çok iyi oluyor. Güzel bir şey, bilgilendiriyor. Bunu ama ta neredeyse Profesörlükten sonra, artık iyice rahatlamış olan kişiler yapıyorlar çünkü o aşamaya kadar herkesin tek derdi yükselme kriterlerini yerine getirmek için uğraş. Tek derdi o. Onu düşünüyor, zaman kaybetmek istemiyor yani. Çünkü geride kalıyor. Gizil bir şekilde onu söyleyebilirim... Geri kalmamak kendi menfaati doğrultusunda bir şeyler yapmak biraz şey doldurmak işte kendi hesabına, yayını kitabı şunu bunu yapmak. Ama çok da böyle alana da katkıda bulunayım alanı da genişleteyim niyetinin %100 olmadığını söyleyebilirim yani. (YD4)

Hızlıca yükselmenin hızlı üretimi ön gördüğü ve bu durumun alandaki bilgi üretimini olumsuz etkilediği fikri katılımcılar arasında sabittir:

Bir mahalle baskısı, meslektaş baskısı sanki. Yeni bir şey yapmamışsın intibası.... En çok görünen şeyler maalesef hızlı üretim. Şimdiki gençlerin çabuk yükselme arzusu. Herkes isteyebilir bunu ama yani insan böyle sindirmeden, önce kendisinin o evet dolu dolu ben artık yeterliyim bu konuda deyip bir pozisyon açın başvurması gerekiyorken, hemen ileriye atlamak ya da işte gerekmediği halde işte o pozisyona talip olmak. Bunlar çok güzel şeyler değil. (P3)

Biz şununla övünen çok arkadaş duyuyoruz; "benim akademik şeyimde şu kadar yayın var" sayı olarak. Bir baktım diyor 10 sayfa akademik CV'si var. 10 sayfa! Ne anlamı var 10 sayfa akademik CV'nin? Çok üretmek şey değil ki, şair vardı adını unuttum söyleyecektim şimdi. Ahmed Arif'i bilir misiniz? Bir tane kitabı vardır. Şiir kitabı çok yazmamıştır ama çok etkili şiirler yazmıştır. Yani belki bizimde çalışmalarımızı öyle yapmamız gerekir. Öyle şiirsel olarak baktığımızda yani çok şey üretmekten daha ziyade anlamlı şeyler üretmek. (D15)

Günümüzde niceliğin nitelikten daha değerli görülmesine vurgu yapan katılımcılar bu durumu eleştirmişler, katılımcıların genel olarak akademisyenlerde gözlemledikleri bu tutumun bilim anlayışı ile ters düştüğünü ve akademisyenler

tarafından yükselmelerin ön plana konulmasıyla evrensel bilgi adına üretilen bilginin ikinci plana atıldığını vurgulamışlardır:

Pratiğe baktığımızda bireysel yarar hep ön planda. Bireysel yarar ön planda olduğu, kamu yararının göz ardı edildiği bir yerde farklıdır. Bilim kamunundur. Örneğin; ben yazdım, çizdim, yayınladım, bitti. Kamuya mal olacak. Benim mülkiyetimde olmayan [bir şey]. Mülkiyetçi anlayışla baktığımız zaman bilim, bilim olmaktan çıkıyor. (D15)

Katılımcıların bakış açısından kariyer gelişimi adına yapılan çalışmaların bilime bir katkı yapmadığı görüşü açıktır. Bu durum aynı zamanda alanyazınında gözlemlenen ve yukarıda daha detaylı bir şekilde ele alınmış olan metodolojik problemlerin başlıca nedeni olarak görülmektedir:

Araştırma yöntemleri konusunda ciddi sorunlarımız var. Araştırma teknikleri, istatistik dersleri veriyoruz ama işte veriyi nasıl yorumlarsın o yok. İşte verileri alıyoruz ortaya koyuyoruz. Şimdi yabancı kaynaklara baktığımızda bir sayfalık veri hakkında üç sayfalık yorum yapılabiliyor ama bizde beş sayfalık verilere yarım sayfa yorum yapmıyoruz. Bunun nedeni işte yöntemin uygunsuzluğu yöntem seçimindeki felsefesizlik. Bizde araştırma niye yapılıyor? Kariyer geliştirmek için bu kadar olur. (P17)

Yükselmek için yapılan çalışmalarda kolay ulaşılabilir örneklem, kolay uygulanabilir yöntem ve kolay çalışılabilir konular ile çalışıldığı dikkat çekmekte ve katılımcıların belirttiği üzere, alanyazınında bahsedildiği gibi bir çok çalışma bulunmaktadır. Katılımcılar bu noktada akademisyenlerin araştırma süreci hakkındaki tutumuna değinmişlerdir:

Diyelim bir problem ortaya kondu.... O sorunu doğrudan yaşayan ya da o sorun ile ilgili bilgisi olan kişiler olmalı veri toplayacağımız. Eğer olmazsa,yani konu ile ilişkisi olmayan bilgisi olmayan kişiden bilgi toplarsanız yöntem şablon olarak doğru bile olsa sonuç farklı çıkar.... Tabii daha çok dolaylı araştırmalar yapıyoruz biz. Müdürü öğretime soruyoruz. Karşılaştırmalı araştırmalar çok yapmıyoruz, yöntemleri çeşitlendirmiyoruz yani. Nicel, nitel tek boyutlu gidiyoruz. Çok kolay yapılıyor, kolay ulaşılabilir örneklem diye bir şey var. Hemen çevremizde bulduğumuz ulaşabileceğimiz 20 kişiye, 10 kişi. Bu tür örnekleri rahatlıkla görebiliyorsunuz, karşılaşılabiliyorsunuz. Yani metodoloji konusu bilimin gövdesi ya da araştırmanın gövdesi aslında o iskeleti oluşturuyor o sağlıklı olursa ayaklar, kollar, bacaklar da sağlıklı olur. (D15)

Araştırma formasyonuna sahip olmada sıkıntı var. Eski istatistik yöntemleri kullanıyorlar. Bu anlamda da alanyazınında tekrarlar var. Yeni yöntem ve

modellere sıcak bakılmıyor. İstatistik kullanmak isteyende ölçmecilere başvuruyor. İstatistikçiler var. Çalışacağı soruna göre yöntem bulmuyor. Sayısal çalışacağım diyor, konu ne olursa olsun öyle çalışıyor. Önce sorun tanımlanır sonra yöntem belirlenir. (P8)

Katılımcılar tarafından örneklem seçiminde kolay yola başvurulmasının "dolaylı araştırma" yapılmasına yol açtığı ve niteliği etkilediği belirtilirken problemi yaşayan ve doğrudan problemi ortaya koyacak kişilerle çalışılmamasının bulguları olumsuz yönde etkilediği belirtilmektedir. Örneklemin doğru seçilmesi nitelikli araştırma ve nitelikli sonuçlara ulaşmak için gereken önemli bir faktör olduğu katılımcılar tarafından üzerinde durulan bir nokta olup katılımcılar örneklem seçimlerinin ulaşılabilirlik doğrultusunda belirlendiğini ve bu durumun alanyazını olumsuz etkilediğini vurgulamışlardır. Bir önceki katılımcının görüşlerine ek olarak:

Okul yöneticileri, Milli Eğitim Bakanlığı Merkez Teşkilatı önemli, eğitim yöneticisi deyince. Öğretmene, veliye, öğrenciye dönük olarak da çalışabiliriz ama baktığımızda en fazla çalışılan grubu öğretmenler oluşturuyor. Niye? Örnekleme kolaylığından dolayı. Yapacağımız işin niteliğini örnekleme kolaylığı değil de amaçlar ön plana çıkarmalı. Amaçlar belirlemeli. E amaç okul yöneticisi değilse, eğitim yöneticisi değilse o zaman yönetimle ilgili olarak uğraşıyorsak problemleri ona göre belirleyip daha sonra örnekleme düşünerek, uygun örnekleme yapmamız lazım. Bir okul yöneticisiyse onlara da ulaşmamız lazım. Bu tür bir sorun var. (D7)

Bakıldığı zaman yapılan çalışmalarda görülen nitelik sorununu ortaya çıkaran etmenlerden biri olduğu katılımcılar tarafından vurgulanan metodolojik sorunların akademisyenin tutumu ile eşleştirildiği dikkat çekmektedir. Katılımcıların belirttiği gibi yapılacak olan çalışmayı kolay yol değil amaç belirlemelidir. Amaç doğru sonuçlar elde edip alana, uygulamacıya veya evrensel bilgi üretimine katkı koymak ise gereken her türlü zaman, çaba ve emek verilmelidir. Ancak akademisyenlerin amaçlarından kaynaklanan problemler olduğu da açıktır. Önceliği hızla yükselmek olan akademisyenlerin kolaycılıkla yayın yapmak için verdikleri çaba da pek tabii katılımcılar tarafından dikkat çekmektedir. P3'ün "kişilik erozyonu"na yol açtığını

söylediği bu hızlı yükselme arzusu katılımcıların bakış açısından alanyazını olumsuz etkileyen en önemli etmenlerden birini oluşturmaktadır.

Akademisyenler arası işbirliğinin düşük seviyede olması katılımcıların ortaya koyduğu alanyazının niteliğini olumsuz etkileyen sorunlar arasındadır. Akademisyenler arasında bir kopukluk veya gruplaşmanın olduğundan bahseden katılımcılar Batı'ya kıyasla ortak çalışmalar konusunda daha geride olduğumuzu belirtmişlerdir:

Türkiyede bu meslektaşlar arasındaki dayanışma meselesi Batı'ya göre daha düşük. Çünkü bu işin ahlaki ve kurumsal boyutu daha Türkiye'de tam oturmuş değil. Sadece eğitim yönetimi alanında değil tüm alanlarda bizim akademia biraz daha, Batı'ya göre daha ayrışık ve bireysel. (D11)

Bu durumun nedenlerinden bahseden katılımcılar yükseltme kriterlerine bağlı olarak yayınlarda tek yazarlığa verilen öneme ve toplum kültürüne dikkat çekmektedir:

Tek yazarlı bir makaleniz olmalı evet ama onun ötesinde işte bu collaboration, yani ortak iş birliği, hani üniversitede üretilen, üniversiteler arası hocaların birbirleriyle olan iletişimi, beraber iş yapma gibi bir kültürümüz olmadığı için bence o hep tek üzerinden gidiyor her şey. (YD2)

Proje kültürümüzün mesela zayıf olması aklıma geliyor. Bir proje kültüründe farklı alanlarda insan olması olmaması aklıma geliyor. Dediğin gibi akademik oligarşi hafife alınacak bir kavram değil çünkü akademisyen bireysel bir meslek olarak tanımlanıyor. İnsanlara baskı kuramıyorsunuz. Adam sabaha kadar tek başına odada çalışıyor. Bir ömrü başkasıyla etkileşime geçmeden geçirebilirsiniz akademisyenlikte. Böyle bir olanağımız var. (D6)

Millet olarak galiba çok şeye alışkın değiliz takım çalışması. Yani bireysel çalışmalar daha çok ön plana çıkıyor olabilir, yani bizim nasıl diyeyim çalışma alışkanlıklarımız sanki daha bir bireysel çalışmak üzerine.... İnsanlar belki farklı disiplin alanlarında ki eksiklerini yada geliştirilmesi gereken alanlarını başkalarıyla paylaşmaması gereken alanlar olarak görüyor olabilir. Yani yetersizliklerini farklı insan yani bunu bir yetersizlik kabul edip olmaması gereken bir şey kabul edip farklı kişilerin bu alanları görmesini istemiyor olabilir. (YD1)

Akademisyenlerin işbirlikli çalışmaması konusunda hemfikir olmalarına karşın katılımcılar, bu durum için farklı nedenler sunmuşlardır. Eğitim yönetimi ve denetimi alanında neden bu tür çalışmalara ihtiyaç olduğunu belirten katılımcılara göre yalnızlığı seçen akademisyen, tek başına çalışmalar yaparak alanyazında önemli

görülen çalışmaların eksik kalmasında rol oynamaktadır. İşbirliği ile yapılan çalışmaların alana yeni ve doyurucu bilgi sağlayacağını belirten katılımcıların fikirleri, tek başına çalışma tutumunun alanyazını geliştirmede, tam aksine eksik bıraktığı yönündedir:

Bir başkasının ihtiyacı ve ortak çalışma kültürüne sahip değil problem bu. Yani bir özü var bu işin. Hani böyle değerlendirdiğinizde anlaşılabilir neden sorunlu olduğumuz, neden bilimde kısır kaldığımız. Çünkü burayı doyurmanız gerekiyor önce, temel bireysel olarak bazı şeylerin doyurulması. Sonra paylaşımına geçecek kişi. Eee bunuda sağlayamıyor o yüzden ortak üretim olması zor. (YD16)

Bu durumu rekabet olgusu ile ifade eden bir katılımcı bulunmaktadır. Değişen sistem ve amaçlar doğrultusunda eskisi gibi yardımlaşma ve işbirliği olgularının kalmadığını ifade eden katılımcı, alandaki bu tek başlılığı şu sözlerle ifade etmiştir:

Bir de rekabet var. Benim zamanımda mesela aynı kadroya bugün rekabet olgusu bizde öyle değildir. Rekabet olgusu daha iyi üretme adınaydı eskiden. Şimdi can arkadaşlar, benimde başıma geldi, bir sürü insan aynı kadro için yarışyorsunuz. Burada bir takım etik ihlaller işin içine giriyor. Yarışma işin içine girdiği zaman hani rakibinin diskalifiye etme kabiliyetinde iki can arkadaş birbirlerine düşman olabiliyor maalesef. Bunun getirdiği bir şey yapıyor. Kişiyi işte sokak tabiri ile akademik birşey değil. Bizde böyle yalap şap yallah işte. Öne geç. Daha fazla kaliteyi gözetmeden çokça üret. Benim şu kadar ürünü var, Ece senin şu kadar demek mantığında. Bu sağlam, sağlıklı bir şey değil tabii. Niye? Çünkü o rekabet olgusunun dezavantajı. Rekabet şu yıkıcılığa götürmemeli. Çalışmada öyledir ya. Yapıcı bir rekabet ise yani daha iyi üretebilme adına herhangi bir etik dışı ihlale girmeden. Diskalifiyeye girişmeden daha iyiyi üretme adına imrenmedir. (P3)

Katılımcının ifade ettiği bu rekabet olgusu zamanla asıl anlamından uzaklaşarak akademide yapıcı değil yıkıcı etki bırakan bir duruma yol açmaya başlamıştır. Bunun yanında yeni rekabet olgusunun yarattığı bahsi geçen etik ihlallere ek olarak, işbirliği kavramının farklı yorumlanmasından bahseden bir başka katılımcı ise şu sözleri eklemiştir:

İşbirlikçi çalışma, o şöyle bir şey. Yani mesela farklı alanlardan beslenmek, yararlanmak, katkıda bulunmak gerekir. Psikolojiden, sosyolojiden, antropolojiden falan filan. Ama 4-5 kişinin bir araya gelip böyle sen şu ucundan tut ben bu ucundan falan hoba, hemen yayınlar çıkaralım falan şeklinde o, o değil yani, öyle değil yani. Bu iş birlikçilik değil. Yani 5 kişi böyle bir biraraya geliyor. İşte sürekli o kişilere ait yayınların olduğunu

gördüğümüzde bu işi kolaylaştırıyor ama bir katkı sağladığını söyleyemem. (YD4)

İşbirlikli çalışmaların yanında farklı alanlarla desteklenen çalışmaların eksikliğinden katılımcılar tarafından bahsedilmiştir. Katılımcılar tarafından bahsedilen akademisyenlerdeki işbirliği tutumuna benzer olarak disiplinlerarası çalışma karşımıza çıkmaktadır. Katılımcılar disiplinlerarası çalışmaların Türkçe alanyazınında çok bulunmadığını ortaya koymuşlardır:

Yeteri kadar diğer disiplinlerle bizim yolumuz kesişmiyor. Kesiştirmekte istemiyor olabiliriz ama çok ya diğer disiplinlerden beslenen bir alan olduğunu en azından Türkiye üzerine söylüyorum çok da düşünmüyorum. Genellikle kendi içimizde çalışmalarımız. Diğer disiplinler içinde geçerli. Diğer disiplinlerde çok açık değil öteki disiplinlere. (D14)

Mesela eğitim yöneticisi çalışma yapacağı zaman eğer farklı alanlarda bir uzmana ihtiyaç duyarsa çalışmasına tabiki katsın, yardım alsın paylaşsın ki bu güzelde bir şeydir. Yani akademisyen arasındaki dayanışmada olumlu yönde katkı sağlıyor. Biz kendi içimizde çalışmalar yaparak bunu sanki disiplinler arasıymış gibi göstermeye çalışıyoruz. Kabul ettirmeye çalışıyoruz. Böyle bir şey yok. Biz disiplinlerarası falan çalışmıyoruz yani. Eğitim yöneticileri eğitim yöneticileriyle, programcılar programcılarla, işte rehberlikçiler rehberlikçilerle çalışıyor. (YD10)

Disiplinlerarası çalışmanın gerekliliğinden bahseden katılımcılar, disiplinlerarası çalışma alanı olan eğitim yönetimi ve denetimi alanındaki çalışmalarının daha çok diğer disiplinlerle yollarının kesişmesi gerektiğini belirtmişler, diğer disiplinlerden yararlanmadan yapılan çalışmaların yoğunlukta olmasının nedenlerini sorgulamışlardır:

Takım çalışmasına yatkın değiliz, buda bir sınırlılık olabilir çünkü insanlar ekip çalışmasından çok şey öğreniyor. Yani farklı disiplinlerden bir araya gelen insanlar, yani yöneticiler genelde yöneticilerle çalışıyor mesela yani yöneticiler bir konuyu çalışırken bide ölçmeci yada bide program boyutu varsa onlardan birisi dahil olmuyor. Yani disiplinler arası çalışmanın yetersizliği de buna örnek verilebilir. Dolayısıyla hani yöntem açısından da hem çok basit statistik basit descriptive istatistiklerin ötesine geçmeyen. (YD1)

Eğitimin kendisi zaten disiplinler arası bir alan. Dolayısıyla bizim alanımız temel bilim alanı değil uygulamalı bilim alanı. Bunun için temel bilimlerin ürettiği bilgilerden faydalanma mecburiyetimiz var bizim. Bunda bir sorun yok ama disiplinlerarası çalışma zaten bizim ruhumuza çok uymuyor. Yani

Türk insanı, Türkiye'de çalışan akademisyenler disiplinlerarası çalışmayı küçümsüyor. Mesela puan veriliyor yayınlara tek yazarlı şu kadar puan, 3 yazar yazarsam 3. yazara şu kadar puan. Sen otomatik olarak diyorsun ki bak arkadaş 2-3 kişi bir araya gelip çalışma biz sevmiyoruz. 2-3 kişi yaptığın çalışma kıymetsizdir, bak işte şu kadar puan alırsın diyorsun. Peki o zaman eğer 2 kişinin yaptığı çalışma tek kişinin yaptığı çalışmadan daha az değerli ise ki puan vererek az puan vererek bunu anlatıyorsun daha az değerli diyorsun, o zaman niye bir psikolog bir eğitim yönetimi bir araya gelip çalışsın ki? Psikolog ayrı çalışır, eğitim yönetimi ayrı çalışır. 3 kişilik bir ekip oluşturup 3 tane çalışma yapacağına tek başına bir tane çalışma yaparsın olur biter. Bütün Problem burada. (P3)

Katılımcı görüşlerinin disiplinlerarası çalışma kültürünün eksik olmasının çalışılabilir konuları sınırlayarak ve çalışmaların etkililiğini düşürerek alanyazını olumsuz etkilediği ve YD13'ün de belirttiği gibi “yavan bilgi” üretimine yol açtığı yönünde olduğu dikkat çekmektedir:

Yani biz oturup kendi *fildişi kulelerimizde* teorik bilgiler üretip bunun sahadaki yansımasını ölçüyoruz ama dediğim gibi iyi sosyoloji bilmeden, sosyolojik dağarcığınızı güçlendirmeden, psikolojik dinamikleri anlamadan, felsefeyi, alt yapıyı çözmeden, iyi siyaset bilmeden nitelikli bilgi üretmemiz çok zor. (YD13)

Alanyazında bulunan çalışmaların konuların asıl uzmanlarından yardım almadan yapılmasından dolayı disiplinlerarası gibi görünen fakat aslında disiplinlerarası olmayan çalışmalar olduğunu vurgulayan katılımcılar bu durumun nedeninin akademisyenlerin problemi genel olarak ele alma eğiliminden ve problemin asıl kaynağını bulabilecek, çözüm üretebilecek kadar detaylı çalışılmaması olduğunu belirtmişlerdir:

Mesela ayırmak zor bunu tabikide. Şimdi eğitim yöneticisi ne çalışıyor? Tutum. Tutum kimin konusu? Rehberlik. Var mı hiç bir tutum çalışmasında rehberlikçi? Yok. Eğitim yönetimi. Mesela programcıların konularına girebiliyor mu? Giremiyor. Eğitim programcılarında bu çok tehlikeli. Matematik programını çalışıyor mesela matematikçi değil. Bir matematikçiyi de katmıyor. Eğitim programcısı olması hepsinde uzmanmış gibi bir şey oluşturuyor. Benim bir tanıdığım ziraatçi. Mesela bir kongrede diyor ki, yurtdışından bir akademisyen diyor ki, ne çalışıyorsun diyor? Şu balığı çalışıyorum diyor. Alabalığı çalışıyorum. Nasıl yani diyor bir alabalığımı çalışıyorsun diyor. Evet diyor. Siz ne çalışıyorsunuz diyor. Diyorki ya biz o alabalığın diyor bir gözünü çalışıyoruz diyor. Anlatabiliyor muyum? Yani şimdi uzmanlaşmada böyle oluyor yani biz hemen genelden başlıyoruz. Hiç

özele o parçalara, parça bütün ilişkisini bu yüzden kuramıyoruz. Disiplinlerarası çalıştığımızı düşünmüyorum yani. (YD10)

Bu noktada eğitim yönetimi ve denetimi alanında çalışılan konuların, diğer disiplinlerden yararlanarak farklı bakış açılarıyla incelenmesi gerektiği vurgulanmış, buna istinaden Türkçe alanyazınında bulunan çalışmaların yalnızca disiplinlerarasıymış gibi çalışıldığı belirtilmiştir.

Katılımcılar, akademisyenlerin yapılan çalışmaları takip edip etmediği konusunu sorgulamış ve D15'in akademisyenler için "akademisyenler kendileri alanları ile ilgili *mecburen* okumak zorunda kalıyorlar" şeklinde özetlediği durum açıkça ifade edilmiştir. Katılımcılar, akademisyenlerin farklı konularla, diğer disiplinlerle ilgili okuma yapmadıklarını ve yalnızca çalıştıkları konu hakkında yazılan kaynaklardan yararlanmak zorunda kaldıkları için okuduklarını dile getirmişlerdir. Bu durum ve alanyazınına etkileri aşağıda açıkça verilmiştir:

Okumak kaygısı gütmüyor. Bu kaygıyı gütmeyen içinde bir daha bir şey yazmaya kalktığın zaman var olanın üstüne kurgulanıyor çoğunlukla. (D6)

Eğer çıkar ilişkisi varsa o yayın okunuyor, o dergi alınıyor. Alandaki hocalara göre akademik özgürlük açısından sıkıntımız yok ama bunu örgütsel sinizmi ve sessizliği yüksek hocalar söylüyor. Alanın genel tablosu bu. Müthiş bir sessizlik halindeler ama akademik özgürlüklerinin onlara teslim edildiğini düşünüyorlar. Şimdi genel bakış açısı bu olan hocalardan yaratıcı, eleştirel bir alan bilgisi üretmesi telaşını beklemezsiniz ya da bu konuda ki bir niyeti göremezsiniz. Ne yazık ki herkes şey halinde, alandaki hocalara baktığımız zaman ciddi kutuplaşma var son zamanlarda bu Türkiye'deki siyasal etkinlikle de ilişkili belki ama gerçekten herkes şeye göre kutuplaştı yerleşik iktidar algısıyla barışık olanlar yerleşik iktidar algısıyla hesaplaşanlar. Bu iki kutup arasındaki bilgi üretimi giderek ayrılmaya başlıyor. (YD13)

Akademisyenlerin yalnızca çalışmalarında kullanacakları yayınları okuma eğiliminin, akademisyenler arasındaki akademik iletişim açısından da bir eksiklik olduğu belirtilmiştir:

Bak dışarının zaten ilgisini çekmiyor. Bana sorsan sen anabilimdalı başkanının, aynı zamanda arkadaşının 20 yayınından kaçını okudun, kaç hakkında bilgin var? Yani çok az.... Şahsen ben yaptığım bir çalışma ile ilgili olarak tarama yaparken onun bir çalışmasını gördüm. Şimdi onu okuyacağım. Yani birbirimizin yaptığını bilmiyoruz ki, okumuyoruz ki! (YD4)

Biz Şu koridorda bile ben hocamın ne çalıŐtıđını bilmiyorum. Yan odada ne çalıŐtıđını bilmiyorum. Diğer yan odada lmeci hocam var. Ben ne çalıŐtıđını bilmiyorum. Muhtemelen onlarda benim ne çalıŐtıđımı bilmiyor. Yemeğe gidiyoruz, konuşuyoruz, sohbet ediyoruz ama bir araya gelipte ya eğitim biliminin Őurasında siz ne düşünüyorsunuz, biz neresindeyiz, bunu entegre edip [alıŐmıyoruz]. Bir kopukluk var. Nedenini yorumlayamıyorum. Bir kopukluk var ama. (D5)

Katılımcılar, akademisyenlerin büyük bir çoğunluğunun yapılan çalışmaları takip etmediklerini belirtmişlerdir. zerinde çalıştıkları konu ile ilgili yayınlar ve kullanacakları bölümler haricinde aynı üniversitede bulunan akademisyenlerin bile birbirlerinin yaptıkları çalışmalardan haberdar olmaması D5'in "büyük bir kopukluk var" ifadesi ile kesin olarak açıklanabilmektedir. Akademisyenler arası kopukluğun yanı sıra katılımcılar, akademisyenlerin gelişim göstermek adına okumadıklarını, kültürel ve sosyal anlamda bile bir faaliyette bulunmadıklarının altını çizerek ifade etmiştir. Birçok katılımcı, akademisyenlerin içinde buldukları eğitim örgütlerinin asıl amaçlarını göz ardı ederek örgütlerin iŐlevinden çok vitrini için yapılanları ve yapılabileceklerin tartıŐıldıđının üzerinde durmuşlardır. Akademisyenin ve akademik örgütlerin bir farkının kalmadığı belirtilirken, örgüt içerisinde eğitim-ğretimi geliŐtirme odaklı olmaktan ziyade, mecburi ve idari işlerin konuŐulduđu toplantıların gerçekleŐtirildiđi belirtilmiştir. Bu durumun katılımcılara verdiği rahatsızlığı, en açık Şekilde belirtmek için seçilen alıntı aşağıdaki gibidir:

Akademisyenin sokakta ki insandan farkı yok genel olarak. Benim gördüğüm vrede ya da dar olarak konuŐayım Eğitim Fakültesinde. Şu fakültede 120-130 akademisyen var, ünvanlı olan. Araştırma görevlisi hariç. Belki 20 tanesi sinemaya gidiyordur, tiyatroya gidiyordur. Farklı, kendi alanının dışında gazete, dergi okuyordur. 100 tanesi hiçbir Şey okumuyor! Hiçbir toplumsal sorunu konuŐmuyorsunuz, tartıŐmuyorsunuz. İnsanlar bir araya geldiklerinde de, toplantılarda da hiçbir Şey konuŐmuyor. Bakın Türkiye'de kurullar, Akademi de Şekil olarak, Şablon olarak aslında fena da sayılmaz. Her Şey kurullarla yönetilir. İŞte anabilim dalı, bölüm başkanı, ondan sonra fakülte kurulu falan filan. Akademik kurullarda hiçbir Şekilde Eğitim Fakültesi için söylüyorum, bir eğitim konuŐmuyoruz.... İcraat programı gibi, yöneticiler; Őunlar Őunlar yapıldı, ağaç diktik, Őurayı temizledik falan filan anlatıyor. Peki eğitim-ğretim, araştırma, yayın, bunların niteliği. Bunların hiçbiri konuŐulmuyor. Şimdi bunların konuŐulmadıđı bir yerde biz neden

bahsediyoruz? Bilmiyorum ben.... Biz öğrencilerimizin sorunlarını konuşmayız, bölüm sorunlarını konuşmayız. Tuvaletimiz temiz mi konuşuyoruz. (D15)

Bu şekilde ifade edilen Eğitim Fakültesi ve kurul toplantıları akademisyenlerin bir araya geldikleri çatılardır. Bu çatılarda öğrencileri yetiştiren akademisyenlerin, geleceğin akademisyenlerini yetiştirdiklerini söylemek yanlış olmamaktadır. Bahsi geçen örgütlerde geçirilen akademisyen eğitimi sürecinin ise alanyazınını oluşturmada etkisi olduğu göz ardı edilemez bir gerçektir. Bu durumda akademisyen tutumu başlığı ile ele alınan tüm unsurlar ileride akademisyen olacak kişilere örnek teşkil etmekte ve akademisyen adaylarını etkilemektedir. Dolayısı ile bu süreç Türkçe alanyazınına katkı koyma ve alanyazını şekillendirme anlamında katılımcılar tarafından değerlendirilmiştir.

Kişi kaynaklı nedenler yeterlilik ve tutum çerçevesinde irdelenmiştir. İlgili alanyazın incelendiği zaman daha önce yapılan çalışmalarda benzer bulgulara rastlanılmıştır. Şimşek'in danışmanlığında yürütülen Örucü'nün tez çalışmasında (Örucü ve Şimşek, 2011) eğitim yönetimi ve denetimi alanında görev yapan akademisyenlerin yabancı dil sorunu olduğu, akademisyenler arasında iletişim ve iş birliği problemleri yaşandığı saptanmış ve bu durumun yapılan çalışmaların nitelik sorunlarının kaynağı olduğu belirtilmiştir. Demirhan, 2015 yılında tamamlamış olduğu doktora tezinde ise sosyal ve bireysel faktörler başlığı altında yer verdiği bulgularda, kişilerin felsefi görüşleri haricinde çevreleri ile kurdukları ve sürdürdükleri kabul ve tutumlardan şekillenen bilimsel etkinliklere değinmiştir. Buna istinaden Yalçın'ın (2015) doktora tezinde yer alan bulgularda da aynı sonuçlar yer almaktadır. Tüm bu ilgili çalışmalarda alanın gelişimi, paradigma veya bilgi üretimi bağlamında değerlendirilerek bulguların bir bölümünde akademisyen yeterlilik ve tutumları eleştirilmiş ve yine akademisyenler mevcut durumdan sorumlu tutulmuştur. Turan ve Şişman'ın 2013 yılında yapmış olduğu araştırmanın bulgularında,

akademisyen tutumları, konu seçimleri ve bilime yaklaşımları yer almıştır. Yazarlar, akademisyenlerin disiplinlerarası olan eğitim yönetimi alanında çalışmalarını gerçekleştirirken bütüncül bir bakış açısına sahip olmaları, sorunlara makro düzeyde yaklaşma, başka toplumlardan ziyade kendi anlam dünyalarını oluşturma gerekliliğinden ve kariyer yada bilim için bilim yapma anlayışından vazgeçmeleri gerekliliğinden bahsetmişlerdir. Bunun yanında aynı çalışmada yaşanan sorunların ontolojik temellerinin esas alınması ve yaptıklarını namusluca sorgulamaları gereğinin üzerinde durulmuştur. Teorilerin doğrulanmasından ziyade, eleştirel şekilde sosyal gerçekliğin çözümlenmesi adına çalışmalarını gerçekleştirmeleri önerilerinde bulunan Turan ve Şişman, akademisyenlerin alan ve alanyazın için bu çalışmada da elde edilen akademisyen tutumunun bir çoğuna araştırmalarında değinmişlerdir.

Bahsedilen bu araştırmalar haricinde Vatansever ve Gezici Yalçın'ın 2015 yılında yayınladıkları *Ne Ders Olsa Veririz* isimli kitabında yer alan ifadeler bu çalışmanın kişi kaynaklı nedenler başlığı kapsamında değinilen konularla benzerlik göstermekte ve akademisyenlerin özellikle tutumlarını ortaya koyan araştırma bulgularına yer vermektedir. Vatansever ve Gezici Yalçın çalışmalarının, genelleme olgusundan kaçınılarak, kişinin içinde bulunduğu şartlarda şekillenen yaşantılarını ve bu yaşantılar sonucunda çeşitli anlamlandırmalar olabileceği göz önünde bulundurularak yapıldığını belirtmişler ve elde ettikleri bulguların benzer ifadelerden oluştuğuna değinerek akademisyen tutumlarını yansıtmışlardır. Özellikle akademisyenlerin yaşanan problemleri meşrulaştırmalarına ve yaşanan problemlere yapısal sorunların sebep olduğunu görememelerine vurgu yapan yazarlar, akademisyenlerin doğal tümevarım yatkınlıklarının ve özdüşünüm sistemlerinin gelişmemiş yada gerilemiş olması durumunun vehametinin altını çizmişlerdir. Ancak bu unsurlara yapı ve sistem içeriğinde değinilmiştir. Kişisel

faktörler tek başına anlamlı bir bütünün yalnızca bir parçasını gösterdiği için kişi kaynaklı nedenleri etkileyen ve elbette yine onlardan etkilenen bir üst boyut olan örgütü ele almak gerekmektedir.

3.2.2 Örgüt Kaynaklı Nedenler

Alanyazını doğrudan etkileyen kişi kaynaklı nedenler incelendikten sonra alanyazın üzerinde dolaylı etkiye sahip olan örgüt ve sistem kaynaklı nedenler ele alınmıştır. Akademisyen yeterliliği ve akademisyen tutumunu doğrudan etkileyen örgüt kaynaklı nedenlerin alanyazını ise dolaylı olarak etkilediği açıktır. İçinde buldukları örgüt kültürü ve kuralları ile şekillenen akademisyen nitelik ve tutumları, akademisyenlerin çalışmalarına yansıdığı için örgüt kaynaklı nedenlerin dolaylı olarak alanyazının mevcut durumuna neden olarak gösterilmesi kaçınılmazdır. Örgüt kaynaklı nedenlerde katılımcılar tarafından eğitim yönetimi ve denetimi lisansüstü programı, iş yükleri ve akademisyen eğitimini de içeren örgütsel sosyalleşme üzerinde durulmuştur.

Lisansüstü programları katılımcılar tarafından yapı ve içerik olarak sorgulanmış, akademisyen olarak yetiştirilen öğrencilerin yeterlilikleri tartışılmış, akademisyen yetiştirilmenin önemine D7'nin ifadesi ile "yine iş başa düşüyor, alanyazının gelişimi için öğrencilerin çok iyi yetiştirilmesi gerekiyor" şeklinde vurgu yapılmıştır. Katılımcıların içinde buldukları örgüt ve sistem bağlamında eğitim yönetimi ve denetimi programlarını değerlendirirken büyük ölçüde memnuniyetsiz oldukları dikkat çekmektedir. D14'ün "programlarımız bir garabet² bence" ifadesinden de anlaşılacağı üzere katılımcılar programlara ilişkin olumsuz düşüncelere sahiplerdir. Katılımcılar tarafından eğitim yönetimi ve denetimi lisansüstü programı eleştirilirken akademisyen yeterlilik ve tutumlarıyla bağlantılı

²Garabet kelimesi Türk Dil Kurumu tarafından yadırganacak yönü olma, gariplik ve tuhaflık olarak açıklanmaktadır.

olarak ele alınmış, bu noktada kendini gösteren bir çok eksiklik dile getirilerek beklentilere değinilmiştir:

Lisansüstü öğrencileri için hani yüksek lisans tamam bir derece ama mesela doktora için doktoraadaki yetiştirme programlarının ben çok dolu ve yeterli olduğunu düşünmüyorum.(YD1)

Dağın başında üniversiteler açtık ama o üniversitelerde çalışacak akademisyen yok. Doktorasını yeni bitirmiş daha henüz çiçeği burnunda alan da bilgi üretmemiş, doktorasını bitirmiş üniversitede hoca olmuş. Üniversitedeki öğretim üyesi sayısı ve niteliği çok çok çok yetersiz kanaatime göre.... Programlar zayıf, hocalar zayıf.... İyi öğrenci yetiştiremiyoruz çünkü nasıl yetiştireceğimizi bilmiyoruz. Hangi bilgilerle onları donatmamız gerektiği konusunda eğitim yönetimi programları çok geride kaldı.... Benim sana bir şey anlatabilmem için benim o şeye ilişkin bilgim olması lazım. Öğrenmiş olmam lazım, öğrendiklerimi de sana aktarmam lazım ama arka tarafta o kadar eğitim yönetimine özgü birikmiş bir bilgi birikimi olmadığı için örneğin kuramımız yok bizim. Eğitim yönetimi kuramı yok. Yönetimle ilgili kuramları biz hep sağdan soldan devşiriyoruz. Bunuda alıp eğitim yönetimine uyarlamaya çalışıyoruz. E öyle oluncada öğrenciye biz bu programda ne veriyoruz? Şöyle bir baktığım zaman eğitim yönetiminin yönetim kısmını veriyoruz ama onu eğitimle ilişkilendirip özgün bir bilim dalı olarak ürettiğimiz bilgiyi yeni kuşaklara aktaramıyoruz. Yani programdaki dersler ve bunların içeriklerinin eğitim yönetiminde yetişen öğrencileri alana hazırlayacak nitelikte ve içerikte olmadığını düşünüyorum. (D5)

Türkçe alanyazınını oluşturan akademisyenlerin eğitimini sağladığı göz önünde bulundurulduğunda dolaylı olarak alanyazın üzerine etki eden eğitim yönetimi ve denetimi lisansüstü programı öncelikle sınırları, daha sonra verilen dersler, eğitim süresi ve uygulama boyutu ile ele alınmıştır:

Yüksek lisans ve doktora da uygulama ile ilgili sorunlarımız var. Uygulama yok. Uygulama neden yok? Şimdi eğitim yöneticiliğinden doktora yapmış bir kişiyi biz okulda yönetici olarak, yöneticilik yapacak birisi olarak tasarlamıyoruz düşünmüyoruz yani. Halbuki eğitim yönetimi alanını bitiren bir kişinin eğitim yönetimi teftişi ve planlaması ve ekonomi boyutlarında uzmanlık kazanmış olması, [bu konularda] bilgi beceri ve yetkinlik olması kazanmış olması gerekiyor. Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi diye bir çerçeve var yükseköğretimde. Yükseköğretim ve doktora bu iskelet sınıflamasında sekizinci düzeyde doktora düzeyinde yapılması gereken uluslararası yayın uluslararası networkler. Bunlar yetersiz öğrencilerin ciddi dil sorunları var yayın yapmak ve araştırma metodolojisi konusunda dersler yeterli değil. (D7)

Lisansüstü programında eğitimin ne için verildiği katılımcılar tarafından tartışılırken amaçların doğru olarak belirlenmesi ve ona göre hareket edilmesi gerektiği savunulmuştur. Lisansüstü programlarının öğretim ve araştırma eğilimi göstermesi gerektiği belirtilirken, bu eğilimlerin farklı üniversite programlarında ayrışması gerektiğini savunmuşlardır. Katılımcılar uygulamacı veya akademisyen yetiştirmek üzere eğitim verilmesi konusunda ayırımın yapılması durumunda eğitim yönetimi ve denetimi lisansüstü programında iyileşme sağlayacağını ve amaçların doğru belirleneceğini vurgulamışlardır:

Peter Drucker diye bir adam var. Önemli bir yönetim gurusudur. Nereye gideceğini bilmiyorsan nerden ve nasıl gittiğinin bir anlamı yok diyor. Yani senin bir rotanın olması lazım. Programın bir rotası var mı? Bir yüksek lisans programımız şöyle mi diyor, ben özel sektöre yetiştiriyorum, ben kamu sektörüne yetiştiririm, ben finansçı yetiştiririm veya ben hepsini yetiştireyim diyen bir yönelim var mı programda? Yok. Eğer yoksa ne okutulduğunun, nasıl okutulduğunun bir anlamı var mı? Yok. Yani gideceğin yeri bilmiyorsan nerden ve nasıl gittiğinin de bir anlamı yok. Hasbelkader iyi şeyler de yapılıyor. Haybeye kürek de çekiliyor.(D11)

Bunun yanı sıra yine programlara ilişkin YD10'un "tüm Türkiye'deki eğitim yönetimi ekonomisi planlaması neyse teftişi farklı isimlerle yer alıyor" ifadesinde belirttiği üzere Türkiye'de eğitim yönetiminin bölüm olarak ortak bir isimle tanımlanması ve teftiş, planlama, ekonomi olarak alt dallarına ayrılması gerektiğini vurgulamışlardır:

Mesela Ankara Üniversitesi Eğitim Yönetimi Politikası adı değişti. Bir bölüm olarak var. Biz hala anabilimdalıyız. Eğitim Yönetimi Teftişi Ekonomisi Planlaması. Bütün üniversiteler böyle. Ankara Üniversitesi hariç. Şimdi, ama şöyle bir inceliyoruz dünyadaki ilk 100'de yer alan iyi üniversitelerdeki bu bölümlere baktığımızda bir okul liderliği var, birde Administration Policy var. Bunun altında zaten planlama var, denetim var, ekonomi var gibi. Alt programlar var, çalışmalar var, dersler var. (YD4)

Felsefik açıdan da bir sorun var. Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi diyoruz. Ama ekonomi ile ilgili ders yapamıyoruz. Teftiş diyoruz, denetimin neresindeyiz? Okullardan müfettişlerin sınıf içi izleme ve gözlem sorumlulukları da ortadan kalktı.... Denetim, bu kavramında eğitim yönetimi dersleri içerisinde, eğitim yönetimi alanı içerisinde öğrencilere beceri olarak kazandırılması gerekiyor. İş daha çok yönetim, eğitim yönetimi.... Planlama nerede? Yok. Planlama çalışan, ne çalışılıyor planlama ile ilgili. Eğitim

yönetimi diyoruz, yönetim eyvallah. Herkes oraya yığılmış durumda. Planlama yok, ekonomi yok, teftiş yok. O zaman aslında alan eğitim yönetimi yani. (D7)

Katılımcıların program ile ilgili söyledikleri asıl nokta, bölümün ortak bir isimle nitelendirilmesinin ve tüm programlar için bu şekilde düzenlenmesinin alanlaşmaya da yardımcı olacağı konusudur. Alt alanların ekonomi, politika ve denetim olarak ayrışması katılımcılar tarafından, öğrencilere uzmanlaşmak istedikleri alana yönelik ders alma imkanı sunarak öğrencilere daha nitelikli eğitim alma şansı verilebileceği belirtilmiştir.

Biz eğitim bilimleri bölümüyüz. Geçmişte diploma böyle veriliyordu. Sonra bu sorun olduğu için işte curriculum instruction ayrı, psikolojik danışmanlık rehberlik ayrı, eğitim yönetimi denetimi planlaması ayrı. Şimdi böyle diploma verince bu sefer fragmented bilgi şey olmaya başlıyor. İşte biz eğitim yönetimiyiz, curriculumcuyuz siz de rehberlikçisiniz Eyvallah, güzel ama bunların hepsi bir bütünün parçası.Yani eğitim yönetimi çalışan birinin curriculum instructionı belli düzeyde anlaması gerekir. (Psikolojik Danışma ve Rehberlik) PDR'yi belli düzeyde anlaması gerekir. (YD2)

Katılımcıların genel görüşü yürütülen eğitim yönetimi ve denetimi lisansüstü programlarında P9'un ifadesi ile "daha geniş perspektifli bir program yapısına ihtiyaç" olduğu yönündedir. Ders içerikleri konusunda yetersiz olarak değerlendirilen programlarda derslerin revize edilmesi gerektiği savunulmuştur. Katılımcılar uygulamada geçerliliğini kaybetmiş dersler yerine güncel hayatı yansıtan derslerin verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir:

Tatmin edici düzeyde değil dersler. Hani çeşitlilik açısından ve içerik açısından. Oysa uygulamayı düşünmek lazım. Gerçekten buraya gelecek yüksek lisans öğrencilerine yada doktora öğrencilerine bu işi yaparken çünkü hepsi akademisyen olmuyor sonra tekrar dönüyor yöneticilik yapıyor falan. Bu işi yaparken ya da akademik araştırmalar yaparken sonrasında işlerine yarayacak dersler vermek lazım. Bilmiyorum yani bir çok üniversitenin programına bakın Avrupa Birliği Eğitim politikaları ayrı bir ders mesela buna gerek yok. Eğitim yönetimi alanında bir ders içinde değinirsiniz eyvallah. (D14)

Mesela yöntem noktasında çok eksikiz.... Yöntemde çok zayıfız. Yani bir konuyu nasıl çalışacağız? Ne kadar sürede tamamlayacağız? Bunlarda eksikimiz var. Yani yöntem derslerine ağırlık verilmesi lazım istatistikten ziyade. Alanın derslerinde de hep aynı şeyler. Mesela eğitim yönetiminde biz

ne yetiştiriyoruz? Okul yöneticisi okul müdürünün yetiştirilmesi bunlara destek sağlanacak teori oluşturulacak Program dersi yok mesela. Var mı? Yok. E şimdi programı bilmeyen bir adam okulu yönetebilir mi? Yönetemez. Bak en basit anlamda söylüyorum yani ilk aklıma gelen şey. Eğitim programları var, eğitim yönetimi var. Bunlar iki ayrı şey gibi çalışıyorlar. Disiplin gibi. Ya bunlar birbirlerinden beslenmek zorunda. Öyle mi? Mesela programda da bir öğretim liderliği gibi bir ders yok. Birbirlerinden hiç yardım almıyorlar, alana başkasını karıştırmayalım.... Evet yani program noktasında güncellenmesi lazım. (YD10)

Ders içerikleri yanı sıra katılımcılar eğitim kalitesi bağlamında eğitim sürecinin kısa tutulması ve doktora öğreniminde ders sayılarının az olduğu yönünde fikir belirtmişlerdir:

Programın eksik olduğu noktalardan bir tanesi akademik okuma yazma konusu. Ve metodoloji konusu, istatistik ve araştırma teknikleri konusu. Üst düzey analizlerin ya da işte çok değişkenli analizlerin çok fazla ele alınması gerekiyor. O tür analizlerin testlerinin yapılması gerekiyor. Onları almak yetmiyor yada programlarda çok yer olmuyor. Doktora programlarında ders sayısını yetersiz görüyorum. Yani şöyle seçmeli derslerle bu iş giderilmeye çalışılıyor ama kredi olarak genellikle 8 dersi bitiren 24 krediyi alan kişi doktora yeterliliğe girebiliyor. Doktora eğitiminde bu şekilde bir sorun var. Yani ders sayıları artırılabilir, krediler belki azaltılabilir. Yani daha fazla ders alabilir öğrenciler. Daha fazla kendi ihtiyaç duydukları şekilde yönelebilecekleri efendim işte özgün dersler konulabilir. (D7)

Programlara ilişkin ders sayılarını nitelikli akademisyen yetiştirme bağlamında yetersiz gören katılımcılar özgün içerikli daha fazla ders alınmasını ve doktorayı bitirmiş olmak için daha donanımlı olmak gerektiğini savunmuşlardır. Son olarak uygulamalı bir bilim olarak nitelendirdikleri eğitim yönetimi ve denetimi lisansüstü programlarının uygulamaya dönük eğitim vermediğini ve bu anlamda programın akademisyen adaylarını ve uygulamacıları eksik yetiştirdiğini vurgulamışlardır:

Derslerde gördüğüm en önemli ya da şöyle alandaki en önemli eksikliklerden bir tanesi alan uygulaması. Alanın teorisyenlerinin yani akademisyenlerin uygulama deneyimleri eksik. Yani öğretmenlik yapmamış, müfettişlik yapmamış alan akademisyenler var. Onlar da biraz daha, alana biraz daha yakın olması gerekiyor. (D7)

Hiç uygulama dersin oldu mu? Mesela gidip bir staj yaptın mı okul yöneticisiyle? Ben de yapmadım. Benim hocam da yapmamış, onun hocası da yapmamış. Anlatabiliyor muyum? İşte bunun düzelmesi lazım. Ben okulu

tanımadan, bana bu fırsat, bu imkan sunulmadan okulun problemlerini çözemem.... İşte okullarda farklı okul müdürleri, öğretmenlerle sürekli iletişim halinde olacaksın, etkileşim halinde olacaksın. Bu da sana uygulamaya dair daha gerçekçi, somut veriler sunacak. İşte çalışmaların niteliği de böyle artar.... Ne kuram var, ne uygulama var Türkiye’de. O yüzden ilişki yok yani. İnsanlar diyor ki mesela, bu da bak yanlış bir düşünce. Efendim teori ile uygulama arasında biz bir şey kuramadık diyor. Ya kuramazsın çünkü ne teorin var. Var mı teori? Yok. Yok. Uygulaman var mı? Yok. Yeni yeni kültür çalışmaları, nitelik olsun dendi diye nitel yaklaşımla yapılsın diye işte gidiyorlar 6 ay, 1 yıl gözlem yapıyorlar. Ne çıkıyor verin? Hiçbir şey çıkmıyor. Bir şey diyebilir mi sonunda? Diyemiyor. Çünkü sana ait olmadığını biliyorsun yani araştırmacı bunu biliyor. Doğal olarakta bir özgüvenle ifade edemiyor kendisini. Mesela tezinde diyemiyor ki: "ben şöyle olduğunu gördüm". Batı bunu diyor ama bizde bu yok. (YD10)

Yukarıda verilmiş olan alıntıda katılımcı lisansüstü programlarında eksik olan uygulama boyutundan bahsederken bunun çalışmalarda yol açtığı eksikliğe de değinmiştir. Batı alanyazınında akademisyenlerin sahip oldukları özgüven ve bunu yansıttıkları çalışmaların Türkçe alanyazınında olmamasının nedenlerini verilen eğitimde bulunan eksiklerle bağdaştıran katılımcı bu durumu alanyazının uygulamadan kopuk olmasının nedeni olarak belirtmiştir. Eğitim yönetimi ve denetimi lisansüstü programı dersleri belirlenirken öğrencinin ihtiyaçları ve sistemin eksikleri göz ardı edildiği katılımcılar tarafından belirtilerek eleştirilmiştir. Yürütülen derslerin örgütün içerisinde bulunan hiyerarşik yapıya dayanarak düzenlendiği, yani derslerin ihtiyaçtan ziyade akademisyenlere göre belirlendiği katılımcılar tarafından dile getirilmiştir:

Prof. yani en tepede bir Prof. varsa 1 tane yada 2 tane, öncelikle onların yürüteceği dersler açılıyor. Yani şunu söylemeye çalışıyorum hocaya göre ders açıyoruz. Programlarda çoğunlukla mevcut, yürütülen dersler var ve işlevden ziyade hocanın dersi işte kalsın.... Anlıyorum. Ama değişmesi gerektiğini savunuyorum. Kim, ne olursa olsun bir ders işlevini yitirmişse içerik olarak o dersi programdan çıkarıp mesela yerine daha günü yakalayıp daha ihtiyaca cevap verecek bir ders koymakta fayda var. Hocam sen ne ders vermek istersin diye hocaya soruluyor mesela. Böyle değil. Böyle olmaması lazım. Yani bu alanın, bu anabilim dalının ya da bu alanın özellikle bu anabilimdalı neyse hedefi şu biz burdan çıkan mezunlarımızda şu şu şu kazanımlar olsun istiyoruz Eğitim Yöneticisi olarak ya da Eğitim Araştırmacısı olarak. Dolayısıyla derslerimizi de buna göre düşünüp planlamalıyız dememiz gerekiyor. (D14)

D14'ün de bahsettiği bu söylemde akademisyen yetiştiren lisansüstü programlarının işleyişinde ihtiyaçtan ziyade hiyerarşik yapının üst kademesinde bulunan kişilerce planlandığı ve onların isteklerine göre düzenlendiği anlaşılmaktadır. Günümüz koşullarında işlevini yitiren derslerin programdan çıkarılmaması ve yerine değişen şartlara göre ders açılmamasının sebebi olarak örgütlerde süregelen hiyerarşik yapı ve kültüründen bahsedilmiştir. Bu bağlamda ihtiyaç duyulan derse göre akademisyen belirlenmesi beklenirken akademisyene uygun ders yürütüldüğü açıktır. Literatüre bakıldığı zaman eğitim yönetimi ve denetimi lisansüstü programlarını irdeleyen çalışmaların bulguları benzerlik göstermektedir. 2002 yılında Turan ve Şişman'ın bildirisinde eğitim yönetimi ve denetimi alanındaki lisansüstü programlarının ihtiyaç analizi yapılarak beklentilere göre yeniden yapılandırılması gereği ortaya konmuş olmasına rağmen daha sonraki araştırmalarda da herhangi bir iyileşme yapılmadığı gözlemlenmiştir. Balcı (2008) Türkiye'de eğitim yönetimi alanının bilimleşme düzeyinin gerek çalışılan konular, gerek çalışmaların yöntemleri, gerekse bilime bakış açısından hala istenilen düzeyde olmadığını belirterek lisansüstü programlarının yeniden düzenlenmesi gerekliliğini ortaya koymuştur. Üstüner ve Cömert (2008) eğitim yönetimi ve denetimi lisansüstü programlarını incelediği çalışmasında, lisansüstü öğrencilerine hangi ortak derslerin verilmesi gerektiğine dair fikir birliğine sahip olunmadığını belirtmişlerdir. Farklı isimlerle aynı içerikte derslerin okutulmasını ders kirliliği olarak adlandıran Üstüner ve Cömert, alanın kendine özgü derslerinin bulunması ve arasındaki dağınıklık ve kopukluğun giderilmesi gerekliliğini ortaya koyarak daha fazla işbirliği yapılması gerektiğini belirtmiştir. Balcı (2011) bu noktada temel eğilim ve yaklaşımlarla değişen bağlam içerisinde, lisansüstü programlarının amaç, içerik ve öğretim yöntemi olarak gözden geçirilmesinin gerektiğini ancak eskiden olduğu gibi halen bunun ihmal edildiğini belirtmiştir. Bu düzenlemenin akademisyen adaylarının

problemlere bilimsel çözüm üretilmesi adına hedeflerini sorgulayabilecek şekilde yetiştirilmesi, içerik ve yöntemlerin çağdaş hale getirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Örücü ve Şimşek'de (2011) lisansüstü programlarının niteliklerinin artırılması üzerinde durmuşlardır. Eğitim yönetimi ve denetimi lisansüstü programlarını farklı bir bakış açısından inceleyen Sezgin, Kavgacı ve Kılınç (2011) çalışmalarında, öğrencilerin de programla ilgili memnuniyetsizliklerini ve beklentilerini ortaya koymuştur. Öğrencilerin de yapılan diğer araştırma bulgularını destekler nitelikteki farklı disiplinlerden derslerin olmaması, çalışmaların niteliklerinin düşük olması, kuram ve uygulama kopukluğu gibi görüşleri bu çalışmada açıkça belirtilmiştir.

Lisansüstü programlarının yapı ve içerik olarak yeniden düzenlenmesi geçmiş yıllardan beri üzerinde çalışılan düşünülen ve ihtiyaç duyulan bir olgudur. Katılımcılar bu durumu kendi fikirleriyle yeniden desteklemişlerdir. Örgüt kaynaklı nedenler arasında yer alan lisansüstü programları akademisyenlerin yetiştiği programlar olduğu için alanyazınını etkileyen güçlü yapılarıdır. Bu nedenle iyileştirilmesi ve yeniden düzenlenmesi nitelikli akademisyen yetiştirme ve dolayısı ile nitelikli çalışmalar yapma ve nitelikli alanyazın oluşturma açısından oldukça önem taşımaktadır.

Örgüt bağlamında akademisyenleri doğrudan etkileyen bir başka önemli faktör ise iş yükleri olarak belirtilmiştir. Araştırmacı kimliği ile birlikte öğretmen kimliğini de taşıyan akademisyenlerin, alanyazında nitelikli yayınlar yapma açısından önemli engellerden biri olarak iş yükleri karşımıza çıkmaktadır:

İş yükü var, bu iş yüküyle birlikte aynı zamanda bilim insanı olacağım diye bir iddianız varsa ikisinin arasında bölünüyorsunuz ve bunun için zaman ayırmak lazım. Yani üretebilmek için yaratabilmek için odaklanmanız gerekiyor. Ama odaklanamıyorsunuz. Size bu ortam hiç bir yerde sağlanmıyor. Yani siz iş yükünün yanında lütfeder bilimde üretebilerseniz güzel olur.... İş yükü var bu kişinin artı bilim üretme çabası içerisinde ama kolay bir şey değil. Birde özel yaşamı var. Yani bilim insanlığı 24 saatlik yapılan bir iş. Öyle 8 saate sıkıştırılabilecek bir şey değil kesinlikle, yani üretemezsiniz zaten. (YD16)

Akademisyenlerde yeterli süre vermeniz lazım. Mesela ilk akademisyen diyelim, ilk adım öğretim üyeliği ve Yardımcı Doçentlik işte 30 saat dersiniz oluyor Türkiye’de. Geriye kalan zamanda da nitelikli ürün bekliyorsunuz. Şimdi bu saat iş yükünü batıdaki akademisyenle karşılaştığınız zaman araştırmaya daha çok zaman ayırıyorlar. Yoğunlaşabiliyor yani ama siz bunu yapamıyorsunuz. Niye? Dersler var yürütmeniz gereken aynı zamanda. (YD10)

Katılımcıların genellikle nitelikli araştırmalar olmamasının sebepleri olarak "yoğunluk ve iş yükleri" (D14) olarak dile getirmeleri dikkat çekicidir. Katılımcıların belirttiği üzere eğitim-öğretim sürecinde akademisyenlere verilen ders yüklerinin fazla olmasından kaynaklanan problem, araştırma yapmaya yeteri kadar zaman kalmamasına sebep olmakta ve bu durum akademisyenleri eğitimci olmak ile araştırmacı olmak arasında bırakmaktadır. Akademisyenlerin yaşadığı bu kaos hem verilen eğitimin niteliğini sorgulatmakta hem de alanyazında bulunan çalışmaların niteliğini olumsuz etkilemektedir. Bu koşullarda yükselmek için yayın yapma gereği de göz önünde bulundurulduğunda akademisyenlerin bu çalışma şartlarında yaptıkları yayınların niteliği beklenen düzeyde olmamaktadır. Bulunulan örgütün zorunlu kıldığı ders yükleri eğitim ve akademik anlamda yapılan çalışmalarını olumsuz etkilediği gibi katılımcılar tarafından akademisyen niteliğine de doğrudan etkisi olan bir unsur olarak belirtilmiştir. Yeteri kadar okumaya ve dolayısı ile gelişmeye fırsat vermeyen bu durum, zamanı etkili kullanmak konusunda akademisyenleri zorda bırakmaktadır:

Niteliksiz çalışmaların sebebi zaman olabilir. Gerçekten çok yük var. Çünkü hem derslere girmeniz gerekiyor, hem bazı şeyleri yetiştirebilmeniz, kendi günlük hayatınız var. Bu anlamda kendi gelişiminize ilişkin kitaplar okumanız ve kendinizi geliştirmeniz gerekiyor. Belki de zaman yetiştirilemiyor. (YD12)

Katılımcıların bakış açısından zaman açısından kısıtlamaya yol açan ders yüklerinin akademisyen niteliğini doğrudan etkilediği görülmektedir. Nitelik anlamında gelişim göstermeye fırsat bulamayan akademisyenlerin, gösterdikleri tutumlarla akademisyen

yetiştirme sürecinde henüz öğrenci olan kişileri doğrudan etkilediği görülmektedir. Bahsedilen akademisyen adayları, ilerde akademisyen olarak görev aldıkları zaman da, sahip oldukları akademik tutumlar ile öğrencileri etkileme açısından bir döngünün parçalarını oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, akademisyenlerin öğrenci yetiştirme üzerindeki doğrudan ve en önemli unsurlardan biri olduğundan söz edilebilir. D7'nin de bahsettiği üzere akademisyenlerden beklenenler" yine iş akademisyenlerin kendinde bitiyor. Öğrencilerin çok iyi öğrenmesi gerekiyor" ifadesi ile özetlenebilmek ve oldukça önemli görülmektedir:

Öncesinde yani bilim insanı dediğimiz, işte akademik çevre, işte bunların aslında yetiştirme süreçlerine bakmamız lazım. İş orada. Sakat insanlar nasıl yetiştiriyor? Nasıl başlıyor bu işe? Bu süreç nasıl? Çünkü bu süreçte hep itaat etme ile gelen, kolay kazanma ile gelen yollar gösteriliyor, yaşatılıyor, böyle yaşatılıyor ve devam ediyor süreçler. Nesnel değil. Şimdi insanların yaşadığı yaşam koşullarında işi ile ilgili, mesleği ile ilgili orda nesnellik, adalet, liyakat ya da yeterlilik dediğimiz özellikler dikkate alınmazsa sonrasında ya dürüst ol deriz, basit bir şey dürüstlük, yok. Türkiye dürüstlikle ilgili, güvenilirlik ile ilgili dünyada yapılan araştırmalarda sonlarda. Kimse kimseye güvenmiyor. Yani akademik alan bir vaha mı, toplumdan bağımsız bir şey mi? (D15)

Akademisyen yetiştirmenin alanyazına metodolojik ve çalışılan konular bağlamında etkisi şu şekildedir:

[akademisyen yetiştirme ile] tabi birebir ilgisi var. Eğitim Fakülteleri çıkışlı akademisyenlerin profillerine baktığımızda düşünsel esneklikleri çok zayıf. Yani aynı zamanda mesela şeyi düşünemiyorlar disiplinlerarası düşünemiyor. Daha çok belli jargonları, belli profillere sahip akademisyenler. Onun dışına çıktıklarında kabul görmeyecekleri endişesiyle bilgi üretmeye çalışıyorlar. Böyle olduğu zaman da alanı taşıyorsunuz yani. YÖK'ün tez sayfasına bakın eğitim yönetimi denetimi alanında ekonomi alanında çalışmış 500 tane birbirinin aynısı tez. Yurtdışına baktığımızda böyle bir durumda öyle bir tablo çıkmıyor karşımıza. Neden? Çünkü bu otoriter algıyı kırarak biraz önce söylediğim merak yönelimli araştırma süreçlerinde önyak oldukları içinde, destekledikleri içinde daha lokomotif kuramlar üretiliyor bu işin metodolojisi ile de ilişkili. Yani biz de daha yeni yeni nitel araştırma yöntemleri kabul görüyor. 2000'li yıllardan beri Hacettepe'de doktora yaptığımda ben mesela dedim ki nicel çalışılabilir bir konu değil ikna etmeye çalıştım ve ordakilerin o dönemi algıları nitel yöntem dedikodudur, bilgi üretmezsiniz bu nitelle. Böyle bir paradigma ile de alanda zenginleştirici derinlikçi derinleşmesine kuram sağlayacak çalışmalar üretilmiyor. (YD13)

Akademisyen adayları buldukları örgüt ve kültürün gereğini yerine getirerek akademisyenlerin bakış açıları ve tutumlarını takip etmek durumunda kaldıkları düşünüldüğünde akademisyenlerin niteliği katılımcılar tarafından alanyazındaki nitelik sorununun bir nedeni olarak sunulurken, akademisyenin kimlik oluşumuna etki eden örgütsel sosyalleşmede akademisyen niteliğini etkileyen bir etmen olarak vurgulanmıştır.

Araştırma görevlileri özellikle çok iyi yetiştirilmiyor. Araştırma görevlileri bu alanın gelecekte asıl sahipleri olacak. Bunlar kişiliksizleştiriliyor. Eskiden şöyle bir tabir vardı, hocanın çantasını taşırdı araştırma görevlileri. Geçenlerde bir kongre bildirisiydi herhalde, araştırma görevlilerini, bir tabirkullanmışlar, çirkin ördek yavrusu gibi bir tabirle tanımlamışlar. Yani araştırma görevlileride iyi yetiştirilmiyor çünkü hocalar ne kadar ilerledi bunu sorgulamak lazım. (D5)

Çalışmaları yapan kişiler asistanlıktan geliyorsunuz ve anabilim dalının geleneği neyse sizlerde onları izliyorsunuz ya da izlemek durumunda kalabiliyorsunuz. Nedenlerden bir tanesi bu olabilir. Yani hep aslında yine benzer bir yere çıkıyor. Daha öncede söylemiştim ya hani yetiştirme süreci böyledir, yani akademik gelenekler o şekilde oluşmuştur. O anabilim dalının parçası olan araştırma görevlisi ne görüyorsa, en azından belli bir zamana kadar onu benimsiyordur yada benimsemek durumunda kalıyordur. (YD1)

Yukarıda belirtildiği gibi akademik süreçte maruz kalınan olumlu ya da olumsuz tüm tutumlar akademisyenin ileride kazanacağı kimliği oluşturmanın ilk adımıdır. Sosyal sistemler olan örgütlere katılan bireyler, uyum sürecini örgütsel sosyalleşme ile geçirerek o örgütün kültürünü öğrenir ve yeni tutum ve davranışlar geliştirir (Çalık, 2006; Memduhoğlu, 2008). Bu bağlamda örgütsel sosyalleşme içerisinde Holland'ın kimlik oluşumu teorisine değinmek yararlı olacaktır. Holland kimlik oluşumu ile ilgili kuramında, kişilerin davranışları ile önceden şekillenmiş olan bir dünyadan (figured world) bahsetmektedir (Holland ve diğerleri, 1998). Holland'a göre kişi kendisini bu dünyadaki diğer kişilerle bağlantılı olarak konumlandırmakta, orada var olan tüm diğer kimlikleri tanıyarak, oluşmakta olan kendi kimliğini şekillendirmektedir. Kişinin hali hazırda var olan bu dünyaya girdiğinde kabul gören ve kabul görmeyen tüm tutum ve davranışları gözlemleyerek kendi için doğru olanı

seçtiğini ve o dünyadaki kimliği ile var oluşunu gerçekleştirmekte olduğunu belirten Holland, kimlik oluşumunun aslında bir seçim sürecini içerdiğine dikkat çekmektedir (Urrieta, 2007). Bu kuramdan yola çıkılarak değerlendirildiğinde, bir çok araştırmada olduğu gibi olumsuzluklara maruz kalan akademisyeni doğrudan mağdur veya kurban olarak nitelendirmek doğru değildir. Bu seçimin ne şekilde gerçekleştiği ise ayrıca bir araştırma konusu olarak değerlendirilebilir. Holland'ın da kuramından yola çıkarak denebilir ki, akademiye yeni giren kişiler de akademinin kural ve ilkelerini öğrendiği örgütsel sosyalleşme süreci aracılığı ile akademik kimlik oluşturmaktadır. Örgütsel sosyalleşme ile açıklanabilecek olan bu süreçte akademisyenlerin tutumları ile şekillenen bir akademik kimlik oluşumundan söz etmek mümkündür. Akademinin temel amaçlarının öğrenildiği bu süreçte akademisyen adayları buldukları örgütün kültürlerini almakta ve o örgütte bulunan akademisyenlerin tutumları ile akademisyen kimliklerini şekillendirmektedir. Bahsedilen süreç içerisinde olumlu ya da olumsuz her türlü tutuma mağruz kalan kişi akademik kimliğini oluştururken istem dışı bu öğretiyi ve deneyimlerden yararlanmaktadır. Örnek olarak; baskı altında oluşturulan kimlikler, etkisi altında kaldıkları baskının normal olduğunu benimsemeye başlayarak ileriki süreçte aynı tutumu sergilemekten çekinmeyeceklerdir. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda aslında bu sürecin miras bırakılan bir süreç olduğunu görmekteyiz. Dolayısıyla şu an akademide görev alan akademisyenler örgütsel sosyalleşme ile akademik kimliklerini oluşturmakta ve yine bu şekilde gelecekteki akademik profile zemin hazırlamaktadırlar.

Söz edilen baskı akademisyenlerin kimlik oluşumunu olumsuz etkilemekte, sessizleşen ve olumsuzlukları normalleştiren akademisyen kimliğinin oluşumunda rol oynamaktadır. Bu baskı literatürde kendine mobbing, zorbalık, psikolojik yıldırma gibi çeşitli kavramlar altında yer bulmuştur (Altunay, Oral ve Yalçınkaya, 2014; Ganiyusufoğlu, 2013; Kasalak ve Aksu, 2016; Kayacı, 2014; Lewis, 2004; Mete,

2013). Huzursuz bir çalışma ortamına neden olan baskının, gerek YÖK'ün tüm karar mekanizmasını elinde tutmasıyla gerekse üst düzey akademisyenlerin astlarına uyguladığı baskı aracılığıyla akademide çalışanlar üzerinde tahribata sebep olduğu alanyazında belirtilmiştir. Çalışma ortamlarında uygulanan psikolojik yıldırma gibi kavramlar eğitim örgütlerinde de kendini göstermekte olup eğitimin her kademesinde araştırma konusu olmuştur. Tüm bu çalışmalara bakıldığında yükseköğretim kademesinde yapılan araştırmalarda görüldüğü üzere psikolojik yıldırmaya, yönetim veya akademide yapılan uygulamaları eleştirme, kıskançlık, çekememe, siyasi görüş farklılıkları gibi unsurlardan kaynaklanmaktadır. Yıldırma, baskı, zorbalık gibi eylemleri gerçekleştiren kişilerin, etik dışı, narsist, katı ve saldırgan davranışlar gösterdiği belirtilmiştir. Bu kişilerin akademisyenler üzerinde özlük hakların kullanımına engel olma, kayırmacılık, örgüt içerisindeki gücünü kötüye kullanma, haksız iş yükü, tehdit etme, ikiyüzlülük ve taraf olmaya zorlama gibi özellikleri de alanyazında yer almaktadır. Bu araştırmalar psikolojik yıldırmaya maruz kalan akademisyenlerin güçlü, başarılı ve diğerlerinden farklı kişisel özelliklere sahip olduğunu belirtmektedir. Psikolojik yıldırmanın genellikle dışlama ve itibarsızlaştırma olarak uygulandığı, kişileri sessiz kalma ya da kabullenme davranışlarına ittiği belirtilmiştir. Lewis (2004) bulgularında, tüm bu uygulanan baskının akademisyenleri umutsuz ve çaresizlikten kaynaklanan itaat etmeye zorladığını belirterek, akademisyenlerin kendilerini üstleri tarafından zorbalığa uğramış *kurban*, güçsüz ve yetersiz hisseden kişiler olarak tanımladıklarını vurgulamıştır. Bu hislerinde akademisyenleri izole olmaya zorladığını belirterek yapılan diğer çalışma bulguları ile tutarlılığını yansıtmıştır. Ganiyusufoglu (2013) yaptığı çalışmada *akademik hiyerarşinin* korkutucu gücünden bahsederek akademideki yükselmeyi askeri sisteme benzetmiştir. Üstlerin aldığı kararların askeriyedeki gibi sorgusuz uygulanması için oluşturulan bir sisteme değinen

Ganiyusufoglu, bu durumun tam aksine kararların kıdem, yaş, ünvan düzeyine bakılmaksızın, emir vermeden motivasyon artırılarak kabulünün sağlanması gerekliliğinin altını çizmiştir. Üniversitelerin düşünen, sorgulayan, eleştiren, özgür zihinlere ihtiyacı olduğunu belirten Ganiyusufoglu, baskının taklit ve onay getirdiğini, onaylamanın ise orijinallikten uzak, özgün olmayan çalışmalar ile sonuçlanacağını savunarak adeta katılımcıların bu çalışmada belirttiği eğitim yönetimi Türkçe alanyazınının mevcut durumunu ifade etmiştir.

Baskı kültürünün, genel olarak toplumumuzda ve Türkiye'deki eğitim yönetimi alanında çok yaygın olduğu katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Egemenliği her koşulda hissedilen bu baskının farklı yönlerine görüşme boyunca değinen katılımcılar, maruz kalınan koşullarda bilim yapmanın zorluğundan bahsederek memnuniyetsizliklerini ve çıkmazlarını ifade etmişlerdir. Bu noktada öncelikle katılımcılar konuların nasıl çalışıldığı ile ilgili olumsuz fikirlerini yansıtmış ve çalışmayı seçtikleri konuyu belirlerken örgüt içindeki kültürün etkilerine değinilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. İçinde bulunulan sistemin *tabu* olarak gördüğü konulara dokunulmadığından ve bu yasakların bilime aykırı bir kısıtlama yarattığından bahseden katılımcılar, Türkçe alanyazınının tekrar konularda olmasının sistemin akademisyenleri kısıtlamasından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bu noktada YD16 "Milli Eğitimin yapısının dışarıdan müdahaleye açık olmaması nedeniyle biz bazı konulara giremiyoruz" ifadesi ile Türkiye gerçeğinde uygulamaya dönük çalışmalar yapmanın da anlamsız kaldığını belirtmiştir. Bu bağlamda katılımcılar tarafından sistem bazında konulan kısıtlamalar ve yükseköğretim örgütlerinde hakim olan *hiyerarşik yapının* getirisi olan bir baskıdan söz edilmiştir:

[Çalışılması gereken konuları] çalışmıyor. Çalışmayı göze almıyor. Çeşitli sorunlarla karşılaşacağını düşünüyor. Onun için çalışmalar çok daha böyle sıradan. İşte yöneticinin algı düzeyi, iş doyumu, ondan sonra bağlılığı gibi konular üzerine yıkıldığını görüyoruz. Daha çok bu alanlarla sınırlı kaldığını, çok sınırlı alanlarda konuların çalışıldığını görüyoruz.... Buralarda öyle bir

kültür oluşmuş. Bu kurumlarda öyle bir yapılanma oluşmuş, insan yapısı; yeni gelen varolana uyum sağlar. Zaten değişme çabası olanın kafasını eziyorlar. Böyle marjinal, aykırı, farklı. Bir defa *ben* olmuyor kişi. Kişiye benim demesine izin vermiyor. Ben yok diyor. Benim ne demek, sistemden bağımsız tek başnasın. Hayır. Bir defa *itaatle* işliyor. Hiyerarşi var. Profesör, bölüm başkanı, anabilim başkanı falan filan. Krallık var yani. Ben ne dersem o olur. *Birinin adamı olmadan* kendi başınıza ayakta durmanız çok zor. (D15)

Bahsedilen baskı ile ilgili katılımcılar tarafından vurgulanan en kritik nokta ise hiyerarşik yapının *üst* kademelerinde bulunan akademisyenlerce uygulanan baskının, *ast'ları* üzerinde yarattığı etkilerdir. Katılımcıların belirttiği üzere asıl problem, üst'lerin oluşturduğu bir dünya olmasıdır. Katılımcılar tarafından bu dünyada, astların çalışacakları konudan, nasıl çalışacağına kadar müdahale edilmekte ve beklentinin yerine getirilmemesi durumunda yayın sürecinde yaşanan olumsuzluklardan, akademik kariyerin engellenmesine kadar bir çok etik dışı yaptırımdan söz edilmiştir. *Krallık* olarak adlandırılan alanda yaratılan baskı ve yüksek rütbelere itaatle sağlanan yaptırım gücü diğer alan akademisyenlerinin meslek etiğini D5'in ifadesi ile "etik olmayan, bilimsel etik konularını zorlayan bir takım durumlarla karşı karşıya kalabiliyoruz" şeklinde sorgulamaya yöneltmektedir:

Bizde, alanda *biat* var. Yani başkalarının onaylayacağı türde bilgi ürettiğinizde işiniz çok kolay ya da arzu edilene kafa salladığınızda çok kolay ilerleyebiliyorsunuz. Ünvanlarınız artabiliyor... Yani baktığımızda yine bunu alandaki baştaki isimler belirliyor, bu süreci onlar kontrol ediyor baktığımızda. Liyakatleri ile ilgili bir sıkıntı bence bu. Akademik birikimleri ile ilgili, etik algıları ile ilgili bir mesele, mesleki etik algıları ile ilgili bir mesele. Türkiye'de her şey açık konuşuyum yandaş politikaları ile yaşıyor. Yani bir profesör tez geçecek deyip masanıza koyduğunda o tezi o gözle okuyorsunuz. Bu tez kalacak dediğinde baştan bu belirleniyor. (YD13)

Alanda uygulanan bu baskının çalışılacak konularda farklı ve eleştirel bakış açılarının kullanımına karşı akademisyenler üzerinde bir korku ve geri çekilme yarattığı, bu durumun alanyazını olumsuz etkilediği bir çok katılımcı tarafından belirtilmiştir. Üst kademe akademisyenlere sağlanan yaptırım gücü ve örgütlerde olan itaat kültürü akademisyen tutumunda örgütte sosyalleşme bağlamında doğrudan etkilemektedir. Katılımcılar, akademisyenlerin meslektaşlarını nasıl

gördüklerine ve sistem içerisinde kendilerine verilen değere ilişkin şu görüşleri belirtmişlerdir:

Tenure olduktan sonra üstünüzde bir baskı da olmaz bizim sistemimizde. Doçentlik aldıktan sonra tenure oluyorsunuz çok erken anlatabildim mi. Dahası profesörlere hiçbir şey yaptırılmıyorsunuz. Hani doçentlere belli ölçülerde bir şeyler yaptırabilirsiniz ama çünkü bir stage daha var geçmeleri gereken ama profesörler burnundan kıl bile aldırılmaz. (D6)

Katılımcılar tarafından akademisyenlerin örgüt içerisinde kendilerini gördükleri yerden kaynaklanan problemlerinTürkçe alanyazınını değersizleştirdiği ifade edilmiştir. Gösterilen bu tutum, katılımcılarında ifade ettiği gibi gerek nitelsiz tezlerin ortaya çıkmasına gerekse Türkçe alanyazınının değersizleştirilmesine yol açmaktadır.

3.2.3 Sistem Kaynaklı Nedenler

Alanyazına dolaylı olarak etki eden örgüt kaynaklı nedenleri daha da açık ifade edebilmek için, katılımcılar tarafından belirtilen tüm problemleri etkileyen ve yine o problemlerden etkilenen sistem kaynaklı nedenlerden bahsetmek gerekmektedir. Kişi, örgüt ve sistem olarak ele alınan nedenler daha önce de belirtildiği gibi birbirini etkileyen ve birbirlerinden etkilenen bir bütünün parçalarını oluşturmaktadır. İçinde bulunduğu sistemden doğrudan etkilenen örgütler, içinde buldukları sistemin kültüründen etkilenerek kendi kültürlerini şekillendirmekte ve yine örgüt içerisinde yer alan akademisyenleri etkilediği gibi o akademisyenlerin tutumlarından etkilenmektedir. Bu açıdan alanyazınını oluşturan akademisyenlere de etki ettiği tartışılmaz olan sistem kaynaklı nedenlerin, alanyazınını dolaylı olarak etkilemesi kaçınılmazdır. Bu noktada katılımcıların etkileşim içinde olan farklı sistem kaynaklı nedenler üzerinde durmaları dikkat çekmektedir. YD2'nin de bahsettiği üzere mevcut durumu sistemden bağımsız değerlendirmek, diğer tüm nedenleri boş ve anlamsız hale getirmektedir:

Şeyden ayırmamak gerekiyor mevcut yani toplumun yapısından toplumun yaşadığı olaylardan, politik olaylardan, kültürel, sosyal olaylardan da ayıramayız. Şimdi Türkiye'de biz benim yani bunu yaptığımız şeyi gidip işte bilmem ne üniversitesinde yaptığımız zaman ne olacağı aşağı yukarı belli olacak. Yani başına gelecekler belli olacak. Yani birazda o toplumun mevcut durumundan da bağımsız tutamayız. Bizim yaşadığımız bu ego problemlerini, akademinin yaşadığı. Gayette yani başımızdaki nasılsa bu bence bütün topluma sirayet etmiş durumda zaten. Bence daha da bunun hani top noktasındayız şu anda. Ego anlamında söylüyorum bunu. E bunu da her yerde görüyoruz. Üniversitelerde görüyoruz. Çünkü üniversitelerde toplumdan bağımsız yapılar değil sonuçta. (YD2)

Katılımcılar, üniversitelerin, içinde yaşadığı sistemden bağımsız düşünülmemeyeceğini ve dolayısıyla sistemde yer alan örgütleri de bu bağlamda değerlendirmek gerektiğini belirtmişlerdir. Sistemin dayattığı koşullarda yalnızca para ile ifade edilen motivasyon kaynaklarına ulaşmanın yolu statü atlamak olduğu, statü atlamansa ancak yükseköğretim politikaları ile düzenlenen atama yükseltme kriterlerinin yerine getirilmesiyle sağlanabileceği katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Bu noktada katılımcıların yine, sistem bazında akademisyenlerin amaç ve araç olarak kullandıkları olguları sorguladıkları görülmektedir:

Tek motivasyon doktorayı bitirirsen, şu, şu Yardımcı Doçent olursun. Bir 15-20 yayında yaparsan Doçent olursun. Böyle bir şey var. Mesela bizim rektörümüzün güzel br lafi vardır, bir önceki rektörün. Bizim ülkede herkes akademiada Prof olmaya çalışıyor. Neden? Çünkü daha çok para kazanmanın yolu budur başka yolu var mı? Yok. Ama Amerika'da böyle değil. Amerika'da bir asistan bir profesörden çok daha kazanabilir. Nasıl? İnovatif inovasyonla yani proje ortaya koyar para kazanacak bir sürü yol var. Teşfik ediliyor çünkü. E bizde yok böyle bir şey. Bir örnek. Bir Arş. Gör. (Araştırma Görevlisi) 3,5 alıyor bir prof 7 alıyor. Almalı da. Öyle bir fark olsun tamam da, başka da hiç bir yolu yoksa herkes bir an önce orda bu aşamaları geçip üst noktaya gelmeye çalışacak... Bizde profesör olduğun zaman hiyerarşide üst noktayı geçiyorsun önce, ondan başlıyor. (YD4)

Bizde yayın yapmak ahlaki, akademik ya da mesleki kaygıdan dolayı değil. Terfi promasyon kaygısından dolayı var. Dolayısıyla bir kere yayınların niteliği daha çok *askerlik* çalışması gibi. Yani bilimsel bilginin ya bilgiyi tanımlayan bir unsur olması lazım, ya mevcut olan bir durumu değerlendirip eksiklerini veya iyi çalışan taraflarını ortaya koyması lazım. Ya başka bir şeyle karşılaştırılması lazım, yani pek çok bir şey için yapılır yayın ama netice itibari ile alana katkı sağlaması beklenir. Şimdi öncelikle gönderilen yayınların büyük bir kısmı daha çok işte Yardımcı Doçent, Doçent. ya da Profesörlük sürecinde terfi almak için yapılan yayınlar. (D11)

“Zorunlu askerlik hizmeti, emek, zaman ve kaynak israfıdır. Erlik, derhal bir meslek statüsü kazanmalı ve profesyonel ordunun bir parçası haline gelmelidir. Her üç ayda bir toplanan yüz binlerce genci askere dönüştürmek için harcanan çabanın onda biri ordunun işlevselliğini on kat arttırabilir...” Günday'ın *Ziyan* kitabında geçen bu sözleri, katılımcı D11'in "askerlik çalışmasına" benzettiği yükselme amaçlı yapılan yayınları akla getirmektedir. Askerlik görevini bir metafor olarak kabul ederek eğitim yönetimi alan ve alanyazınına dönecek olursak; Günday cümlelerinde zorunlu kılınan görevleri emek, zaman ve kaynak israfı olarak nitelendirmiş, alt rütbe askerlerin de sistem bağlamında önemli kılınması gerektiğini belirtmiştir. Katılımcılar, rütbelerin artırılması için harcanan çabanın, asıl amaç olan ordunun işlevselliğini doğru yönde ve yüksek düzeyde etkilemediğini savunmuştur:

Bizde sistemin işleyişi yükseköğretimde şöyle; nasıl *apoletinizi* alacaksınız, yani kariyerinizi yükselteceksiniz. bu anlamda varlığımızı sürdürebilmemiz için tek ölçüt neredeyse akademik yayınlar. Böyle ele alındığında nitelik biraz göz ardı edilerek daha çok nicelik ön plana çıkıyor. Çünkü işte atıyorum a dergisine yayın yapacaktınız 5 puan aldınız ve b dergisinde işte citation indeks yaptınız 10 puan aldınız. sayıları atıyorum şu anda. öyle o halde puanlara ihtiyacım var yükselebilmek için bu puanları nasıl elde edebilirim Daha çok yayın yapabilirim daha çok yayın amaç olduğu için nicelik olarak kabarıyor nitelik olarak ise kısır kaldığını düşünüyorum... bir boyutu bu sınırlamanın eğitim yönetimi alanında. (D15)

Atama ve yükseltme kriterlerinin Batı'ya odaklanmasının ve yine akademisyenlerin yaptıkları çalışmalarda niceliği dikkate alan kriterlerin yerine getirilmesi durumunda, rütbe almış olmanın akademisyenlerin işlevselliğini arttırmadığı, katılımcıların görüşünün Günday'ın askerlik üzerine söylediği sözlerin eğitim sistemi ve politikaları üzerine uyarlanmış hali olarak nitelendirilebilir. D6, bu konuda Türkiye'deki atama yükseltme kriterlerinin ön gördüğü koşulların, karşılığında verilen ünvanlar için yetersiz olduğunu belirtmiştir:

Üniversitelerdeki hocaların farklı promotional şeylerinden geçmesi yani şimdi biz herkese Doçentlik title'ını o kadar kolay veriyoruz ki. İnanılmaz bir şey ya. Bu kadar kolay olmamalı. Yani yurtiçindeki bir dergide tek yazarlı bir yayın yapıyor ve bunu belli ölçülerde hatır gönül ilişkisi ile yapıyor. Sonra

işte şeye başvuruyor Doçent oluyor... İsterseniz maaşı yine ver ona ama o title o kadar kolay verilecek bir title değil. YÖK ve devlet şunu düşünüyor; ben zaten Türkiye'de, dünyada en düşük maaşı veriyorum bu insanlara. E nasıl olsa istiyorsa olsun tamam mı, sıkıyım yani kriterleri. Dolayısıyla başvuran herkes inanılmaz bir şekilde doçent oluyor, profesör oluyor. Bakıyorsunuz hani ürettikleri bilginin toplumsal etkisine, neredeyse sıfır. Dediğim gibi yani ayrıştırın misyonlarını ve farklı üniversitelerdekiler bu doçent maaşını alsınlar ama o title farklı bir şeydir. Şimdi sırf bilim insanının iş gücü ucuz diye bu kadar işte kaliteyi düşürürseniz olmaz yani. Yayın konusunda hatta öğretim konusunda yaşadığımız kalite sorunu şeyden bağımsız değil üst sistem sorunundan. Üst sistemimizde sorun var ve üst sistemimizdeki sorunlar bu şekilde uygulamalara şey yapıyor yakın gelecekte bu düzelecek gibi değil. Niye biliyor musunuz? Çünkü Türkiye'nin hala çok önemli sayıda nitelikli öğretim üyesi açığı var. Bunu kapatmak için de hani kuralları sıkarak kapatamayacağınıza göre biraz gevşeterek kapatabilirsiniz ki; YÖK'ün yapacağı şeyin bu olacağını düşünüyorum. (D6)

Akademiye ayak basan her insanın tek amacının yükselme olduğunu belirten katılımcılar, yükselme için gerekli ölçütleri sağlamanın fazla sayıda yayın yapmak olduğunu vurgulamışlardır. Katılımcıların, ön görülen yükseltme kriterlerinin, akademisyen açığını kapatmak için kolaylaştırıldığı fikrine sahip oldukları anlaşılmaktadır. Katılımcılar yükselmenin öncelikli amaç olduğu müddetçe, bu amaç doğrultusunda nitelikli yayın yapılamayacağını belirtmişlerdir. Nitelikli bir yayının yapılması için ortalama bir süre belirten katılımcılar, oluşturulan ekiplerle çok daha kısa bir sürede bir çok makalenin yayınlanmasına yol açan, bilime katkı koymayan, tekrar konuların çalışıldığını ve bunun yine alanyazında olumsuzluklara yol açtığını belirtmişlerdir. Katılımcılar tarafından dile getirilen atama ve yükseltme kriterlerini yerine getirebilmek için kolayca anlaşılabilir, herkesçe bilinen fakat kültür itibari ile görmezden gelinen yani aslında müsaade edildiği belirtilen etik dışı hareketler ve olumsuzluklardan P8 "Bilimsel etik öldü. [Etik dışı] yapılanları açıkça dillendirebiliyorsan, alanda kabul göreceğindedir. Utanç kaynağı bir durum." şeklinde bahsetmiştir. Etik dışı davranışları yalnızca alana indirgemek doğru değildir (Ecevit, 2006). Katılımcılarında belirttiği etik ihlaller literatürde fazlaca yer almaktadır. Aydın (2006), etik ihlallerin tıp alanının ardından sosyal bilimlerde de

görölmeye başladığını dile getirmiştir. Yapılan araştırmaların konuları ve bulgularının etik olması ve araştırma sürecinde yansız olma, dürüstlük, nesnellik gereğine değinilmiştir (Aydın, 2006; Ecevit, 2006). Araştırma verilerinin saptırılmaması ve tüm araştırmanın dürüstlüğe dayandırılması gerektiği, katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Araştırma etiği haricinde yayın aşamasında da birçok etik dışı davranışa değinen Aydın (2006) ve Ongun (2006) katılımcıların da belirttiği gibi tek bir araştırmanın gereksiz yere bölünerek birkaç yayın çıkarılma işleminin, yani bölünmüş yayın (salamizasyon) üzerinde durmuş ve bunun gibi aynı yayını farklı dergilere gönderme (tekrarlı yayın), yanlı kaynak seçimi, destek alınan kurumun çalışmada belirtilmemesi, yazarlık haklarının değiftirilmesi gibi etik dışı davranışlara değinmiştir. Literatürde etik dışı davranışların nedeni olarak ise rekabet, denetim zaafiyeti, kötü rol modeller, eğitim eksikliği ve yayın baskısı belirtilmiştir. Tüm bu nedenlerin yanında bilime bakış açısından etik davranışlar değerdendirilmeli ve bahsi geçen etik dışı davranışların çalışmalara hangi yollarla yansıdığı irdelenmelidir. Bu noktada, alandaki iktidar odağı olan kişilerin bilimi kendi amaçlarına uydurma girişimlerinin hiç bir zaman bitmeyeceğini vurgulayan Ecevit (2006), akademisyenlerin bilim anlayışlarını söz konusu durumun farkında olarak güçlendirmeleri gerektiğini savunurken, etik dışı davranışların meenfaat çıkarları doğrultusunda toplumsal iktidar ve küresel bağlamla ilişkili olduğunu belirtmiştir. Dolayısı ile bilimin söz edilen ilişkileri göz ardı edilmeden, sorunların bireysel düzeye indirgenerek çözülebileceğini vurgulamıştır. Aynı zamanda bilimsel çalışmaların sonuçlarının her topluma eşit şekilde uygun olamayacağını belirten Ecevit, bilimsel sonuçların, her kesimi farklı şekilde etkilediğine değinerek bilimsel sonuçların sınıfsallığına değinmiştir. Bilimsel sonuçların sınıfsallığı göz ardı edilerek kullanılması durumu, bilimsel aktivitelerin ticarileştirilmesi, ve epistemolojik,

ontolojik ve metodolojik bir bütünlüğün sağlanmaması fetişleştirici olarak nitelendirilmiş ve bu durumu etik dışı davranışlara zemin hazırladığına değinmiştir.

Bahsedilen bu etik unsurlar halen geçerliliğini korumasına rağmen akademisyenler tarafından etik davranışlar yeterince dikkate alınmamaktadır (Özder, Işıktaş ve Erdoğan, 2014). Bu durum gerek denetim zaafiyetinden, gerek akademisyenlerin dürüstlüğü mesleki prensip olarak ilke edinmemişliklerinden, gerekse etik konusunda eğitimin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Denetim zaafiyesinde üzerinde durulması gereken en önemli nokta katılımcılarında belirttiği üzere editör ve hakemlik süreçleridir.

Aydın ve Ecevit'in bilim etiği ve araştırma etiği konusunda değindiği hususlardan ve katılımcıların yayın etiği noktasındaki memnuniyetsizliklerinden yola çıkıldığında, Ongun' un yine 2006 yılındaki bildirisine değinmek gerekmektedir. Araştırma ve yayın etiğini ayrılmaz bir bütünün parçaları olarak nitelendiren Ongun, yapılan bilimsel yalancılık, sahtekarlık ve saptırmanın alana karşı güveni azalttığını, bilime karşı olan kişileri güçlendirdiğini, araştırma adına ayrılan fonların boşa gittiğini ve yanlış bilimsel sonuçların topluma zarar verdiğini belirtmiştir. Erdoğan (2006) ise yine yayın etiği konusunda, atıf problemlerine dikkat çekerek yazarların bir düşüncüyü kendi fikri gibi yansıtmasının etik dışı bir durum oluşundan söz etmiştir. Bunun yanında dergilerin hakemlik süreçlerine değinen Erdoğan, konu uzmanı olmayan kişilerce yayınların değerlendirilmesinin yarattığı sorunlardan söz etmiştir. Kendilerini hakemli dergi olarak belirten dergilerin hatır için yayın yapmaktan uzak durmalarını, yine alana verdikleri zarar doğrultusunda açıklamıştır. Bu doğrultuda yayın etiğinin koruyucusu hakemlerin, görevlerine ilişkin bir araştırmada, Yücel (2012) hakemlik, sürecinin özen gösterilmesi gereken, çalışmaların niteliğinin artırılması ve bilim adına yenilikler sağlaması için en önemli aşama olarak belirtmiştir. Hakemliği yazarı geliştirmesi adına bir eğitim süreci olarak

gören Yücel, bu süreçte en önemli iki noktanın gizlilik ve etik olduğunu belirtmiştir. İyi bir amaçla bile olsa kendisine gönderilen yazıların başka hiç kimse ile paylaşılmaması gerektiğini belirtmiş olmasına karşın Yücel bu duruma uyulmadığı zamanların olduğunu, bazı dergilerin hakem ve yazar kimliklerinin birbirlerine açık olduğunu vurgulamıştır. Aynı zamanda çalışmasında, hakemlik sürecinde etik ihlallere dikkat edilmesi gerektiğini belirterek, hakemin asıl görevinin kendisine gönderilen yazıların yayınlama için değerli olup olmadığına karar vermek olduğuna değinen Yücel sürecin herhangi bir önyargıda bulunmaksızın hızlı ve nitelikli bir şekilde etik ilklere uyararak tamamlanması gerektiğini belirtmiştir.

Bilimsel etik anlamında çok sayıda araştırma yapılmış ve Türk kültürüne ait bir tablo çizilmiştir. Dünyanın her yerinde belli ölçülerde etik dışı davranış sergileniyor olsa da Türkiye' de bunun daha farklı olduğu görüşü bu çalışmada yer alan katılımcılarda sabittir. Bu anlamda Uzbay (2006) "idare et abi" ve "bak bu seferlik idare ediyorum bir daha olmasın" mantığı ile hareketle, araştırma etiğinin ülkemizde önemsiz kılınması durumunu belirtmiştir. Kolay yoldan yükselmek için yapılan etik dışı hareket ve tutumlar bu noktada katılımcılar tarafından, basit yollarla çok sayıda yayın çıkarma açısından ele alınmıştır:

Yeni nesil beni bağışlasın. Biraz kolay yoldan, hani promotion, yükselme veya atanma durumuna gelir gibi.... Bunun getirdiği bir şey. Hani çokça, sayıca ürün yapma fakat bu ürünün niteliği kalitesi çok tartışılır bir şeyde, su götürür durumda ve bir takım gözle görülen ya da ortaya konulabilecek intihal sorunları var. Mesela işte ekipler oluşturuluyor.... Bir makaleyi düşündüğümde, nerdeyse ben 1,5 yılda, bazen 2 yılda yayınlatabiliyorken bakıyorum aynı süre içerisinde, bu kadar bile süre yok aynı kişinin 4-5 tane makalede adı geçiyor. Ekip oluşturulmuş aynı anda 4 tane makale çıkıyor. Diyelim 4 kişilik bir ekip, birinde birinci yazar, diğerinde 2., 3.,4. yazar. Bu tabi hani yeni sistemin işte performans, yönetim anlayışı içerisinde getirdiği bir dezavantaj. Yani insanın bunu görmemesi mümkün değil. Sonra bakıyorsunuz biraz kolaycılık hani copy paste olayları.... Bir de tekrarlanır, kolay konuları nasılsa birileri benden önce yapmış, deseni belli, napacağı belli çok kolayca bunu ortaya koyabiliyor. Bir başka dezavantajda jürinin bunları iyi görmesi lazım. Hani salamizasyon kapsamında düşündüğümüz *bir kuzudan 4-5 tane post çıkarma* gibi maalesef. (P3)

Otur bilgisayarın başına, ordan onu indir, burdan bunu indir, oku onları entegre et, bir de iş bir uygulama yap yalandan üniversitede. Mesela öğrencilere bir uygulama yap, veri analizi hemen önünde SPSS analizi 2 günde makale yapılabiliyorsun. Bu iyi pişirilmeden yayın yapılmasına neden oluyor. Yani yayınların niteliğini düşürüyor, yani bir bakıyoruz insanlar 3 kişi, 5 kişi bir araya geliyorlar birlikte yayın yapıyorlar. Diyorlar ki "bunda ben birinci isim olayım, bunda sen ikinci isim ol. Şu 3 kişi 5 kişi." Yani çok basit konuda bile 4-5 yazarlı isim görüyoruz. (D5)

Yine yapılan çalışmaların niteliklerinden yola çıkarak içinde bulunulan örgüt ve sistem bağlamında akademisyenlerin özgürlüğü ve özgünlüğü sorgulanmıştır. Bu durumu YD10 "Gel akademisyene, ne özgünlüğümüz var bizim? Yok." Sözleri ile ifade etmiştir. Akademisyenlerin özgürlüklerinin sınırlandırılmasından ve bu durumun alanyazında tekrar çalışmalara yol açıyor olmasından bahseden katılımcılar, bağlı bulunulan sistemin izin vermediği konuların çalışılmıyor olmasından bahsetmiş ve memnuniyetsizliklerini dile getirmişlerdir:

Bizde bilim alanı özerk ve özgür değil. Bağımsız bilimsel çalışmalar yeterli değil. Yani çeşitli konuları sorgulayamıyoruz, sorguladığımızda başımıza bir şeyler geliyor. Yani Halbuki bilimde uç noktalara da gitmeniz gerekir, aykırı şeyleri söylemeniz gerekir. Bulduğunuz şeyler birilerinin hoşuna gitmeyebilir. Yöneticilerin sistemin falan ama biz o konulara dokunmuyoruz. (D15)

Farklı söylemler, biraz daha eleştirel bir perspektifle yaklaşan çalışmalara ihtiyaç var. Bunun için bağlam uygun değil bunu biliyorum. Farklı bir konuyla gittiğinizde yasal izinleri almak güç. Türkiye'de çalışma konusu eğer Milli Eğitim'in çok hoşuna gitmiyorsa size okulla ilgili araştırma yapmaya izin vermiyor... Her ne kadar bizim yasalarımız toz pembe bir Türkiye fotoğrafı çizse de insanların hayat pratiğine baktığınızda ciddi bir şey var ötekilik hali var bazı toplumsal kesimlerde.... Örneğin hala biz sanki bizim eğitim sorunlarımızın temelinde işte insanların örgütsel vatandaşlığı, örgüte bağlılığı falan varmış gibi davranıyoruz oysa o değil onun dışında çok şey var.... Bu tür konular tabu konular ve bunlara girmemiz gerekiyor bizim artık Türkiye'de. Bu ciddi bir sorun olarak duruyor ve biz sanki bizim araştırmacı bunlar yokmuş gibi davranıp, dolayısıyla yani içerik bakımından alanı zenginleştirecek ve gerçekten uygulamanın sorunlarına biraz olsun katkı sağlayacak araştırmalar yapmak konusunda, anlayabiliyorum çünkü gerçekten izin alamıyorsunuz. İzin olmayınca tıkanıp kalıyorsunuz. O zaman şeye gidiyorsunuz yani anarşist oluyorsunuz aslında bu da ciddi bir şey.... *Anarşist araştırmacı* olmak durumundasın. Anarşizmi kötü anlamda kullanmıyorum şey yani mevcut engelleri aşmak için farklı yolları denemek. Bu konulara giremediğimiz için aynı şeylerde dönüp dolaşıp yazıyoruz araştırmacılarda. (D14)

Tüm katılımcılar, içinde bulunulan sistemi ve bu sistemin işleyişini sürdürebilmesini sağlayan akademisyen tutumlarını bizim kültürümüz bunu ön görüyor düşüncesi ile ifade etmişlerdir. Yukarıda belirtilen sorunların yanı sıra eğitim politikalarının sağladığı teşvik ve verilen desteğin makalelerin niteliğini artırmak için olmadığı katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Tüm teşvik ve destek planlamalarının yayınların sayısını artırmayı öncelediğini belirten katılımcılar bu nedenle alanyazınına eklenen bilgilerin bilim yapıldığı anlamına gelmediğini vurgulamışlardır:

Yeni yeni üniversite bölümleri yayın destek primleri kurmaya başladı ama bilgi öğretmek için yapılmıyor. Bütün bunlar yayın sayısını nasıl artırırız da üniversite sıralamasında biraz üste çıkarız üniversitemizi diye. Tıpkı kişiler nasıl ki yayın yapayımda bir an önce işte akademik kariyerimde ilerleyim diye yayın yapıyorsa üniversitelerde yayın desteği aman yayın sayım altında üniversite sıralamasında yerim artsın diye yapıyor. Mantık bu olunca bilgi üretmek söz konusu değil. (P17)

Türkiye'de bir de şey çıktı akademik teşvik. Belki ayda 100 TL, 200 TL daha fazla para alacağım diye göreceksiniz yayın ilkeleri ve yayın süreçlerinde izlenen etik değerler daha fazla ihlal edilmeye başlanacak çünkü bu şekilde bir yayın anlayışımız varsa, yine nicele odaklı bir yayın anlayışımız olursa bu sıkıntıların ortaya çıkması kaçınılmaz. (D6)

Devletin ve yükseköğretim politikamızın nitelikli akademik personel yetiştirme amacı ile sunduğu ve pozitif görünen teşvik ve desteklerin amacı katılımcılar tarafından sorgulanmıştır. Bahsedilen bu desteğin doğru planlanmadığını düşünen katılımcılar, düşünülenin aksine alanı ve alanyazınını yanlış sonuçlara ulaştıracağı endişelerini belirtmişlerdir. Katılımcılar teşvik ve desteğin yanı sıra atama ve yükseltme kriterlerinin alanyazınına olumsuz etkilerini şu şekilde dile getirmişlerdir:

Daha çok tek başıma yapayım. Yine tekrar promosyona geliyor. Tek başına yaparsanız 20 puan alıyorsunuz, başkasıyla yaparsanız işte 2 kişiyle yaparsınız 16, 3 kişiyle 12, dört kişiyle 9. Anlatabildim mi? Yani basit bir ekonomik hesaba geliyor maalesef. Kötü bir şey. Niye? Çünkü kurguladığımız sistem quantitative odaklı, nicel odaklı kaçınılmaz. (D6)

Bizim alanımız temel bilim alanı değil. Uygulamalı bilim alanı. Bunun için temel bilimlerin ürettiği bilgilerden faydalanma mecburiyetimiz var bizim. Bunda bir sorun yok ama disiplinlerarası çalışma zaten bizim ruhumuza çok

uyumuyor, yani Türk insanı, Türkiye'de çalışan akademisyenler disiplinlerarası çalışmayı küçümsüyor. Mesela puan veriliyor yayınlara. Tek yazarlı şu kadar puan, 3 yazar yazarsam, 3. yazara şu kadar puan. Sen otomatik olarak diyorsun ki; "bak arkadaş 2-3 kişi bir araya gelip çalışma biz sevmiyoruz" Bunu diyorsun. "2-3 kişi yaptığın çalışma kıymetsizdir. Bak işte şu kadar puan alırsın" diyorsun. Peki o zaman eğer 2 kişinin yaptığı çalışma tek kişinin yaptığı çalışmadan daha az değerli ise, ki puan vererek, az puan vererek bunu anlatıyorsun, daha az değerli diyorsun, o zaman niye bir psikolog, bir eğitim yönetimi bir araya gelip çalışsın ki? Psikolog ayrı çalışır, eğitim yönetimi ayrı çalışır. 3 kişilik bir ekip oluşturup 3 tane çalışma yapacağına tek başına 1 tane çalışma yaparsın olur biter. Bütün problem burada. (P17)

Akademisyenlerin basit ekonomik hesaplarla gerek aynı alandan gerekse farklı alanlardan kişilerle çalışma fikrine sıcak bakmamasına yol açan temel etmenin katılımcıların bakış açısından atama ve yükseltme kriterleri olduğu dikkat çekmektedir. Bu kriterlerin sadece ortak çalışmaları olumsuz etkilemediği, genel olarak Türkçe alanyazın üzerinde dolaylı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir:

Üniversitelerarası Kurul diye bir kurul var Türkiye'de. Onların koyduğu Doçentlik kriterleri var. Doçent olunabilmesi için şunu, şunları, şu, şu nicelikte işleri yapması lazım diyor. Nitelikle çok fazla ilgilenmiyorlar. Diyor ki örneğin; SSCI da indekslenen bir dergide makale. Şimdi herkesin bunu bir kariyer durumu olarak gördüğü için, yerine getirmesi gereken bir şart olarak gördüğü için niteliğinden ziyade onun eserleri, yayınlama hedefine odaklanıyor. Bu da sorun tabii. Eserlerin içeriğine yansıyor, keyifli olmasını engellebiliyor. (D14)

Yurtdışında yayın yapma mecburiyeti var mademki yayın dediğimizde aklımıza yurtdışı çalışmalar geliyor. Yani bir çalışmanın kopya olmamasını istiyorum. Tabii ki bütün çalışmalardan faydalanılır. Özellikle mecburiyet dışında yurtdışı yayın yapılma durumunda kalıyor insanlar çünkü akademik gelişim için yapmak zorunda bırakıldı. Bu da tamamen yayınların taklidi şeklinde oluyor. Alıyor yurtdışı bir çalışmayı, çeviriyor Türkçeye, bir geçerlik-güvenirlilik, tamam. Kaynaklar bile aynı. (P17)

Nitelikli çalışmalar yapmak elbette ki daha fazla zaman, emek, çaba ve donanım gerektirmektedir. Sistemin sunduğu koşullarda atanma ve yükselme için nitelikli çalışma yapmanın gereği olmadığını vurgulayan katılımcılar, akademisyenler arasında nitelikli yayın yapmak için fazladan uğraşmanın gereği olmadığı düşüncesine yol açtığını belirtmişlerdir. Sistemin ve sistem içerisindeki örgütlerin niceliği önceleyen atama ve yükseltme kriterlerinin ünvan sağladığı kişileri D7

“*Makale Doçenti*” olarak nitelendirmiştir. Atama ve yükseltme kriterlerinin belirli ölçütleri sağladığına inanılan indekslere bağlı dergilere dayandırılmış olmasını YD10 "fetişizm var, *indeks fetişizmi*" sözleriyle eleştirilmiştir:

SSCI'mış, SCI'mış bunların önemi yok. Almanya'da SSCI var mı? Yok. Umurlarında değil. Fransa da var mı? Mesela bizim eğitim yönetimi alanındaki akademisyenler Almanca literatürden yararlanıyor muyuz? Yani Almanya'daki bu eğitim yöneticiler ne yazıyor haberdar mıyız? Değiliz. Fransızlar nasıl yönetiyor bu okulu haberdar mıyız? Makaleleri okuyor muyuz? Ne okuyoruz biz? Sadece, dünyadan bahsediyorsun, Amerika'yı dünyanın yapmışsın. İngiltere'yi dünyanın yapmışsın. Bu adamlar yönetmiyor mu? Bu adamların eğitim yöneticileri yok mu? Yazmıyorlar mı? Niye SSCI'ı kabul etmiyor bunlar? İşleri yok yani SSCI'la adamların. Öyle bir dertleri yok. Yani SSCI yayın yapmanın bir statü, işte bir popüler böyle bir algı durumları yok bizdeki gibi. (YD10)

Yükseltme kriterlerinde bu bir zorunluluk. Yani ne kadar SSCI yaparsan o kadar değerli akademisyen oluyorsun. Mesela 30 tane SSCI'ın var. Tamam süpersin. Ama ne ürettin, alanla ilgili özgün bir şey söyleyebiliyor musun? Yok birbirinin benzeri, aynı şeyleri üretip duruyor insanlar işte. (YD13)

Katılımcıların söz ettiği, akademisyenlerin indeksli dergilerde yayın yapmak için verdiği çabanın atanma ve yükseltme kriterlerine bağlı olarak arttığı açıktır. Katılımcılar Türkiye'de SSCI tarafından taranan dergilerin olduğunu ancak akademisyenlerin Batı'da yayın yapmanın evrensel bilgi üretimine katkı koymak düşüncesinden ziyade prestij sağladığı düşüncesinden hareketle Batı'daki SSCI dergilere yöneldiklerini dile getirmişlerdir. Yine kişisel menfaatlerin dikkat çektiği bu konuda, *prestij kazanmak* için yurtdışı odaklı çalışılmasının Türkçe alanyazınının ikinci seçenek olarak kalmasını sağladığı vurgulanmıştır. Batı alanyazınında yer alamayan çalışmaların ikinci seçenek olan Türkiye dergilerine gönderildiği ve *bir şekilde* burada yayınlattığı belirtilmiş, bu gibi çalışmaların, Türkçe alanyazını niteliksizleştirdiği vurgulanmıştır:

Akademisyenler, doçentlik kriterlerinin yurtdışı yayınları daha fazla pekiştiriyor olması ve zorunlu tutuyor olmasından, öncelikli olarak indeksli dergi arayışına giriyorlar. İndeksli dergi arayışında başarılı olamayanlar bir şekilde bizim alan dergilerine, yani Türkiye'deki dergilere yönelebiliyorlar... Türkiye'de de var SSCI gibi uluslararası Doçentlik kriterinde kabul gören indeksli dergiler, taranan dergiler. Ama yazarların gözündeki ilk kriter

derginin tarandığı indeks, bunu çok önemsiyor yazarlar...Uluslararası indeksli dergilerde yayınlamış olarak daha fazla puan ve yayın teşvik ödülü almak da bir amaç.... Doçentlik kriterleri için kabul edilen indeksler arasında o dergi eğer yoksa, taranmıyorsa öncelik olmuyor. Sadece alanında Doçentliğini almış, alanı çok önemseyen, yayını ile sorunu olmayan kişiler için bir prestij olarak gönderilebiliyor, öncelikli tercihi oluyor. Ama Doçentlik ile ilgili süreçleri takip eden kişiler için genellikle 2. sırada tercih edilebiliyor. Öncelikle değil yani.... Yayın yapmak isteyen kişilerin üst düzeydeki yükselme gibi kriterleri için yapılıyorsa bu iş, öncelikli olarak iyi ya da kötü yurtdışı indeksli dergi arıyor. Kişiler oradan ret alma durumunda belki yayın dönüp dolaşp size gelebiliyor. (D7)

Türkiye'de tek yazarlı kriteri çıktı, vesaire işte ondan sonra bunu nasıl halledeceğiz? SSCI'ya giren Türk dergiler çıkaralım. Çıkardık maalesef Türkiye'deki editörler işte hakemler olması gerektiği kadar dikkatli davranmadılar. Hani yayın konusunda bir sürü sıkıntısı olan şeyleri, yayınları kabul etme eylemine girdiler, kabul ettiler. İnsanlar Doçent oldu, Profesör oldu ama bu bizim çok nitelikli bilgi ürettiğimiz anlamına gelmiyor. Maalesef yani biraz hani promotiona hizmet eden bir yayın anlayışı güdüldü bir sürü dergide. (D6)

SSCI tarafından taranan, Türkiye'de yayınlanan dergilerden söz eden katılımcı, burada üretilen bilgiyi sorgulamaktan geri durmamakta ve derginin SSCI'da tarandığı için güvenilir olduğu anlamına gelmediğini vurgulamaktadır. Bu nedenle Türkiye'deki dergi ve yayınevlerine de değinmek gereği hisseden katılımcıların tümü Türkiye'de işleyen yayın sürecinden büyük bir memnuniyetsizlik ve endişeyle bahsetmişlerdir. Yayın sürecinde editör ve hakem tutumlarını eleştiren katılımcıların yine tümü etik dışı bir çok olayı dile getirerek bilim yapmaya çalıştıkları ortamı sistem bağlamında ele almışlardır. Bu doğrultuda katılımcıların tümü Türkiye'de işleyen yayın politikalarını eleştirmiş ve ciddi anlamda etik dışı bir süreç izlendiğini ortaya koymuşlardır:

Bakıyorsunuz güya indeksli bir dergide Allah Allah bu dergi bunu nasıl yayınlamış diyorsun. Sonra bir bakıyorsun ki başka türlü bir yayın politikaları var işin altında. Yayınlanıyor.... Editörlüğün Türkiye'de çok büyük bir şeyi yok. Mesela bir dergide editörseniz, o derginin sahibi değilseniz sizin yayınlanamaz dediğiniz birçok yayım yayınlanır. Hakemden olumsuz gelir bir bakar hakem dergide çıkmış. Türkiye'de bu süreçler biraz *ahbap çavuş ilişkisi* yürüyor. Akademik anlamda yürümüyor. Her şeyde olduğu gibi bilim etiği bu anlamda özellikle bizim alanda sıkıntılı. (P17)

Yayının niteliğini değerlendirmenin bugün için somut ölçüleri var. Somut ölçü şu, citation indeks kapsamında dergi olması gerekecek, SSCI veya diğer alan indeksleri. Alan indekslerinde yayın yapan dergi olacak.... Herhangi bir makalenin nitelik göstergesi, hangi nitelikteki dergide yayınlandığına bağlıdır.... Yükselmelerde, yayınların kriter olarak alınmaya başlaması Türkiye'de 1997-1998 de başladı. Aşağı yukarı 15-16 yıllık bir geçmişi var. Bu ister istemez yayıncılar üzerinde bir baskı oluşturuyor ve şu tip söylemler var. İşte para verilerek yayın yapılan dergiler var diye. Bu tip dergilerde çıkıyor. Bunlar zaman zaman basında da yer alıyor veya Üniversitelerarası Kurul, Doçentlikle ilgili yayınların değerlendirilmesinde bazı dergilerin değerlendirmenin dışına çıkarabiliyor. Yani istenilen nitelikte olmayan yayınlarda yayınlanmış olabilir.... İşler o kadar kolay değil. Bir anda birisi herhangi bir yerde citation indeks kapsamındaki dergide buna benzer işlemleri yapabiliyor. (P9)

Katılımcılar arasında Türkiye'deki yayınevleri ve dergilere karşı aşırı olumsuz tavır dikkat çekmektedir. P8 "Yurtdışında Türkiye'deki kadar ucuzca değil" diye dile getirdiği yayın sürecinden, "para yedirerek" yayın yapıldığı ifadesiyle söz etmiştir. Katılımcıların belirttiği gibi etik ve nitelikli yayın yapmış olmanın belirleyicisi, derginin tarandığı indekse bağlı değildir. Bu indeksler ancak belirli ölçütleri takip edebilmektedir ki Türkiye'de daha önce bu indekslere dahil olan ancak izlediği etik dışı süreçler sonrasında bu indekslerden çıkarılan dergilerden söz edilmiştir:

Türkiye'de özellikle SSCI'a giren dergilerde son üç dört senede kendilerine biraz çeki düzen verme yoluna gittiler.... Şimdi isim vermiyim ama dergilerden bazıları, onları attılar. Yani şeyden 2 dergiyi attılar. (D6)

Şöyle dergiler var. Mesela diyorki hakem süreci tamamlandığında proof reading falan için senden bir para, ben bunu makul görürüm. Ama hiç bir şey yapmadan baştan şu kadar para! Olmaz böyle bir şey.... Ne demektir? Garanti veriyor. İşte nasıl yapacak böyle, işte onunda saygınlığı su götürür. Buna saygın bir dergi diye bakabilir misin? Onun için şeylere veritabanlarına giren indekslerde de, dergilerde de bu tür yoklamalar yapılıyor. Bazen bakmışsın dergi pat diye SSCI'dan düşmüş. (P3)

Katılımcılar, dergilerin niteliksiz çalışmaları yayınlamaları ve etik dışı yollara zemin hazırlamalarından söz ederek Türkiye'de saygınlık ve güvenilirlik ölçütlerinin belirleyicisi olarak kabul gören indekslerden, Türkiye'deki dergi isimlerinin zamanla çıkarılması durumuna değinmişlerdir. Bunun yanı sıra yine birçok katılımcının

ahbap çavuş ilişkisi olarak nitelendirdiği P9'un ifadesi ile "informal ilişkilere dayalı yayın süreçleri"ne değinilmiştir:

Özellikle Türkiye adresli bu indeks dergilerine baktığımızda, ciddi hani bir akademik dergide ya da tırnak içinde söyleyeyim SSCI gibi çok önemli bir indeks ki bu fikre katılmıyorum ama o indekste yayınlanması üzere hazırlanan bir eserde hiç olmayacak şeyler görüyorsunuz yani. Biraz açık konuşmak gerekirse bu dergilerde yapılan yayınlar tanıdık şeyleriyle yürüyor. (D14)

Yurtdışındaki iyi dergilerde yayın yapmak Türkiye'deki akademisyenler arasında oldukça zor ama yurtdışında olup yine indekslerde bazı taranan dergilerde kolay olanlar var. Herkes oraya hücum ediyor, orda yayınlar başlıyor falan. Türkiye'ye gelecek olursak, Türkiye'de maalesef öyle işlemiyor. Hemde iyi dergiler diyebildiğimiz indeks tarananlarda... Kişisel ilişkiler çok yani tanıyor sa süreci hızlandırabiliyor. Atıyorum başkası 2 yıl beklerken bütün süreçlerde, eğer çok yakın bir ilişki durumu varsa daha kısa sürede çıkabildiğini biliyoruz. (YD4)

Bu noktada katılımcılar, dergilerin yayınlayacakları çalışmalarını seçen hakemlerin tutum ve yeterliliklerini sorgulamışlardır. Türkiye'deki yayınevlerinin ve dergilerin tutumlarını "adam kayırma var" ifadesi ile özetleyen P8 dergilere güven olmadığını dile getirmiştir. SSCI gibi indeksler, yayınların niteliğini artırmak için zorlayıcı kriterler belirliyorlar gibi görünselerde, asıl sahneyi D5 "arka planda işleyen ahab çavuş ilişkilerine" dikkat çekerek, SSCI'a üye dergiler için de "iş kazaları oluyor" şeklinde açıklamada bulunmuştur. Türkiye'deki yayın sürecine karşı olumsuz düşüncelere sahip katılımcılar, alanyazınında yer bulan çalışmaların yayınlamasına göz yuman dergileri ve çalışmaların o dergilerde yayınlanmasına izin veren hakemleri eleştirmişlerdir:

Hakemlik süreci ve editörlük süreci de iyi işlemiyor. Çoğu zaman alan akademisyenleri çok yoğun ve çalışmalarını detaylı okumuyorlar. (D7)

Editörü tanıyorsanız kişi, ahab, telefon maalesef bunlar da oluyor. Hiç olmaması gerekiyor aslında. Bunlar da oluyor.... Editor bugün bir makalenin kabul edilip edilmeyeceğini çok rahat bir şekilde belirleyebilir normal süreç işleterek. Tamam mı? Hakem seçiminde mesela. Yani editörler hakemleri çok iyi tanıyorlar. Kim kabul verir? Kim kabul vermez? Bunu çok iyi biliyorlar. Bir de bir network'ün içindeyseniz insanların sizin yazdığımız şeyleri kabul etmesi biraz daha kolay. (D6)

Katılımcıların sözünü ettiği yayın süreçlerinde hakem ve editörlerin alanyazına eklenecek olan çalışmaları seçtikleri göz önünde bulundurulduğunda, hakem ve editörlerin doğrudan alanyazını etkiledikleri söylenebilir:

Özellikle hakemlik süreçlerine baktığımızda bu süreçlerin şöyle işlediğini görüyorsunuz. Genel kabul ve açık çalışmalar çok çabuk yayınlanabiliyor. Ama mesela yerleşik teoriler ve yerleşik paradigmalara, yerleşik metodolojilerle, yerleşik politik algılarla, sosyolojik normlarla hesaplaşması olan çalışmaları Türkiye'de yayımlatmanız çok zor. Daha hakeme gitmeden editöryal aşamada çok de ikna edici olmayan gerekçelerle editör aşamasında geri çevriliyor çalışmalar derginin bünyesine uygun olmadığı gerekçesiyle ama çok bariz yani o dergideki yerleşik bilgi üretme süreci ve politik algıyla o derginin kitlesiyle örtüşmediği için hiçbir bilimsel kriter göz önüne alınmadan direkt devre dışı kalabiliyorsunuz. (YD13)

Kültür ile alakalı bir durum çünkü hakem de değerlendirirken bu kim diye bakıyor, bakma gereği duyuyor. Genellikle hakemlere isimsiz gönderirler ama hakemler bir şekilde öğreniyor. İsme göre karar veriyor. Editörler isme göre karar veriyor çünkü editör biliyor yani. Hakeme gönderiyor, ya size bir makale gönderiyorum falan kişinin, olumlu yazın diye. Tamamen Türkiye'nin genel karakteri. Bizim alanda da var ama hakemlik süreci, editörlük süreci, hatta bir makale yazma da ona yardım etme süreçleri çok zayıf. (P17)

Türkiye'de hakemlik sürecinin olumsuzluklarından kaynaklanan memnuniyetsizlikten bir diğeri ise hakemlerin editör aracılığı ile yazarlarla iletişime geçtiği dönüt aşamasıdır. Katılımcılar tarafından dönüt sürecinin yurtdışına kıyasla daha uzun süren bir bekleyiş ve sonucunda elde edilen verimsiz dönütler ışığında gerçekleştiği ortaya konulmuştur:

[yurtdışında] bize göre daha güçlü objektiflik olduğunu düşünüyorum. Örneğin sisteme yüklüyorsunuz ve bekliyorsunuz. Onlarda evet geldi makaleniz diyor. Editör bakıyor, ya hakeme gönderdim diyor yada bu benim dergime uygun değil başka yerde şansını dene diyor. Orda hakem raporları daha böyle, hakem eğer yeterli görmüyorsa çalışmanı, ciddi ciddi oturup yazıyor onun üzerine. Çok eğitici bir süreç aslında.... İlk yurtdışı yayını yaptığımda editöre gönderdim tabi yayını, editör ilk anda tabi biz bunu yayınlayacağız ama benim bir şeyim var eş editörüm onunla bunu biraz daha geliştireceksiniz dedi. Biz online 4 ya da 5 aşamada sürekli mailleşerek yine o paper'i olduğu durumdan daha ileriye taşındık ki o süreç benim müthiş eğiticiydi, nefis bir şeydi, workshop gibi oldu. Ondandan sonra daha kendi çalışmalarımı yazarken hep o telkinlerini tekrar açıp okudum, nelere dikkat etmeliyim diye. Yani şunu söylemeye çalışıyorum, orada makalemiz kabul ediyorlarsa zaten çok fazla şeyler söylemiyorlar ama eğer düzeltme yada ret geliyorsa ciddi notlarla gönderiyorlar hakemler. Yani bir işe yaramaz bu, ret

demiyor sadece. Türkiye'de biraz öyle. Hani böyle güçlü hakem raporlarını fazlaca göremiyorsunuz. Bakıyor işte, çat çat çat, ret ret. (D14)

Kesinlikle editör tarafından iyice bir analiz ediliyor, hakemlere gönderiliyor tarafsız bir şekilde. Hakemlerden gelen dönütlerin bile, reddedilmişse bile dönütler çok iyi oluyor. O bile size bir ışık veriyor. (YD4)

Yurtdışında hakemlik süreçlerini örnekleyen katılımcıların yanı sıra hakemlik deneyimlerinden bahseden katılımcılardan biri, aslında olması gereken sahneyi şu şekilde dile getirmiştir:

Bir tane makaleye review yaptım. E güzel ama o kadar basit temeller üzerine kurulmuş ki. Yani hiç bir eleştirel şey yok, hiç yeni bir bilgi yok. Ben de bunları yazdım. Yani gayet kibar da bir şekilde yazmaya çalıştım ama şey diye yazdım yani hani biz bunun iyi olmasını istiyorsak bu makalelerin işte Eğitim Yönetimi alanında bence bu makale çok güzel ama şu şu şu açılardan düzenlenmesi ve daha iyi güçlendirilmesi gerekiyor. Yani herkes bu dürüst şeyi yaparsa bence güzel makaleler çıkar. (YD2)

Katılımcılar yayın süreçlerindeki sıkıntıları, hakemler tarafından verilen dönütlerin yapıcı bir içerikte olmaması ve bu yayın süreçlerine dair, çalışmalarının hangi aşamada olduğu hakkında yazarların bilgilendirilmemesi olarak belirtmiştir. Katılımcılar, dergilere gönderdikleri yayınların nasıl bir süreçten geçtiğini uzaktan takip edemediklerini ve bunun verinin eskimesine yol açtığını belirtmişlerdir:

Bir dergiye, Türk yani Ulusal statüdeki bir dergiye makale gönderdim. Derginin sayfasında aynen şöyle yazıyor: "Yazım kurallarına uymayan yayınlar değerlendirmeye alınmaz, yazarlarına da bilgi verilmez yani hiçbir şekilde iletişim kurulmaz" gibi bir şey. Zaten sistemi yok, yani bir gmail adresine gönderiyorsunuz makaleyi. Ulaşıp ulaşmadığını bilmiyorsunuz. Çünkü baştan yazmışlar hani cevap verilmez diye. Neyse bir ay falan bekledim. Sonra mail attım, bizim böyle bir şeyimiz vardı size ulaştı mı acaba diye. Cevap gelmedi. İki ay daha geçti. Yeniden mail attım, size filanca tarihte bir makale göndermişim acaba elinize ulaştı mı bunu öğrenebilir miyim diye. Bana gelen yanıt şu; makaleniz Kasım ayında basılacaktır. Tamam bu benim için sevindirici bir sonuç ama süreci anlatmaya çalışıyorum. Yani basılacağından, hakeme gidip gitmediğinden haberim yok. Ulaştığından haberim yok. Düzeltme var mı, nasıl değerlendirdiler? Hiç birinden haberim yok ama Kasım'da basılacağını öğrendim. Buna benzer öyküleri çokça bulabilirsiniz. (YD1)

Baktığımızda süreç çok yavaş ilerliyor. Yani ben zaten o tarzda dergilere pek gönderme taraftarı değilim. Genellikle 1.5 yıl bile bekleyen akademisyen arkadaşlarımız olduğunu biliyorum. Buna bizzat şahidim. Hani dergi ismi vermek istemiyorum ama SSCI dergilerimizden bir tanesinde mesela 1.5 yıl

beklendiğini ve hiç bir dönüt alınmadığını biliyorum... Yurtdışındaki dergilere baktığınızda dediğim gibi 1 ay içerisinde size dönüş yapıyorlar. Maksimumda bu 3 ay, 4 ay oluyor gerçekten. Bunu hani bizzat gördüğümüz için. E bunu görünce de tabii siz Türkiye'deki dergilere belkide gönderme hevesinde olmuyorsunuz çünkü verilerinizin eskime durumu olabiliyor. Siz bir yayını zaten bastırabilmek için 1-1.5 yıl vakit geçirmeniz gerekiyor. Bunun öncesinde topladınız bunları, analiz ettiniz yaklaşık bir herhalde 2 ila 3 yıl arasında geçmişteki verilerle haşır neşir oluyorsunuz. Bu anlamda zaman sıkıntısı olduğu için, sistematik yürümediği için işler maalesef belkide eski bilgilerle yada güncel olmayan bilgilerle hareket ediyoruz. (YD12)

Yayın sürecinin Türkiye'de gösterdiği seyir katılımcılar tarafından tüm detaylarıyla belirtilirken sadece dergiler üzerinde durulmadığı, aynı zamanda yayınevlerindeki etik problemlere de değinildiği dikkat çekmektedir:

Kitapları yenilerken bu yayınevleri ile ilgili bir şey, çoğu zaman yazara haber vermeden yenileniyor. Çoğu zaman yazar ayrılmış, emekli olmuş, hatta ölmüş bile olabiliyor. Dolayısı ile yayın hakkı alan yayınevi bir yenilik yapmadan yayınlıyor. Bir de benim gibiler var yazmış, tembel, emekli olmuş artık kitapları sallamış ne halleri varsa görsünler diye. Yayınevleri onu basınca da bu sefer eski bilgi oluyor. (P17)

Tüm bu kişi, örgüt ve sistem kaynaklı nedenler ve çarpıcı şekilde ifade edilen etik ihlalleri mevcut durumun nedenlerini dürüstçe açıklamaktadır. Etik üzerine bütün katılımcıların görüşleri ve yaşantıları olumsuzluk içermekte ve bu durum bir katılımcı tarafından Türk kültürüyle eşleştirilerek ifade edilmektedir:

Etik bizim için lüks, dürüst olalım yeter. İnsanlar dürüst değil. Kendisi olsun biraz insanlar. Zaten dürüstlükte onu gerektiriyor. Amaç ne pahasına olursa olsun yükselmekse ya da işte yükselmek için birilerinin iki dudağının arasındaki söze ihtiyaç duyuyorsanız zaten etik dışı davranışlar da sizde bitiyor. Çok hızlı üret, çabuk. Niteliği önemli değil. Niteliğe kimse bakmıyor. Nitelikle etik birbirine paralel giden şeylerdir.... Türkiye dürüstlikle ilgili güvenilirlik ile ilgili dünyada yapılan araştırmalarda sonlarda. Kimse kimseye güvenmiyor. Akademik alan bir vaha mı? Toplumdan bağımsız bir şey mi? Toplum ne ise akademi odur. Kahvehanede ne oluyorsa sokakta ne oluyorsa üniversitede de o oluyor. Değişen hiçbir şey yok, farklı bir şey yok. Dediğim gibi 100 kişiden 5 kişiyi ayırırım. Zaten biz araştırmalarda %5, %95 güvenilirlikte yaparız ya %5 ayıralım. 5 kişi güvenilir çıkar her kurumda. Kötümser baktım beş kişi, iyimser bakayım 10 kişi. Toplumsal sorunlara yabancılaşmış, kendisine yabancılaşmış, kültürüne yabancı olan insanlardan nasıl bilimsel duyarlılık beklersiniz ki? Nasıl etik davranmasını beklersiniz ki? Sokakta çocuk ölüyor, öldürülüyor, dönüp bakmıyor bile, umrunda değil. Şimdi bu adamda bilimsel duyarlılık olur mu? İşte bizimkisi sosyal alan, davranış bilimleri, insan bilimleri uğraştığımız. Adalet diyorsunuz, eğitimde

fırsat da eşitlik savunmuyorsunuz. Türkiye'de yargı ne kadar etikse, akademi de o kadar Etik. (D15)

Çalışma bulguları sistem bazında ele alındığı zaman araç olması gerekirken amaç halini alan atama ve yükseltme kriterlerinin katılımcıların eleştirdiği akademisyen tutumlarını önemli ölçüde şekillendirdiği görülmektedir. İlgili literatür incelendiği zaman verim ve performansı öngören politikaların, yayınların gerek örgütsel (Saka ve Yaman, 2011) gerekse kişisel anlamda (Tonta, 2014) akademik performansın temel ölçütü olarak görülmesine yol açtığı ve bundan dolayı yayınların piyasa değerinin yükseldiği görülmektedir. Özellikle yükselme kriterlerinin uluslararası yayını ve SSCI'da taranan dergilerde yapılan yayınları ön plana çıkarmasından yola çıkarak (Ak ve Gülmez, 2006), sistemin piyasa değeri yüksek olarak değerli gördüğü yayınların özellikle uluslararası ve SSCI'da taranan dergilerde yapılan yayınlar olduğu söylenebilir. Bu çalışmanın bulguları bu durumu destekler niteliktedir. İlgili alanyazında bahsedilen akademik atama ve yükseltme kriterlerinin akademisyen tutumunun olumsuz yönde etkilediği (Ak ve Gülmez, 2006) ve akademiye kayırmacılığa yol açtığı belirtilerek, akademisyeni akademik hayatı ile ilgili büyük bir kaygı içine soktuğu ortaya konmuştur. Bu durumun akademisyenlerin performansını düşürerek çalışmalarına nitelik yönünden olumsuz şekilde yansıdığı belirtilmektedir (İnandı, Tunç ve Uslu, 2013). İlgili alanyazında uluslararası yayın kriterinin yanında niteliğin de dikkate alınması gerektiği belirtilirken, bilimsel yazıların nitelik ölçütünün temelde atıflar, özelde ise dergilerin etki faktörleri oluşu eleştirilmektedir (Tonta, 2014). Bu durumun aynı zamanda Türkçe alanyazınını ikinci plana atarak toplumsal gelişimi olumsuz yönde etkilediği vurgulanmaktadır (Ak ve Gülmez, 2006).

Yükseköğretimdeki bu yönelimi anlamada Pierre Bourdieu'nun Alan Teorisinden yararlanılabilir. Alan teorisini anlamak için Bourdieu'nun sıklıkla

kullandığı oyun metaforu, habitus, sermaye ve alan kavramları üzerinde durmak yerinde olacaktır. Habitus; kişinin yaşamı boyunca kültür ve alt kültürlerden edindiği ve deneyimler sonucu oluşan sürekli eğilimleri ifade etmektedir (Gürakan, 2014; Palabıyık, 2011). Alan ile karşılıklı etkileşim içinde olan habitus alanın yapısından şekillendiği gibi, bulunduğu alanın yapısına da şekil vermektedir. Kişinin kimliğini etkileyen ve farklı toplumsal koşullarda oluşmuş, bilinçli ve bilinçsiz eylemleri ve hedefleri ifade eden Habitus, kişinin o hedeflere ulaşırken kullandığı sermaye kavramına ve etkileşim içinde bulunduğu alan kavramına değinmeyi gerektirir. Toplumda bulunan güç dengelerinin nasıl işlediğini ifade etmek için kullanılan sermaye toplumdaki sınıfsal farkların sebebidir. Bourdieu ekonomik sermaye, kültürel sermaye ve sosyal sermaye olmak üzere insanların sahip olduğu üç sermaye türünden bahsetmektedir (Gürakar, 2014; Palabılık, 2011; Yarcı, 2011; Yücel ve Diğerleri, 2013). Ekonomik sermaye; kişinin sahip olduğu ekonomik gücü temsil etmekte ve paraya çevrilebilecek her türlü kaynağı belirtmektedir. Okul, aile ve çevre yaşantısı ile elde edilen bilgi ve beceriler ise uygun koşullarda ekonomik sermayeye çevrilebilen kültürel sermayeyi oluşturmaktadır. Son olarak toplumsal-sosyal bağlantıları ifade eden sosyal sermaye kişilerin oluşturduğu ilişkiler yada sosyal ağlar aracılığı ile kazanılmakta (Gürakar, 2014; Palabılık, 2011; Yarcı, 2011; Yücel ve Diğerleri, 2013), kişinin sahip olduğu sosyal ağlar içindeki pozisyonu sahip olduğu sosyal sermayeyi etkilemektedir (Erselcan, 2009). Kişinin sahip olduğu kültürel sermayenin ekonomik sermayesini artırmak için kullanılabilmesi gibi, sosyal sermaye de kültürel ve ekonomik sermayeyi artırmak için kullanılabilir. Sosyal sermaye kavramının olumsuz durumlara yol açabileceği de bilinmektedir (Erselcan, 2009).

Alan kavramı, habitus ve sermayeleri içinde barındıran bir kavram olup kişinin sahip olduğu habitus ve sermayeler, kişiyi ilgili alanda belirli konumlara

yerleştirmektedir. Farklı oyuncuların katılımı ile var olan her alanın kendine özgü stratejileri, kendi potansiyelleri ve dolayısı ile farklı kuralları vardır. Bunlar oyunun kurallarını oluşturmakta ve oyunun sonunda sahip olunacak ödöl için rekabeti öngörmektedir. Farklı alanlarda farklı sermayelerin kullanımı söz konusudur ve bu durum, alandan alana değişen sermaye değerini göstermektedir. Bu oyun metaforu bir eğlence tanımı değil, hayatta vaad edilen ödüller için kurulan strateji ve yapılan yatırımların tanımıdır. Bir durumu ortaya koymak için hangi oyunun oynandığını, oyunu anlamak içinse konulan kurallara uymaktan ziyade oyunun ne şekilde oynanması gerektiğini anlamak esastır (Gürakar, 2014; Palabıyık, 2011).

Çalışma boyunca elde edilen bulgular Pierre Bourdieu'nun alan teorisi açasından değerlendirildiği zaman akademisyenleri yükseköğretim alanı içinde yer alan oyuncular olarak tanımlamak mümkündür. Sistem kaynaklı nedenler altında detaylı bir şekilde irdelendiği üzere sistem bu oyunda yükselmeyi hedef olarak göstermekte ve yükselme için yayın koşulunu koymaktadır. Sistemin öngördüğü, akademisyenin nasıl yayın yaptığından ziyade ne kadar yayın yaptığıdır. Dolayısı ile alanda değer gören şey nitelikten ziyade nicelik olmaktadır. Sistemin daha fazla maaş yanında daha fazla saygınlığı ödöl olarak sunması, oyuncunun hızlı ve kısa sürede yükselmek istemesini normalleştirmekte ve bu oyunun kurallarını şekillendirmektedir. Bu durum sosyal sermayesi güçlü olan kişilerce öngörülen niceliği sağlamak adına araştırma etiğine uymayan, P3'ün ifadesi ile "informal ilişkilerle", D15'in ifadesi ile "hemşericilikle", YD13'ün ifadesi ile "ahbap çavuş ilişkisi" ile oynanan bir oyuna dönüşmektedir. Bu alanda şekillenen habitusa sahip oyuncuların sahip oldukları sosyal sermayeyi kullanarak yayın yaptığı ve bu durumun Türkçe alanyazını olumsuz etkilediği katılımcılar tarafından sıklıkla vurgulanmıştır. Sosyal sermayenin yüksek değere sahip olduğu alanda sosyal sermaye oluşumu daha fazla önem kazanmaktadır.

Katılımcıların bahsettiği gibi oyunun kurallarına uymayı reddeden oyuncular ötekileştirilmekte, dışlanmakta ve cezalandırılmakta, oyunun kurallarına uyanlar ise ödüllendirilmektedirler. Türkiye'deki eğitim yönetimi ve denetimi alanında oyunu beklenen şekilde oynamayı reddeden D15, "ben birinin adamı olmadan bu ünvana geldim" diyerek oyunun kurallarını reddedişinin bedelini açıklamıştır;

İstediklerini yapmıyorum diye bana kadro vermediler uzun yıllar. Hala çatışma halindeyiz. Niye? Benim dediğimi yapacaksın diyorlar. Hayır yapmıyorum! Aynen şöyle; başka üniversiteye git yer mi yok Türkiye'de dediler. Hayır, hayatımla ilgili kararları siz veremezsiniz ben veririm. Gerekirse ezileceğim, sürüneceğim. (D15)

Katılımcıların tümü oyunun kurallarına uymamanın bedelinin kariyer engeli, psikolojik baskı ve yıldırma olduğundan bahsetmiş olmasına karşın, D15 bu durumu açıkça kendi hayatından örneklerle dile getirmiştir. Katılımcıların vurguladığı akademisyenin nitelik sorunu yükseköğretim alanında kültürel sermayenin değerinin düşük olduğunu göstermesi yönünden önemlidir. Akademide kültürel sermayeden çok sosyal sermayenin boy göstermesi bilim adına endişe uyandıracak bir durumdur. Tüm katılımcılar kolayın ve rahatın önemsendiği, ekonomik açıdan ve saygınlık adına araştırma etiğinin ikinci plana atıldığı habitus gerçeğinin altını çizmişlerdir. Bu durum yine Bourdieu'nun görüşleri doğrultusunda Vatansever ve Gezici Yalçın (2015) tarafından da ele alınmış ve benzer bir sahne ortaya konmuştur. Vatansever ve Gezici Yalçın yaptıkları çalışmada, klasik habitusun eridiği ifadesi ile üniversitelerdeki keyfi yönetimin işsizlik tehditlerinden, sürümden kazanmak adına programlara alınan ilgisiz öğrencilerden ve böyle üniversitelerde iş bulmayı şans olarak nitelendiren çaresiz ve öğrenilmiş çaresizlik içindeki genç akademisyenlerden söz etmektedir. Bu çalışma ile elde edilen bulgular ışığında bakıldığında farklı bir durumdan söz etmek güçtür. Türkçe alanyazınının bunca nitelik sorunu barındıran çalışma ile dolu olması, bu alanda oyunun nasıl oynandığını ve bu alanda hakim olan habitusun çerçevesini sertçe çizmektedir. Hangi oyunun oynandığını anlamak için

kurallara değil oyunun nasıl oynandığına bakmak gerektiği düşünüldüğünde, Türkiye'de mevcut oyun kuralları dahilinde bu oyunun hiç de adil ve etik oynanmadığı katılımcılar tarafından endişe ile ortaya konmuştur.

Eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazını katılımcılara sorulduğunda görüldüğü üzere çokça karamsar bir tablo çizilmiştir. Üzerinde durulan tüm noktalar alanyazını oluşturan çalışmaların niteliğinin düşük olmasının nedenleri olarak belirtilmiştir. Kişi kaynaklı nedenler içinde buldukları örgütü etkilemekte, örgüt kaynaklı nedenlerse yaşadıkları sistemi etkilemektedir. Ve yine sistem, içindeki örgütleri ve örgüt içindeki kişileri etkilemektedir. Bu durumda sürekli ve doğrudan bir etkileşimden söz edilebilmesi sistem içindeki örgütler ve kişilerin birbirinden bağımsız düşünülmemeyeceğini ve bu 'neden' sarmalında hiç birinin bir başlangıç ya da sonu oluşturmadığını göstermektedir. Ancak üzerinde durulan bütün neden unsurlarının oluşturduğu bir olumsuz olgudan daha bahsetmek gerekmektedir. Katılımcılar tüm bu olumsuz durumların kendileri üzerinde oluşturduğu bir duygudan bahsetmişlerdir; güven:

Mesela paralı bir dergiye gönderiyorsunuz. Onu da ben çok etik bulmuyorum açıkçası böyle bir avantajınız var ama para ile SSCI dergide yayın yapıyorsunuz. Bu derginin uluslararası saygınlığı nasıl teslim ediliyor onu da ciddi anlamda düşünüyorum. Yani benim son dönemlerde alandaki yayın, yayıncılık, etik ilkeler, hakemlik süreçleri, dergicilik, tez danışmanlığı, doktora yeterlikleri, tez izleme komiteleri, Doçentlik ile ilgili süreçler inanılmaz alana özgü güvenimin ve inancımın çok sarsıldığı bir yerdeyim şuanda. (YD13)

Alanyazına karşı, gerek yapılan niteliksiz çalışmalardan gerek yayın sürecindeki etiğe aykırı durumlardan, gerekse alandaki üst rütbe akademisyenlerin oluşturduğu baskı ve yaptırımlardan dolayı aşırı bir güvensizlik duygusu dikkat çekmiştir. Elbetteki tartışmasız güven duyulmayan alanyazına verilen değer şüphe uyandırmaktadır. Ancak değer verilmeyen alanyazına karşı güven duymakta mümkün değildir. Yalnızca değersizleştirilen alanyazın olmamakta

akademisyenlerinde değersiz hissettiği YD10 tarafından "*vasıfsız işçiyiz*" ifadesi ile açıklanmıştır. Bu noktada birbirini tetikleyen bu iki kavram katılımcılar tarafından şu sözlerle belirtilmiştir:

Benim son dönemlerde alandaki yayın, yayıncılık, etik ilkeler, hakemlik süreçleri, dergicilik, tez danışmanlığı, doktora yeterlikleri, tez izleme komiteleri, Doçentlik ile ilgili süreçler inanın alana özgü güvenimin ve inancımın çok sarsıldığı bir yerdeyim şuanda. Çünkü gerçekten genel geçer böyle suya sabuna dokunmayan, çok derinlikte bilgi üretmeyen, yönemsel anlamda bir özgünlüğü olmayan tezler hemen süreçten geçebiliyor ama daha işin başında işin zorunu tercih eden büt olanı tercih eden akademik kaygısı güçlü, yani bu anlamda daha farklı bir şey üretme derindeki insanların çok da önünün açılabilmesini görmüyorum ben. Böyle bir sıkıntı var ne yazık ki. (YD13)

İlk etapta uluslararası alanda en saygın dergiye gönderme eğilimimiz var. Yani iyi bir fikrim var tamam mı. Kötü bir adama verip ona heba etmek istemem. Böyle bir mantık var. Dolayısıyla çoğunlukla insanlar böyle düşünüyor olabilir. Bunun Türkçe literatüre katkısı ya da Türkiye'ye katkısı nedir diye sorarsanız o konudaki hani bir kaygı varsa sorunuzda hani kaydınızı haklısınız Çünkü o alanda mesela benim en önde gelen yaklaşık 2000, 16 sene önce yayınladığımız çalışmaların Türkiye'de o konuda yapılan çalışmalarda hiç referans gösterip atıf da bulunmadığını görüyorum Türkiye'ye ye bir katkısı yok yani. Ama yurt dışına bakıyorum hemen hemen bütün o konuda yapılan çalışmalar makaleye atıf da bulunuyor. (D6)

Bende örneğin Türkiye'deki indeksli dergilere 1 kere gönderdim ve çokta kabul edilmeyecek gerekçelerle geri çevirdiler. Dolayısıyla yurtdışında yayınlamak daha bana daha iyi geliyor yani orda çıkan eserlerle kıyasladığınızda daha nitelikli eserler onların yanında bulunmak daha tercih edilir geliyor. (D14)

Katılımcılar öncelikli yurtdışında yayın yapma tercihini daha önce bahsedilen yükseltme kriterleri haricinde şu sözlerle dile getirmişlerdir:

Şimdi sen en son şu yayın teşvik var değil mi? Akademik teşvik. Ulusal kongrelere herhangi bir şey var mı? Yok. Ama uluslararası kongreyi destekliyor. Ne demek bu? Aslında bir itiraf değil mi? "Ben sizin ulusal çapta yaptığınız kongreleri kabul etmiyorum, herhangi bir değeri yok, o yüzden bende karşılık yok". Şimdi yayında da böyle. Türkiye'de o kadar Eğitim Fakültesi derigisi açılmış ki, değil mi? Ne yapıyorlar bunlar? Ne yayın yapıyorlar? Uluslararası taranan indeksler var girebiliyorlar mı? Giremiyorlar. Şimdi bir şey söyleyeceğim. Diyelim ki girdi. Ne önemi var? Biraz önce bahsettim ya konuşmamın başında. Derginin ismine bakıyor insanlar. Hale etkisi diye geçiyor ya bizde de var. Biliyorsun değil mi? "Onlar yapmışsa iyidir" anlayışı. Kendine güven yok, kapılmışsın bir şeye hakikaten, hülyadasın yani batıda yayım yapmış. Batı gerçekten kaliteli olabilir. Ona bir şey demiyorum. Ama biz o hale etkisi altında daha fazla bir yüklenme

yapıyoruz buna. Şimdi ben mesela sen gelip bana desen ki ben Osmangazi Üniversitesi'nde yayın yaptım, bir de gelip desen ki ben Asia Pasific Education'da yayın yaptım. Farkı sende görüyorsun nasıl değer gördüğünü. Ama burda yine bak daha büyük bir problem var. Bu SSCI, SCI muhabbeti var ya bu çok basit birer indeks değil mi? Bunları kim kutsallaştırıyor. Biz kutsallaştırıyoruz. Niye? Oturup makalelerimizi kendimiz okumadığımız için gerçekten iyi bir şey yazmış mıyım yani ülke bağlamında mı yazılmış? Bunları incelemediğimiz için işimize geliyor. SSCI'mı? Kıymetli. Mesela Doçentlik başvurularında ne diyor? SSCI'da tek isim yayın yapmak falan fişman vardı. Şimdi yine SSCI en çok puanı veriyor. Mesela ulusal hakemli dergilerde puan atıyorum 8 se, SSCI'inki 20. Şimdi öyle olduğu zamanda adam dil bilmeseydi bile veriyor parasını çevirtiyor ve yurtdışına yayın yaptırıyor yani. (YD10)

Türkçe yayınlar ne yazık ki okunmuyor. İtibar görmüyor, ilgilenilmiyor. Buradaki sorun akademik kariyer gelişimine yönelik endişeler. Yoksa Türkiye'deki akademisyenler çok iyi ana dil biliyor. Türkçe dışındaki kaynaklardan şakır şakır faydalanıyor öyleyse bizim akademisyenlerimiz iyi üretiyor öyle bir şey yok. Sadece mecburlar yabancı yayına atıfta bulunmak mecburiyetindedirler adeta. Türkçe yayın değersiz gibi algılanıyor. Oysa bir yayının kıymeti o yayının ne kadar çok okunup okunmadığı ile ilgilidir. Ne kadar çok o yayından faydalanıp faydalanılmaması onun için hemen hemen dünyanın hiçbir yerinde olmayan bir gariplik var. Kendi dilinde yayını küçümseme garipliği var. (P17)

Katılımcıların bu sözlerini P8 "değersiz görmekten çok değersizleştirme var"

cümleleriyle desteklemektedir. Katılımcılar öncelikle akademisyenlerin alanyazınını değersiz kıldığını belirtmiş ve daha sonra uygulamada karşılığını bulmaması ile değersizleştirilen alanyazın sorgulanmıştır. Asıl olarak, birbirine bağlı olarak kabul edilen iki bakış açısı dikkat çekmektedir. Bakış açılarından biri, çalışmaların yaşanan probleme çözüm sunmamasından dolayı uygulamacıların dikkatini çekmediğini savunurken, bir diğer açıdan uygulamada kendine yer bulamayacağını bilen araştırmacının gereksiz bir çaba ile problemleri tanılayıp çözüm yolu aramasının yersiz olduğunu savunmuştur:

Biz hani uygulamalı bir bilim dalıyız yani istiyoruz ki bu ilgi bu uygulamaya katkı sağlasın. Ama bizim çıktılarımız örneğin Milli Eğitim Bakanlığına (MEB) girdi olarak girmiyor. Yani biz diyoruz ki bak bak yani böyle böyle durumlar var diyoruz eğitimde okullarda haberiniz yok sizin biz araştırdık bulduk bak size söylüyoruz eğer siz bu eğitim niteliğini okul yönetimi olabilir. İşte eğitim programları ne bileyim bunu geliştirmek istiyorsanız bak size biz sunuyoruz yani onalar şey yapmıyor bunu ya bizim çıktısı onların

girdisi haline dönüşmediği için. Biz üretiyoruz böyle havada yok oluyor gidiyor gibi. (D5)

Alanda uygulamacı durumda olan yönetici ve öğretmenler de yapılan çalışmalarını çok değerli görmüyor ya da uygulamaya, uygulamadan uzak olarak değerlendirdikleri için alan da yazılan yayınlar, çalışmalar uygulamadan beslenmediği gibi uygulamada yayına ve akademik camiadan ve akademisyenlerin bakış açısından teorik birikimi çok değerli görmüyor muhtemelen ki bir uzak bir boşluk var arada. Literatürde de bunlar işte bir şey deniyor. Kuram-uygulama boşluğu deniyor. Öyle bir sıkıntı var. (D7)

Katılımcıların fikir ayrılığının bulunduğu bu iki durumda da gerçek değişmemektedir. Üretilen bilgi uygulamada kendine yer bulamıyor veya uygulamaya dönük çalışılmıyor. Sonuç olarak YD4'ün ifadesi ile "kendimiz çalıp kendimiz söylüyoruz" gerçeği mevcuttur:

Senin alanında batıdaki bu teorisyenler, akademisyenler, senden yararlanmış mı? Yararlanmamış. Değerini böyle ölçebilirsin. Veya bak son yıllarda TUBİTAK'da desteklenen projeler kapsamında yapılan çalışmalarda öğretmenlere yöneldiler. Öğretmenler okuyor mu? Öğretmenler okumuyor çıkıyor. Eğitim araştırmalarından yararlanmıyor. Bunada bakabilirsin. Herhangi bir değeri yok yani yaptığın çalışmaların. Olsa kabul görür. Çalışma yapmışım kim atıf almış. İşte aynı üniversitede çalıştığın arkadaşım yani başka yayınlarda adınız noldu yani? Değerin bu kadar yani. (YD10)

3.3 Eğitim Yönetimi Türkçe Alanyazınının Gelişimi İçin Yapılması

Gerekenler

Önceki bölümlerde katılımcıların bakış açısından değerlendirildiği zaman Türkiye'deki eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınının nitelik yönünden sorunlu olduğu ve niteliği etkileyen kişi kaynaklı, örgüt kaynaklı ve sistem kaynaklı birçok neden bulunduğu belirtilmişti. Araştırma sorularının sonuncusu olan Türkçe alanyazınının doğrudan veya dolaylı olarak gelişim gösterebilmesi için yapılması gerekenler noktasında katılımcıların genel olarak umutsuz fakat yinede beklenti içinde oldukları gözlemlenmiş, gelişim için öncelikli olarak sorunların görmezden gelinerek çözülemeyeceği, bu sorunlarla öncelikli olarak yüzleşmek gerektiği vurgulanmıştır. Bu durumu D11 "namusluca bu sorunlarla yüzleşmek gerekiyor"

diye özetlemektedir. Bu doğrultuda katılımcılar temelde akademisyen tutumu ve akademisyen eğitimi yanında Türkiye'deki yayın süreci, yükseltmeler ve sistem yapısı bağlamında önemli iyileştirmeler yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

Mevcut durumda olumsuz etkileri detaylı olarak belirtilen Batı odaklı bilgi üretimi konusunda, içinde bulunulan kültürün dikkate alınması ve çalışmaların bu doğrultuda planlanması gerekliliği vurgulanmıştır. YD12 bu durumu "çalışma yaparken kendi kültürümüzü de unutmamamız gerekiyor" şeklinde özetlemiştir. Alanyazında bulunan çalışmaların tekdüze olduğu vurgulanırken katılımcılar daha yenilikçi davranmak gerektiği konusunun üzerinde durmuşlardır. Katılımcılar Türkçe alanyazınında kuramsal çalışmaların daha fazla yer alması gerektiğini vurgulamışlardır:

Bildik araştırma paradigması, yani nicel verilerle nitel verilerle yazdığımız raporladığımız, yayınladığımız şeylerin dışında biraz daha sanıyorum kuramsal çalışmalara ihtiyacımız var. Kuramsal olarak insanların kafasını karıştırmamız gerekiyor. (D14)

Türkiye'de belki şunu yapmamız gerekiyor mesela her alanda Batı'da yada en azından benim takip ettiğim alanlarda 10 senede bir review çalışmaları yapılır. Yani bu 10 sene içinde araştırma nereye geldi, kuramsal tartışmalar nereye geldi bunları toparlayan tartışan review makaleleri çıkar. Çok güzeldir o makaleler. Çünkü atıyorum bütün 90'ları içerir. 90'ların sonunda bakarsınız ve okumaya oradan başlarsınız. Türkiye'de belki bunu yapmaya daha fazla yapmaya çalışmamız.... Belki biraz daha o açığı kapatırız. (D6)

Türkçe alanyazınında katılımcıların söylemleri, kuramsal çalışmaların eksikliği yönünde olmuştur. Gelişim odaklı önerilerinde çokça dile getirdikleri bu durum, alanyazınında daha önce yapılmış çalışmalarda da söz konusu olmuştur. Beycioğlu ve Dönmez'in (2006) yaptığı araştırma sonuçlarında kuramsal çalışmaların alanyazınında ne denli az olduğu ortaya konulmuş ve bu çalışmaların alanyazınında gerekliliğine detaylı bir şekilde değinilmiştir. Aynı şekilde Balcı (2009) eğitim yönetimi alanında uygulamaya dönük çalışmaların başarılı olabilmesi için kuramlara değinilmesi gerektiğini vurgulayarak Türkiye'de bu çalışmaların eksikliğine

değirmiştir. Kuramsal çalışmaların eksikliği ve uygulamaya dönük çalışmaların da kurama dayalı olmamasının, başarısızlıkla sonuçlanmasının olası olduğunu belirten Balcı, nitelikli uygulama çalışmalarının gerekliliğinden de bu noktada bahsetmiştir.

Uygulamaya dönük çalışmaların alanyazınında gerekliliğinden en yakın zaman da Yalçın (2015) doktora tezinde bahsetmiştir. "Uygulamadan kopuğuz" başlığı altında ele aldığı bu durumu detaylı şekilde irdeleyen Yalçın'ın da değindiği bu durum, araştırma boyunca katılımcılar tarafından da dile getirilmiştir. Katılımcılar tarafından yapılan çalışmaların konu bazlı değerlendirilmesi ve gelişim önerilerinin yanı sıra uygulamaya dönük çalışmaların yapılması gereği ve öneminden bahsedilerek çözüm önerileri sunulmuştur:

Bilim politikası dedikleri, araştırma politikası dedikleri, araştırma öncelikleri dedikleri şey üst düzeyde dünyayı alırsın, ondan sonra Türkiye'nin ulusal milli bir stratejisi vardır, sonra bölgeler var mesela. İç Anadolu bölgesinde balıkçılık çalışılmaz. Mesela Güneydoğu Anadolu bölgesinde çalışıyorsan tarım işçilerinin, göçmen tarım işçilerinin çocuklarının eğitimi ciddi, daha ciddi bir sorundur. Ama İç Anadolu'da çalışıyorsan okul terkleri daha ciddi bir sorundur. Mesela biraz daha bölgeye dönük araştırma önceliklerinin belirlenmesi, bunların desteklenmesi ve bunlarında belli aralıklarla paylaşılması, yayınının sağlanması ve siyasetin bundan etkilenmesi, bürokrasinin bundan etkilenmesi, bunların kullanılması en genel hatlarıyla söylenebilecek çözüm önerileri olabilir. (D11)

Alanyazında bulunan kitapları da bu bağlamda eleştiren katılımcılar bilgi üreten, ufuk açıcı kitapların yazılması gerektiğini buna rağmen *piyasası olduğu için* çoğunlukla ders kitabı yayınlandığını vurgulamışlardır. D5 bu durumun ısrarla sürdürülmesini "*patolojik*" olarak değerlendirmiş ve yeni bilgi üretmenin birikimle mümkün olacağını, bunu sağlamanında herkesçe başarılamayacağını belirtmiştir. Bahsi geçen bu konu üzerine daha geniş bir perspektiften bakmayı öğrenmenin ve alana katkı koyacak yeniliklerin çalışılmasının gerekliliği, katılımcıların beklenti ve gelişim önerilerinde yer almaktadır:

Çoğunlukla ders kitabı. Yani o da pazarı olduğu için, piyasası olduğu için. Hocalarda o kitaba bölüm yazmak suretiyle puan alıyorlar. Onun üzerinden akademik yükselme oluyor. Böyle birbirini besleyen *patolojik* durumlar. Oysa

akademisyenin, ben şu alana bir soluk açacak, yani yeni bir soluk getirecek bir kitap yazacağım diye ortaya çıkması lazım. Bu da bir birikim ama herkesin harcı değil. (D5)

Biz tutturmuşuz eğitimin tarihsel temeli. Biraz Mısır'da böyleydi, sonra geçiyoruz Osmanlı'da son dönemdeki medreseler. Berbat bir durumda olan eğitim sistemimizi böyle aşama aşama anlatıyoruz. Yani öğrenci burdan ne kapacak? Ne kazanacak? Tamam, zaten bozuk, yanlış. Bir büyük pencere, perspektiften bakmasını öğretmek lazım. (YD4)

Katılımcının akademisyen tutumu ile ilgili belirttiği bu gelişim önerilerine ek olarak, diğer katılımcılar tarafından farklı açıdan tutumlar irdelenmiş ve bunlarla ilgili gelişim önerileri getirilmiştir. Katılımcılar Profesör ünvanlı akademisyenlerin alanı yeteri kadar umursamadıklarını fakat asıl etkinin onlar tarafından verilebileceğini belirtmişlerdir:

Problem eğitim yönetimi alanındaki akademisyenlerin, özellikle Profesörlerin alanı ciddiye almaması, alanına sahip çıkmaması, alanla ilgili bir karar verildiği zaman umursamaması. Ben oldum nasıl olsa arkadan gelenler umurunda değil demesi. Ne oluyor?... Tam da bu noktada yeni şeyler söylemek bizim işimiz ama... (P17)

Alan hocalarını çok az tanıyorsun değil mi? Neden çünkü öyle bir eseri yok. ** kitabını okudun mu? Toplumsal problemlere ilişkin kendi ifadesiyle yaklaşımlarını anlatmış. Buna ihtiyacımız var. Alanın Profesörleri yazacak, düşünecek. Düşündüğünü yazacak ki bana bir ışık olsun, bir kapı aralansın, diyeyim ki bak hocam böyle düşünüyor. Ancak bu şekilde gelişebileceğimizi düşünüyorum çünkü ister istemez beni etkileyecek, beni etkisi altına alacak. Bir tane akademisyenin mesela değil mi? Chomski'yi ben niye okuyayım? Chomski ne yapıyor? Amerika'daki olayları tartışıyor, durumlara bir soluk getirmeye çalışıyor. Ben hep Amerika'ya çözüm aramış oluyorum. E var bizim insanımızda yazarsa etkisi altına alacak beni, doğal olarak bir ekole bağlanacağım bende. Ekol olmak zorunda değil en azından bir görüş de olsa ihtiyacım olan şey bu. Mesela benim hocalarımdan beklentim o. Böyle gelişebileceğini düşünüyorum. (YD10)

Akademisyenlerin tutumları irdelendikten sonra lisansüstü programlarının iyileştirme süreci hakkında beklenti ve gelişim önerileri sunulmuştur. Bu doğrultuda katılımcılar öncelikle, akademisyen olmaya aday kişilerin yetiştirileceği programlara seçilirken daha hassas değerlendirme ölçütlerinin konulması fikri getirilmiştir. YD10 "iyi bir nesil yetiştirmen lazım, bu bir tasavvur. Aksi taktirde gene başarısız olacağız çünkü" ifadesi ile eğitimin önemine vurgu yapmıştır. Katılımcılar tarafından eğitim

kalitesinin artırılması halinde, nitelikli akademisyen ve dolayısı ile alanyazında nitelikli çalışmaların artacağını belirtilirken, lisansüstü eğitim programının öncelikli olarak akreditasyon sistemiyle düzenlenmesi gerekliliğinin üzerinde durulmuştur:

Yüksek lisans ve doktora programlarının sayısı arttı. Bunlara iyi ya da kötü demek için bir ölçüt olması lazım. Yani ben bir akademisyen olarak bu ölçüt olmadığı için konuşamıyorum ama ölçütte şu olması lazım. Akreditasyon sisteminin gelmesi lazım. Yani siz programların asgari ölçütlerini oluşturup bunu bir değerlendirmeye sokmanız gerekiyor. Eğitim yönetimi programlarının en önemli aciliyeti bence akreditasyon sistemi içerisinde akredite edilmeleri. (D11)

Bir değerlendirme ölçütü olarak akreditasyon sisteminin uygulanmasını öngören katılımcılar, yapısal bu gelişim önerisinin yanında program içeriği ile ilgili fikirlerini de belirtmişlerdir. Lisansüstü programlara ilişkin katılımcıların ortak görüşünü D5 "lisansüstü programının içeriğini güncel ihtiyaçlara göre revize etmemiz gerekiyor" şeklinde belirtmiştir. Bu bağlamda disiplinlerarası bakış açısını kazandırmak adına programlarda bulunan derslerde düzenlemeler yapılması gerektiği ve programlarda farklı disiplinlerden derslerin yer almasının gereğinden bahsedilmiştir:

Eğitim yönetimi kendini biraz daha geniş hissetmesi lazım.... Eğitim yönetimiyle ilgili bir kere eğitim politikaları başta olmak üzere her alana girmesi lazım. Eğer bizim lisansüstü programlarımızda böyle geniş alanlarda seçmeli ders almalarına fırsat verebilirsek, ölçmeden, program geliştirmeden, PDR'den buralardan seçmeli ders alma fırsatını tanımamız lazım, sosyolojiden. Yani bizim farklı yerlerden dersler aldırıp öğrencilerimizi bir kere çok yönlü yetiştirmemiz lazım. (P9)

Eğitimdir aslında bilim olan. Eğitim yönetimi, eğitim programları, ölçme bunlar onun alt alanı. Bunların multidisipliner, yani bir araya gelip çalışma yapması gerekiyor. Ben onu değerli ve önemli buluyorum çünkü resmin ben bir tarafını görüyorum. Ama resmin diğer tarafını o alandan gelen arkadaşım görüyor, diğeri burdan görüyor. Bunları entegre edecek senkronize edecek bilgi üretimi eğitim biliminin disiplinler yapısına katkı sunacaktır diye düşünüyorum. (D5)

Lisansüstü programda verilen derslerin tek düze olduğu belirtilirken bu konuda iyileştirmenin farklı disiplinlerden yararlanmak ve akademisyeni disiplinlerarası düşünmeye alıştırmak olduğu belirtilmiştir. Disiplinlerarası düşünmenin öğretilmediğini belirtilen katılımcılar, akademisyen adaylarının aynı zamanda

akademiyle ilk tanışıklıklarının, araştırma görevlisi olarak üniversite bünyesinde yer almalarıyla başladığını belirtmiş ve bu sürecin de olumlu yönde değişikliğe uğraması gerektiğini vurgulamıştır. Araştırma görevlisinin üniversitelerde idari değil akademik departmanda görev yaptığı ve *sekreteryal işlerden* ziyade akademik olarak gelişiminin sağlanması gerektiği vurgulanarak, haklarının yasal olarak saklanması ve üst kademe akademisyenlerce bu haklarının istismar edilmesini önlemenin gereğini belirtmişlerdir:

Araştırma Görevlisi yetiştirme sistemleri iyileştirilebilir. Hani mevzuatta bir engel yok belki ama gelenekleşmiş. Araştırma Görevlisine idari işler ya da sekreteryal işleri asli görevi diğerlerini de onun seconder görevi gibi görmek yerine aslında Araştırma Görevlisini yetiştirmek için daha farklı önlemler alınabilir, bunun yasal yollarla teminat altına alınabileceğini düşünüyorum ben. Yani çok fazla ana bilim dalının ya da danışmanın insafına bıraktığınız zaman bu iş kontrol edilemiyor açıkçası. Belki çok daha farklı yapısal düzenlemeler olabilir Araştırma Görevlilerini yetiştirirken. Yani zorunlu olarak örneğin yurtdışına göndermek gibi, belirli üniversitelere göndermek gibi şeyler olabilir.... Araştırma Görevlisinin özlük haklarını örneğin, güvence altına almıyor. (YD1)

Akademisyen adaylarının yetişmesinde alanyazında bulunan kaynakların etkili olduğundan şüphe yoktur. Ancak tam bu noktada katılımcılar daha önce eleştirdikleri eğitim yönetimi ve denetimi lisansüstü programların öğrenci kabul ve işleyişinin gelişimi açısından önerilerde bulunarak, akademisyen eğitiminin daha nitelikli hale getirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır:

Yüksek Lisans ve Doktora programları inanın *dostlar alışverişte görsün*. Bir kere kabul ölçütlerinde bir sıkıntı var. Bu programlara farklı ölçütler geliştirilmesi gerekiyor. Alan sadece lisansüstü düzeyinde yetiştiriliyor biliyorsunuz ve bence daha kabul ölçütlerimizde sıkıntı var. Yani büyük portfolyolara dayalı, önce adayı belli bir süre, belli bir gözleme mantığına dayalı süreçlere tabi tutup, bu gözlemler sonucunda akademik liyakati teslim edildikten sonra kabul etmek. Mesela (Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı) ALES hiçbir şeyin belirleyicisi değil.... İyileştirme sürecinde akademisyenleri zorlayabilecek lisansüstü adaylarının gelmesini ben birinci faktör olarak görüyorum. Çünkü bu profil zorlayacak, bu uyuşukluğu giderecek. Emin olun birilerinin dürtmesi lazım. Bu kim olacak? Kendi İçimizden olmuyor ne yazık ki. Çünkü bir araya geliyorsunuz hocalar, konuşuyorsunuz ertesi gün yine aynı işleyiş söz konusu. Farklı bir öğrenci geldiğinde bu sürecin böyle yürümeyeceğini göreceksiniz. Yani kendini dönüştürme ihtiyacı hissedecek ama tezlerde, lisansüstü derslerde sadece

kafasını sallayan, dūşünsel hiçbir zorlamayı meydana getirmeyen bir öğrenci olduğu zaman hoca da kılını kıpırdatmıyor. Böyle gelmiş böyle gidiyor. (YD13)

Akademisyen adaylarının lisansüstü programa seçilirken daha hassas davranılmasının önemi gelecekteki akademisyen niteliklerinin daha iyi olmasının yanında, mevcut düzende akademisyen olan kişilerin gelişimi açısından da önemli bir faktör olarak ortaya konmuştur. Katılımcılar, akademisyenlerin kendilerini zorlayıcı unsurlar bulunmadığı müddetçe gelişim göstermediklerini belirtmiş ve bu unsurların öğrenciler haricinde yükseltme kriterleri olduğunu belirterek, gelişim açısından yükseltme kriterlerine de değinmişlerdir. Yükseltmelerin uluslararası yayına endeksli olduğu eleştirilerek Türkçe alanyazınının gelişimi açısından Türkçe yayınlanan nitelikli araştırmaların öneminden bahsetmişlerdir. Katılımcılar bu doğrultuda YD12'nin "daha çok puan getiriyor diye uluslararası yayın tercih ediyoruz ama Türkçe alanyazınına katkı vermek gerekiyor" ifadesinden anlaşılacağı gibi, öncelikle Türkçe yayın yapmanın gereğini vurgulamışlardır:

Türkçe mutlaka yayın yapılmasında yarar var çünkü sonuçta sizin 200.000 kişi civarında öğrenciniz var Türkiye'de. Eğitim sektörü 800.000 civarında insanı kapsıyor öğretmeniyle, okul yöneticisiyle. Bu alana hitap etmeniz lazım. Bulgularınızı burada paylaşmanız lazım çünkü bu kültürün ve bu örgütlerin bulguları onlar. (P9)

Katılımcılar, YD1'in "Türkçe alanyazınının gelişmesi için insanların teşvike ihtiyacı var bence" ifadesi ile özetlediği gibi Türkçe alanyazınına katkının artması için akademisyenlerin bu doğrultuda motive edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir:

Özellikle Doçentlik dosyası inceleyen Profesör hocalara düşen görev, alanın özgün dergilerinde yapılan Türkçe yayınlarında çok değerli ve kaliteli bulup pekiştirmeleri ve bu konuyu önemseyerek adaylara, alan akademisyenlerine sempozyumlarda, kongrelerde dile getirmeleri ve bu konuda öneri ve telkinde bulunmaları. Şimdi alanda güzel bir dergi varsa bu dergide yayın yapmış olmakda en az yurtdışında yayın yapmak kadar değerli ve önemli görülmeli. (D7)

Bunun yanında Türkiye'deki yayın süreçlerine dikkat çeken katılımcılar daha objektif bir süreç geçirilmesi için editör ve hakemlerin etik ilkelere dayalı, dürüst ve özveri

ile çalışması gerektiğini savunarak alanyazındaki *bilgi kirliliğinin* editör ve hakemlerin tutumlarından da kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra katılımcılar denetim unsuruna özellikle vurgu yapmışlardır. Bilimsel amaçla her yıl toplanan derneklerin oluşturduğu kongrelerde de alanyazında vurgulandığı gibi bir kısır döngünün görüldüğünden bahseden katılımcılar, bu durumun sorgulanması ve bu durumdan rahatsız olunması gerektiğini belirtmişlerdir. Tüm bunların yanında gerek lisansüstü programlarında gerekse yayın süreçlerinde alınan kararların objektifliği ve bu kararların uygulama süreçlerinde denetimin gerekliliği üzerinde durulmuştur:

Dernekler var, komisyonlar çok kurumsallaşmış, enstitüler bir araya gelip kararlar alıyorlar. Bu karar alma mekanizmalarını gözden geçirecekler. Mesela her yıl eğitim yönetimi kongreleri yapılıyor, her yıl aynı ses tonu, aynı bildirimler, aynı tavırlar, aynı söylemler. Kimse de şunu sorgulamıyor biz gerçekten heyecan yaratacak ve bir özgünlük yaratacak nitelikte üretiyoruz. Herkes halinden memnun, böyle bir dertleri yok. Ne yapılabilir konusunda oturup enstitüler kendi içlerinde karar verecek. Yani bizim öğrenci kabul koşullarımız bunlar, ders içeriklerimiz bunlar, ders işte yürütme süreçlerinde veya işte akademik ölçütler ile ilgili yeterliliklerimiz bunlar, ilkelerimiz bunlar. Bu çerçevede işlenecek, denetlenecek bu süreç. Yani akademik özerkliğe ve özgürlüğe zarar vermeyecek şekilde herkes hesabını verecek süreçte. Kimse kimseye yürüttüğü işin hesabını vermediği zaman *herşey mübah* yaklaşımıyla geçiyor. Birde şöyle bir algı ile, korku ile bilgi üretilemez. Yani ben böyle bir tez yazarsam karşıma ne çıkar, ben böyle bir makale yazarsam yayınlatabilir miyim kaygısı ile. Çok zor üretiyorsunuz, elinizde kalıyor. Kimse değer vermiyor, merak etmiyor, yayınlamıyor. Yayınlanmaması açısından bir de çaba da gösteriliyor. (YD13)

Katılımcılar, Türkiye'deki yayın süreçlerini iyileştirme önerileri yanında oldukça önem verdikleri, yayın süreçlerinin denetimi konusuna da değinmişlerdir. Katılımcılar tarafından denetimin büyük bir eksiklik olarak görülmekte olduğu açıktır. Denetimin sağlanması ile izlenen yanlış yollarda hesap verilmesi durumu ortaya çıkacak ve yapılan işlerden olumlu yada olumsuz sorumlu olunacaktır. Her şeyin mübah olduğu düşüncesi ile ne alanın ne de alanyazınının belirlenen mevcut durumdan daha iyiye gidemeyeceği yine belirtilmiştir. YD13'ün de bahsettiği yayın

süreçlerinde ise denetimin sağlanması açısından özellikle hakem ve editörlerin tutumuna vurgu yapılmış ve tekrar tekrar YÖK'ün işlevi sorgulanmıştır:

Şimdi denetimi şöyle olacak. Akademisyenlerin bilim etiği konularında da biraz araştırma yapılabilir. Öğrencilere bunun anlatılması gerekir. Denetlenme noktasında, örneğin dergilerde hakemlerin bu işi çok iyi yapması lazım. Örneğin ben hakemim. O makaleyi son derece objektif bir anlayışla bilgi birikimine ne kadar katkı sağlar şeklinde değerlendirmem lazım. Denetim işte orda işliyor. Ya da bilimsel kongrelere sunulan bildirimler. Hemen hemen ticarileştiği için bu kongreler, kim hangi bildiriye gönderirse göndersin hemen hemen kabul ediliyor.... İşte tam metin bildiri olarak yayınlandığı için *bilgi enflasyonu* mu diyelim *bilgi kirliliği* artıyor. Bunu denetleyecek olan gene işte editörler, hakemler, bu alanın işte ne bileyim hocaları. YÖK demiyorum ama. Çünkü YÖK idari bir yapılanma. Akademik bir yapılanma değil. Yani üniversite üzerindeki YÖK'ün denetimi, idari yönden idari bir *vesayet*. Üniversite özerkliğini sınırlandıran, üniversitenin bilim yapma kültürünü, anlayışını işte yok eden, dumura uğratan bir yapı. Yani bir an evvel *lağvedilip* kaldırılması gerekiyor. Benim denetimden kastettiğim şey şu. Akademik işleyişe ilişkin yapılan işlerin nitelik ölçütüne göre değerlendirilmesi gerekiyor. Yani örneğin üzerinde pek de okuma yapmadığım bir konu hakemlik için bana geldiği zaman bunu editöre iade etmem lazım. Yani teşekkür ederim göndermişsiniz ama bu konuyu ben bilmiyorum, konuyu biliyorum ama kullanılan istatistik yöntemini bilmiyorum örneğin ya da işte mesela hiç fenomenolojik çalışma nedir bilmiyorum ama öyle bir makale gelmiş iade etmem lazım. Yani o denetim bilim kurulları, hakemler, editörler yani o bilgiyi üretilen bir bilginin bilimselliğini tespit etme noktasında devreye girmesi gerekiyor. Türkiye'de ben bu konuda çok karamsarım. (D5)

Bunun yanında akademisyen denetiminin; yaptığı çalışmalarda, kullanacağı kaynakta, seçtiği yöntem veya konuda yalnızca meslektaş denetimi veya özdenetimi ile mümkün olduğu, bu şekilde sağlanması gerektiği vurgulanmıştır:

Peer review process diyorum. Yani meslektaşlar birbirlerini denetleyebilirler, yani bizim yukardan bir denetim mekanizmasına ihtiyacımız yok. (YD2)

Akademisyenin denetimi sadece ve sadece insanların öz denetimi ile olur. Başka türlü yani çünkü bu akademinin en geleneksel şeylerinden biri bilimsellik, özgünlük, bağımsızlık, tarafsızlık, bilimsel bilim insanlarının en önemli özelliklerinden biridir. Bunu hakimle ve savcıyla, bilmem neyle korkutma ile yapamazsınız. Bilimin, akademinin belli değerleri vardır, etik değerleri vardır ve insanların içlerinden gelen bir denetimle bunu sağlaması lazım. Bunun başka bir yolu da, yapılacak şey de yok. (D6)

Katılımcıların sistem kaynaklı bahsettiği iyileştirme önerilerini YD13 "YÖK'ün lağvedilmesi gerek, tek çare bu gibi gözüküyor" şeklinde özetlemiştir. Sistemin

işleyişinin denetimi yanında idari bir yapılanma olarak bahsedilen YÖK'ün akademisyenin özgürlüğüne müdahalede bulunduğu ve bunun bilim anlayışına uymadığı katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Akademisyenlerin özgürlüğe ihtiyacı olduğunu belirten katılımcılar, bilim anlayışının bunu gerektirdiği ve yine bu özgürlüğün sağlanması gerektiği üzerinde durmuşlardır:

YÖK kurulmuş veya taa darülfünnuna kadar gidersen. Buna değil, akademisyenlerin özerkliğe ihtiyacı var, özgürlüğe ihtiyacı var. Çekinmemeli bir şey yazacağı zaman. Hatalı olabilir, yanlış olabilir. Ancak tabi bir takım kırmızı çizgiler var. Yani akademisyenin işi kendi çalışma alanı vardır. Bu alan içerisinde evet bir takım sonuçta merkezi bir yönetim anlayışına sahip ülkedesiniz. Bir takım, ya rasyonel davranmak zorundasınız. Anlatabiliyor muyum? Rasyonel, hesap verebilir olduğunuz sürece özerk ve özgür davranılmasının yolları açılması lazım, bu kanalların bulunması lazım. (YD11)

Son olarak sistem bağlamında değişiklik yapılmasını ön gören katılımcıların D15'in "temelde tepedeki zihniyeti değiştirmek, yani bilime bakışı, üniversiteye bakışı değiştirmek gerekir" ifadesi ile ilgili ortak düşünceye sahip oldukları görülmüştür. Daha önce de belirtildiği gibi sistemin, örgütü ve kişiyi etkilediği bilinmektedir. Bu önermeden yola çıkarak katılımcılarda kişilerin ve örgütün değişimi için sistemin değiştirilmesi fikri de mevcuttur:

Merkezi bir yapı var Türkiye'de. Eğitim Yönetimi alanında bakanlıktan başlayıp okul müdürlerine kadar. Bunun araştırmalara yansması doğal. bizlerin araştırmacı olarak bu hiyerarşik yapıdan rahatsız olmamız gerektiğini düşünüyorum ben. Bunu kırarak eserlerde çıkarmamızda gerekiyor. Yani bu hiyerarşik yapıyı, böyle gerekiyorsa bir kuş torbasıyla kazar gibi didik didik orasından burasından yaralayıp o yapıyı güçsüz hale getirmemiz gerektiğini düşünüyorum ben. Şey anlamında baskın, egemen bir duruş olduğu için güçsüz hale getirmemiz, yani o korkutucu gücünü merkeziyetçi yapının korkutucu gücünü zayıflatacak, azaltacak yada pozitif anlamda söylüyorum bunları işlevsel hale getirecek diyelim en son sözcükle çalışmalar yapmamız gerekiyor. Bunun içinde biraz farklı söylemlere ihtiyacımız var eğitim yönetimi alanında.... Farklı şeyler düşündükleri için insanlar Türkiye'de ya da farklı söylemler olduğu için ötekileştiriliyorlar, dışlanıyorlar. Bunların aşılması lazım. (D14)

Belirtildiği gibi kültür içinde yer alan sistemlerin işleyişi her bir alt sistemi doğrudan etkilemektedir. Türkçe alanyazını geliştirmek adına atılan adımların hassasiyetle

seçilmesi ve uygulamaya geçirdikten sonra denetime devam edilmesi gelişim için yapılabilecek önemli noktalardan biri olarak görülmektedir. Bu anlamda sistemde kendine yer bulan akademik ödüllendirme, yararlı görülmekle birlikte Türkiye'de işleyen yayın politikaları nedeniyle katılımcılar tarafından endişeyle karşılandığı da görülmektedir:

Şimdi akademisyenlerin desteklenmediği ve bilim insanının çok önemsenmediği bir ortam, nesnel ölçütlerin çok ortada olmadığı, bir de etik bakış açısının da çok olmadığı bir ortam olduğu için, birde şu kaygı olacak akademik teşvik denen bir kavram var Türkiye'de. Bu yüzden de çok araştırmadan veya alandaki ilişkiler birbiriyle kurulmadan yazılacak. Niteliksiz yakın kitapların ortaya çıkma ihtimali çok yüksek. (YD16)

Alanda nitelikli çalışma yapan insanlar çeşitli araçlarla, kanallarla ödüllendirilebilir. Şimdi TÜBİTAK ödül veriyor indeksli dergilere, SSCI dergilere. Uluslararası, üniversitenin ödediği, yeni başladığı akademik teşvik ödeneği kapsamında uluslararası yayınlar yine ödüllendiriliyor. Ulusal ve uluslararası yayınlar. Bu tür ödüllerinde buna fayda sağlayacağımı ama etik süreçlerinde dikkate alınması gerektiğini, niteliksiz yayınlara fırsat verilmemesi gerektiğini düşünüyorum. (D7)

Görüşme boyunca katılımcıların motivasyon kaynaklarına ilişkin memnuniyetsizliği dikkat çekerken, sistemin farklı yöntemlerle, aynı unsurları pekiştiren sürekli çabası da göze çarpmaktadır. "Ben bir araştırma yapacağım da benim aklıma ekonomik durum gelmemeli" diyen YD10'un sözlerine karşın, sistemin indeksli dergilere ödül vermesi ve akademik teşvik gibi iyileştirmeler, D15'in de dediği gibi "kağıt üzerinde iyi" durmaktadır. Fakat ülkemiz gerçeğinde dile getirilen bunca etik ihlal mevcutken, niceliğe dayalı bu tarz iyileştirmeler yalnızca *oyunu kuralına göre oynayanlar* için iyi bir fırsat olarak kalacaktır. Akademisyenlerin genel anlamda sistem ve örgüt içerisindeki güvensizliği ve huzursuzluğu giderilmediği müddetçe, akademinin özgür, düşünen, sorgulayan, eleştiren tüm kanatları kırılacak ve Türkiye'deki eğitim yönetimi ve denetimi alanyazını, takip ve taklit sürecinden çıkamayacaktır. Önceki araştırmaların da belirttiği gibi, araştırma geleneğinden veya kültürden kaynaklanan

Batı'ya 'bağımlılık' (Yalçın, 2015) ve alanyazındaki niteliksizlik durumu, ancak bu prangalardan kurtulmakla aşılabilir.

Bölüm 4

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınının mevcut durumu, bu durumun nedenleri ve gelişim önerileri akademisyenlerin bakış açısı ile incelenmiştir. Bu araştırmanın verileri 4 farklı şehir, 8 üniversitede, Profesör, Doçent ve Yardımcı Doçent olmak üzere 3 farklı ünvana sahip katılımcıdan toplanmıştır. Öncelikli olarak katılımcılar tarafından eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınının mevcut durumu çalışmaya katılan bütün akademisyenler tarafından nicelik yönünde artış gösteren fakat aynı oranda da niteliksizleşen bir alanyazın olduğundan söz edilmiştir. Farklı donanımda katılımcıdan elde edilen bulguların ve katılımcıların memnuniyetsizliklerinin büyük oranda benzerlik göstermesi, alanyazın hakkında düşündürücüdür. Daha önce yapılan ilgili çalışmaların bulguları ve EYAK (2009) Raporu ile de benzerlik gösteren bu çalışmanın bulguları, yıllar içerisinde beklenen düzenlemelerin ve iyileştirmelerin gerçekleşmediğini ve halen benzer nitelik sorunlarının tartışıldığını ortaya koymuştur.

Söz edilen nitelik sorununun bir çok nedeni belirtilmiş fakat özellikle kişi kaynaklı, örgüt kaynaklı ve sistem kaynaklı nedenlerden bahsedilmiştir. Akademisyenlerin alanyazınla ilişkisi bağlamında, akademisyenlerin yeterlilik ve tutumları eleştirilirken, içinde buldukları örgüt ve örgütü şekillendiren sistem bazında değerlendirmeler yapılmıştır. Eğitim yönetimi ve denetimi lisansüstü programları, Yükseköğretim Kurulu ve yayın süreçlerine değinen katılımcılar, özellikle etik ihlallerinin üzerinde durmuş ve Türkçe alanyazınınına karşı oluşan

güvensizliğin nedenlerinden söz etmişlerdir. Geçmiş yıllarda yapılan ilgili çalışmaların bulguları dikkate alındığında, benzer nitelik sorunlarının bu çalışmada da kendini gösterdiği açıktır. Bu durum alanyazınının gelişime direndiğini göstermektedir. Bulgular göz önünde bulundurulduğunda ileride yapılacak çalışmalar noktasında bazı öneriler sunulabilir:

1. Akademisyenin kimlik oluşumu süreçleri alanyazınla bağlantılı olarak derinlemesine incelenebilir.
2. Akademisyen niteliğinin nasıl artırılacağı detaylı bir şekilde ele alınabilir.

Alanyazını doğrudan veya dolaylı olumsuz yönde etkileyen etmenlerin iyileştirilmesi noktasında da bazı öneriler getirilebilir:

1. Yükseltme kriterleri, dergi saygınlığını dikkate alacak ve saygınlığı SSCI'da taranan dergilere indirgemeyecek şekilde düzenlenmelidir. Son zamanlarda SSCI'dan çıkarılan dergilerin sayısı dikkate alındığı zaman, "SSCI'da taranan her dergi kalitelidir" algısının kırılması gerekmektedir.
2. Yükseltme kriterlerinin akademisyenlerin yayın sayısından önce yayın kalitesini dikkate alacak şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.
3. Alanyazının oluşmasında önemli rol oynayan hakem ve editörlerin, bu bilinçle hareket etmesi ve gönderilen çalışmaları, yazarı geliştirebilecek şekilde dönütlerle geri göndermesi gerekmektedir. Bunun yanında yayınlanmaya uygun olmayan çalışmaları *hatır için* onaylamaktan kaçınmaları gerekmektedir. Bu noktada editörlük ve hakemlik yapacak olan kişilere eğitim verilmesi yararlı olabilir.
4. Akademisyenlerin özdenetim ve kendi gelişimleri üzerine daha fazla yoğunlaşmaları gerekmektedir.

5. Lisansüstü programlarının günümüz koşullarına uygun şekilde revize edilmesi gerekmektedir. Bu noktada disiplinlerarası yaklaşıma önem verilmesi yararlı olacaktır.
6. Akademik örgütlerin içinde *itaat* ve *biat* kültürünün kırılması için baskı kuran akademisyenlerin tutumlarını gözden geçirmeleri gerekmektedir. Bu tutumları ile alan ve alanyazınına verdikleri zararın farkına varmaları, buldukları akademik ortamın daha yaşanabilir olmasını sağlayacak ve tüm bu baskının kurduğu haksız kazançları önleyerek kaliteli çalışmalar ortaya çıkarabilecek akademisyenlere de fırsat sunacaktır.
7. Eleştiri kültürünün yayılmasını sağlamak, daha nitelikli çalışma konularının alanyazında yer bulmasına katkı sağlayacaktır. Bu noktada danışmanlara büyük görev düşmektedir.

KAYNAKLAR

- Ak, M. Z. ve Gülmez, A. (2006). Türkiye'nin uluslararası yayın performansının analizi. *Akademik İncelemeler*, 1(1), 22-49.
- Altınkurt, Y., Demir, S., Akbaba, D. S. ve Erol, E. (2010). Türkiye'de eğitim denetimi alanında yapılan lisansüstü öğretim tezlerin değerlendirilmesi. *II. Uluslararası Katılımlı Eğitim Denetimi Kongresi*.
- Altunay, E., Oral, G. ve Yalçınkaya, M. (2014). Eğitim kurumlarında mobbing uygulamalarına ilişkin nitel bir araştırma. *Sakarya University Journal of Education*, 4(1). 62-80.
- Aslanargun, E. (2007). Modern eğitim yönetimi anlayışına yönelik eleştiriler ve postmodern eğitim yönetimi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 50, 195-212.
- Aslan, D. ve Aydın, H. (2016). Yapılandırmacı öğretim kuramının felsefi paradigmaları: Bir derleme çalışması. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2 (2),
- Atay, O. (2008). *Bir blim adamının romanı*. Ankara: İletişim.
- Aydın, A. (1998). Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılandırılması ve öğretmen yetiştirme sorunu. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 3(4), 275-286.

- Aydın, A., Erdağ, C. ve Sarier, Y. (2010). A comparison of articles published in the field of educational administration in terms of topics, methodologies and results. *Eurasian Journal of Educational Research*, 39, 37-58.
- Aydın, A. ve Uysal, Ş. (2014). Türkiye'de eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi alanındaki doktora tezlerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 14(1), 177-201.
- Aydın, İ. (2006). Sosyal bilimlerde araştırmadan yayına etik değerler. In K. Karakütük (Ed), *Sosyal Bilimlerde Süreli Yayıncılık*, 1. Ulusal Kurultay Bildirileri, 71-80.
- Aypay, A., Coruk, A., Yazgan, D., Kartal, O., Çağatay, M., Tuncer, B. ve Emran, B. (2010). The status of research in educational administration: An analysis of educational administration journals, 1999-2007. *Eurasian Journal of Educational Research*, 39, 59-77.
- Balcı, A. (2008). Türkiye'de eğitim yönetiminin bilimleşme düzeyi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 54, 181-209.
- Balcı, A. (2011). Eğitim yönetimi değişen bağlamı ve eğitim yönetimi programlarına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 36(162) 181-209.
- Balcı, A. ve Apaydın, Ç. (2009). Türkiye'de eğitim yönetimi araştırmalarının durumu: Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi dergisi örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15(59), 325-34.

- Balcı, A., Şimşek, H., Gümüşeli, A. İ. ve Tanrıöğür, A. (2009). EYAK Eğitim yönetimi araştırmaları ve yayın hakkında rapor. <http://eyedder.org/belgeler/Egitim-Yonetimi-Arastirmalari-Yayin-HakkindaRapor.pdf>, 18/12/2015 tarihinde alındı.
- Bates, R. J. (2001). Eleştirel teori açısından eğitim yönetimi (Çev. S. Turan ve M. Şişman). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 28, 573-592.
- Beycioğlu, K. ve Dönmez, B. (2006). Eğitim yönetiminde kuramsal bilginin üretimine ve uygulanmasına ilişkin bir değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 47, 317-342.
- Bıkmaz, F. H., Aksoy, E., Tatar, Ö. ve Atak Altınyüzük, C. (2013). Eğitim programları ve öğretim alanında yapılan doktora tezlerine ait içerik çözümlemesi (1974-2009). *Eğitim ve Bilim*, 38(168), 288-303.
- Buluç, B. (1997). Türk eğitim sisteminde teftiş ve denetim alt sisteminin gelişim süreci. *Bilgi Çağında Eğitim*, 27-30.
- Bursalıoğlu, Z. (2014). *Eğitim yönetiminde teori ve uygulama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Creswell, J. W. (2016a). Nitel araştırma yöntemleri beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.) Siyasal Kitapevi (3. Baskıdan tercüme edilmiştir.)

- Creswell, J. W. (2016b). *Araştırma deseni nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları* (S. B. Demir, Çev.). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık (4. baskıdan tercüme edilmiştir.)
- Çalık, C. (2006). Örgütsel sosyalleşme süresinde eğitimin değişen rolü ve önemi. *Kastamonu Eğitim*, 14(1), 1-10.
- Çoğaltay, N., Karadağ, E. ve Öztekin, Ö. (2014). Okul müdürlerinin dönüşümcü liderlik davranışlarının öğretmenlerin örgütsel bağlılığına etkisi: Bir meta-analiz çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 20(4), 483-500.
- Demirhan, G. (2015). *Türkiye’de eğitim yönetimi alanında araştırma geleneği ve paradigmaların gömülü teori bağlamında değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Ecevit, M. C. (2006). *Bilimsel pratikte etik sorunların toplumsal birkaç yönü*. K. Karakütük (Ed), *Sosyal Bilimlerde Süreli Yayıncılık, 1. Ulusal Kurultay Bildirileri*, 81-87.
- Erdoğan, M. (2006). Bilimsel makale yazma etiği: eleştirel gözlemler. K. Karakütük (Ed), *Sosyal Bilimlerde Süreli Yayıncılık, 1. Ulusal Kurultay Bildirileri*, 95-97.
- Erselcan, F. (2009). Disiplinlerarası ortak bir çalışma alanı olarak sosyal sermaye. *Cumhuriyet Sosyal Bilimler Dergisi*, 35(2), 248-256.

Fazıloğulları, O. ve Kurul, N. (2012). Türkiye'deki eğitim bilimleri doktora tezlerinin özellikleri, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24), 43-75.

Fırat, N. Ş. (2006). Pozitivist yaklaşımın eğitim yönetimi alanına yansımaları, alana getirdiği katkı ve sınırlılıklar. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*. 20, 40-51.

Ganiyusufoğlu, A. (2013). Bilgi çağında öğretim elemanlarının kariyer beklentileri ve karşılaştıkları sorunlar. *Electronic Journal Vocational Colleges, UMYOS Özel Sayı*, 9-14.

Glesne, C. (2013). *Nitel Araştırmaya Giriş* (A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu, Çev.) Ankara: Anı Yayıncılık (4. baskıdan tercüme edilmiştir)

Guba, E. G. ve Lincoln, Y. S. (1994). Competing paradigms in qualitative research. In N. K. Denzin ve Y. S. Lincoln, *Handbook of Qualitative Research*, 105-117. Thousand Oaks: Sage.

Gulbenkian Komisyonu. Sosyal bilimleri açın. Sosyal bilimlerin yeniden yapılandırılması üzerine rapor. (2014) (Ş. Tekeli Çev.) (10. Basım) İstanbul: Metis.

Günbayı, İ., Kasalak, G. ve Özçetin, S. (2013). Bilimsel araştırmalarda etik dışı davranışlar: Bir durum çalışması. *Yükseköğretim*, 3(2), 97-108.

Günday, H. (2011). *Az*. İstanbul: Doğan Kitap.

Günday, H. (2011). *Ziyan*. İstanbul: Doğan Kitap.

Gürakar, T. (2014). *Bir direniş oyunu: Gezi'yi Bourdieu üzerinden okumak*.
Sosyologca, 7, 1-14.

Hallinger, P., & Bryant D., (2013). Mapping the terrain of educational leadership and management in East Asia. *Journal of Educational Administration*, 51(5), 618-637.

Hallinger, P., Walker. A., & Tu Trung. G., (2015). Making sense of images of fact and fiction: A critical review of the knowledge base for school leadership in Vietnam, *Journal of Educational Administration*, 53(4), 445-466.

Hesapçioğlu, M. (2009). Eğitim sistemlerinde yönlendirme çalışmalarının felsefi/yönetimsel temelleri. *Eğitime Bakış*, Aralık, 5-10.

Holland, D., Lachicotte, W., Skinner, D., & Cain, C. (1998). *Identity and agency in cultural worlds*. Cambridge: Harvard University Press.

Huberman, A. M., & Miles, M. B. (2015). *Nitel Veri Analizi* (A. Ersoy ve S. Akbaba Altun, Çev.) Ankara: Pegem Akademi. (2. baskıdan tercüme edilmiştir.)

İnandı, Y., Tunç, B. ve Uslu, F. (2013). Eğitim Fakültesi öğretim elemanlarının kariyer engelleri ile iş doyumları arasındaki ilişki. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları*, 3(1), 219-238.

Kafka, F. (2016). *Şato*. E. Karadeniz (Çev.) İstanbul: Timaş.

Karaca, E. (2008). Eğitimde kalite arayışları ve eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 61-77.

Karataş, Z., (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları*, 1, 62-80.

Karip, E. ve Köksal, K. (1996). Etkili eğitim sistemlerinin geliştirilmesi, *Eğitim Yönetimi*, 2(2), 245-257

Kasalak, G. ve Aksu, M. B. (2016). Örgütler nasıl zehirlenir? Öğretim elemanlarının örgütsel toksisite algıları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10.16986/HUJE.2016015696.

Kayacı, Ü. (2014). Akademik ortamlarda psikolojik şiddet (mobbing) ve yılmazlık. *Türk Eğitim Bilimleri*, 12(2), 67-78.

Kvale, S. (1996). *InterViews: An Introduction to qualitative research interviewing*. Thousand Oaks: Sage.

Lewis, D. (2004). Bullying at work: the impact of shame among university and college lecturers. *British Journal of Guidance ve Counselling*, 32(3), 281-299.

- Memduhoğlu, H. B. (2008). Örgütsel sosyalleşme ve Türk eğitim sisteminde örgütsel sosyalleşme süreci. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 5(2), 137-153.
- Memduoğlu, H. B. ve Zengin, M. (2012). Çağdaş eğitim denetimi modeli olarak öğretimsel denetimin türk eğitim sisteminde uygulanabilirliği. *Kuramsal Eğitim Bilim*, 5(1), 131-142.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Çev.) Ankara: Nobel Akademik. (3. Basımdan tercüme edilmişti.)
- Mertkan, Ş. (2015). *Karma Araştırma Tasarımı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Mertkan, Ş., Arsan, N., Inal Çavlan, G. ve Onurkan Aliusta, G. (2016). *Diversity and equality in academic publishing: the case of educational leadership*. Compare, DOI: 10.1080/03057925.2015.1136924
- Mete, A. Y. (2013). Yüksek öğretim kurumlarında psikolojik yıldırma (Terör) : Uygulayanlar, mağdurlar ve seyirciler. *International Journal of Social Science*, 6(2), 977-993.
- Ng, D. F. S., Nguyen. D.T., Wong. B. K. S., & Choy. W. K. W. (2015). A review of Singapore principals' leadership qualities, styles, and roles, *Journal of Educational Administration*, 53(4), 512 -533.

- Okçu, V. (2014). Ortaöğretim okulu yöneticilerinin etik liderlik davranışları ile öğretmenlerin örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 2014, 20(4), 501-524.
- Ongun, T. (2006). Araştırma ve yayın etiği. K. Karakütük (Ed), *Sosyal Bilimlerde Süreli Yayıncılık, 1. Ulusal Kurultay Bildirileri*, 89-93.
- Örücü, D. (2006). *An analysis of the present state of educational administration scholarship in Turkey from the perceptions of the scholars in Ankara*, Yayınlanmamış doktora tezi, Middle East Technical University, Ankara.
- Örücü, D. ve Şimşek, H. (2011). Akademisyenlerin gözünden Türkiye’de eğitim yönetiminin akademik durumu: nitel bir analiz. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17(2), 167-197.
- Özder, H., Işıktaş, S. ve Erdoğan, F. (2014). Öğretim elemanlarının akademik etik kurallardan haberdar olma ve onaylama dereceleri. *International Journal of New Trends in Arts, Sports ve Science Education*, 3(1), 22-37.
- Palabıyık, A. (2011). Pierre Bourdieu sosyolojisinde "Habitus", "Sermaye" ve "Alan" üzerine. *Üç Aylık Dergi*, 16(61-62).
- Pan, H.L.W., Nyeu, F.,Y., & Chen, J. S., (2015). Principal instructional leadership in Taiwan: lessons from two decades of research. *Journal of Educational Administration*, 53(4), 492 – 511.

- Palahniuk, C. (2015). *Lanetli*. (3. Baskı) G.Ç. Çetin (Çev.) İstanbul: Ayrıntı.
- Patton, M., Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün ve S. B. Demir, Çev.). Ankara: Pegem Akademi (3. baskıdan tercüme edilmiştir.)
- Robson, C. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri: Gerçek dünya araştırması*. Ş. Çankırive N. Demirkasımoğlu (Çev.) 3. Baskıdan tercüme edilmiştir. Ankara: Anı.
- Saka, Y. ve Yaman, S. (2011). Üniversite sıralama sistemleri; Kriterler ve yapılan eleştiriler. *Yükseköğretimde Bilim*, 1(2), 72-79.
- Sezgin, F., Kavgacı, H. ve Kılınç, A. Ç. (2011). Türkiye'de eğitim yönetimi ve denetimi lisansüstü öğrencilerinin öz değerlendirmeleri. *Yükseköğretim ve Bilim*, 1(3), 161-169.
- Szeto, E., Lee, T. T. H., & Hallinger. P. (2015). A systematic review of research on educational leadership in Hong Kong, 1995-2014. *Journal of Educational Administration*, 53(4), 534 – 553.
- Şimşek, H. (1994). Pozitivizm ötesi paradigmatik dönüşüm ve eğitim yönetiminde kuram ve uygulamada yeni yaklaşımlar. *II. Eğitim Bilimleri Kongresi*, Ankara.

Şimşek, H. (2004). Eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesi: karşılaştırmalı örnekler ve Türkiye için öneriler.
<http://www.hasansimsek.net/%C4%B0ND%C4%B0R.html> Erişim Tarihi: 12.06.2015.

Şimşek, H. (2005). Eğitim yönetimi bilimin neresinde?
<http://www.hasansimsek.net/%C4%B0ND%C4%B0R.html> Erişim Tarihi: 12.06.2015.

Şimşek, H. (2016). 11. Eğitim yönetimi kongresi açılış konuşması, Kuşadası/Aydın.

Şişman, M., (1998). *Eğitim yönetiminde kuram ve araştırmada alternatif paradigma ve yaklaşımlar*. 7. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Konya.

Şişman, M. ve Turan, S. (2002). *Dünyada eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesine ilişkin başlıca yönelimler ve Türkiye için çıkarılabilecek bazı sonuçlar*. 21. Yüzyıl Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Sempozyumu.

Timur, T. (2006). *Türkiye'de sosyal bilimler alanındaki bilimsel süreli yayınlarla ilgili sorunlar*. İçinde K. Karakütük (Ed), Sosyal Bilimlerde Süreli Yayıncılık, 1. Ulusal Kurultay Bildirileri, 17-21.

Tiryaki, O. (2014). Bilimsel yayın hazırlama teknikleri. *ÇOMÜ Ziraat Fakültesi*, 2(1), 143–155.

- Tonta, Y. (2014). Akademik performans, öğretim üyeliğine yükseltme ve yayın destekleme ölçütleriyle ilgili bir değerlendirme. <http://yunus.hacettepe.edu.tr/-tonta-yayinlar/tonta-yukseltme-kriterleri-hakkinde-degerlendirme-11-Temmuz-2014.pdf>.
- Turan, S. ve Şişman, M. (2013). Eğitim yönetimi alanında üretilen bilimsel bilgi ve batılı biliş tarzının eleştirisine giriş. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 4(24), 505-514.
- Turan, S., Karadağ, E. ve Bektaş, F. (2014). Üniversite Yapısı İçerisinde Öğrenen Örgüt ve Örgütsel Bağlılık İlişkisi Üzerine Bir Araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 4(24), 627-638.
- Tübitak (2015). Tübitak Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği.
- Türk Psikologlar Derneği (2004). Türk Psikologlar Derneği Etik Yönetmeliği. <https://www.psikolog.org.tr/turkey-code-tr.pdf>
- Urrietta, L. (2007). Figured worlds and education: an introduction to the special issue. *The Urban Review*, 39(2), 107-116.
- Uzbay, T. (2006). *Bilimsel araştırma etiği*. İçinde O. Yılmaz (Ed), Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık, 2006, 43-48. Ankara: TÜBİTAK-ULAKBİM.

- Üstüner, M. ve Cömert, M. (2008). Eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi anabilim dalı lisansüstü dersleri ve tezlerine ilişkin bir inceleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 497-515.
- Vatansever, A. ve Gezici Yalçın, M. (2015), "*Ne ders olsa veririz*" *Akademisyenin vasıfsız işçiye dönüşümü* (3. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları,
- Walker, A., & Hallinger, P. (2015) A synthesis of reviews of research on principal leadership in East Asia. *Journal of Educational Administration*, 5(4), 554-570.
- Walker, A., & Qian. H. (2015). Review of research on school principal leadership in mainland China, 1998-2013: Continuity and change. *Journal of Educational Administration*, 53(4), 467-491.
- Yalçın, M. (2015). *Batı kaynaklı bilginin Türk akademisindeki rolü: eğitim yönetimi alanının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Yarcı, S. (2011). Pierre Bourdieu'da sosyal sermaye kavramı. *Akademik İncelemeler*, 6(1), 125-135.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin, 9. Baskı.

Yücel, D. (2012). Bilimsel yayınlarda hakemlik süreci üzerine. *Türk Biyokimya*, 37(2), 212-214.

Yücel, C., Boyacı, A., Demirhan, G. ve Karataş, E. (2013). Milli Eğitim Örgüt Sisteminde 'kayıt alanı' (Hinterland) uygulamasının yönetsel işlevselliğın değerlendirilmesi ve ekonomik, sosyal ve kültürel sermaye açılarından doğurduğu problemlerin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 19(1), 135-151.

EKLER

Ek 1: Yarı-Yapılandırılmış Görüşme Soruları

Türkiye'deki eğitim yönetimi ve denetimi alanyazınının mevcut durumu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Türkiye'deki eğitim yönetimi ve denetimi alanyazınının dünyaya kıyasla nerede görmektesiniz?

Türkiye'deki eğitim yönetimi ve denetimi alanyazını hakkındaki değerlendirmelerinizin nedenleri nedir?

Türkiye'deki eğitim yönetimi ve denetimi alanyazınının geliştirilmesi için neler yapılabilir?

Ek 2: Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurul Karar Tutanağı

DOĞU AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARAR KARAR TUTANAĞI (SİRKÜLER KARAR)

Toplantı Tarihi : 28.12.2015
Toplantı No : 2015/15
Toplantı Yeri :

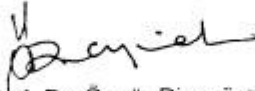
Katılanlar: Doç. Dr. Şükrü Tüzmen, Prof. Dr. Serdar Erkan, Prof. Dr. Özgür Dinçyürek, Prof. Dr. R. Selma Görgülü, Prof. Dr. Osman Karatepe, Prof. Dr. Doğu Arifler, Yrd. Doç. Dr. Emine K. Rodoslu, Yrd. Doç. Dr. Tuğba Erçetin, Yrd. Doç. Dr. Nazife Dimililer, Yrd. Doç. Dr. Mümtaz Güran, Yrd. Doç. Dr. Rıza A. Kutay, Yrd. Doç. Dr. Metin Ersoy, Öğr.Gör. Mutlu Soykut

DAÜ Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun yukarıda tarihi ve sayısında belirtilen toplantısında,

2015/16-04 Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek lisans öğrencisi Ece İlhan Özkök'ün Yrd. Doç. Dr. Şefika Mertkan'ın danışmanlığında "Eğitim Yönetimi ve Denetimi Türkçe alanyazının mevcut durumu ve bu durumun sebeplerinin incelenmesi" adlı çalışmasının Bilimsel ve Araştırma Etiği açısından uygulanabilirliğine

oy birliğiyle karar verilmiştir.

Doç. Dr. Şükrü Tüzmen

Prof. Dr. Özgür Dinçyürek

Prof. Dr. Refia Selma Görgülü.

ETK 2015/15

01 Aralık 2015, Salı

Sayfa 1/2

DOĞU AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARAR
KARAR TUTANAĞI (SİRKÜLER KARAR)

Toplantı Tarihi : 28.12.2015
Toplantı No : 2015/15

Toplantı Yeri

Katılanlar: Doç. Dr. Şükrü Tüzmen, Prof. Dr. Serdar Erkan, Prof. Dr. Özgür Dincyürek, Prof. Dr. R. Selma Görgülü, Prof. Dr. Osman Karatepe, Prof. Dr. Doğu Arifler, Yrd. Doç. Dr. Emine K. Rodoslu, Yrd. Doç. Dr. Tuğba Erçetin, Yrd. Doç. Dr. Nazife Dimililer, Yrd. Doç. Dr. Mümtaz Güran, Yrd. Doç. Dr. Rıza A. Kutay, Yrd. Doç. Dr. Metin Ersoy, Öğr. Gör. Mutlu Soykut

Prof. Dr. Osman Karatepe

Prof. Dr. Doğu Arifler

Prof. Dr. Serdar Erkan

Yrd. Doç. Dr. Metin Ersoy

Yrd. Doç. Dr. Rıza A. Kutay

Yrd. Doç. Dr. Nazife Dimililer

Yrd. Doç. Dr. Mümtaz Güran

Yrd. Doç. Dr. Emine K. Rodoslu,

Yrd. Doç. Dr. Tuğba Erçetin

Öğr. Gör. Mutlu Soykut

ETK 2015/15

01 Aralık 2015, Salı

Sayfa 2/2

SI gr. AB ERK Soykut

Ek 3: Katılımcı Bilgi Formu

Yüksek lisans tez çalışması olan bu araştırmanın amacı, eğitim yönetimi ve denetimi Türkçe alanyazınının akademisyenlerin bakış açısı ile mevcut durumunu incelemek ve bu durumun nedenlerini ortaya koyarak nasıl geliştirilebileceğini irdelemektir. Araştırma kapsamında olgunun ayrıntılı ve derinlemesine incelenmesi hedeflendiği için çalışmadan nitel yaklaşım kullanılmaktadır.

Veri, eğitim yönetimi ve denetimi alanında çalışan akademisyenlerden görüşme yolu ile toplanacak, görüşmeler yaklaşık 60 dk. sürecek ve Türkçe alanyazınının mevcut durumu, bu durumun nedenleri ve alanyazının nasıl geliştirilebileceği üzerine odaklanılacaktır. Görüşme sırasında araştırmacı ve katılımcı arasında kopukluk olmaması ve daha sağlıklı veri elde etmek adına katılımcının izni ile ses kaydı yapılacaktır. Araştırmaya katılımda gönüllülük esas alınacaktır. Araştırmaya katılmayı kabul eden katılımcılar istedikleri taktirde hiçbir neden belirtmeksizin görüşmeyi sonlandırma ve araştırmadan ayrılma hakkına sahiplerdir.

Elde edilen veri tez kapsamında kullanılacak ve yayınlanmak üzere yazılacak makalelerin temelini oluşturacaktır. Çalışmada gizlilik esastır. Toplanan veri ben ve tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Şefika MERTKAN haricinde kimse ile paylaşılmayacaktır. Katılımcıların kimliği takma isimler kullanılarak gizlenecektir.

Çalışma hakkında daha detaylı bilgi edinmek isterseniz lütfen benimle veya danışmanımla iletişime geçmekten çekinmeyiniz. İletişim bilgileri:

Arş. Gör. Ece İlhan ÖZKÖK
Yüksek Lisans Öğrencisi
Doğu Akdeniz Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Şefika MERTKAN
Doğu Akdeniz Üniversitesi
sefika.mertkan@emu.edu.tr

Değerli vaktinizi ayırdığınız için teşekkür ederim.

Ek 4: Bilgilendirilmiş Onam Formu

Katılımcı bilgi formunu okudum, anladım ve sorduğum sorulara cevap aldım.

Araştırmanın amacını anladım.

Araştırmaya katılımın gönüllü olduğunu ve istediğim zaman araştırmadan ayrılabileceğimi anladım.

Benimle yaklaşık 60 dakika süren bir görüşme yapılacağını ve görüşme süresince bilgim dahilinde ses kaydı yapılacağını anladım.

Toplanılan verinin araştırmacının yüksek lisans tezinde ve yayınlanmak üzere yazılacak makalelerde kullanılacağını, hazırlanan tez ve yayınlarda kimliğimin gizli tutulabilmesi için araştırmacının gerekli önlemleri alacağını anladım.

Gerek görüldüğü takdirde araştırmacı veya tez danışmanı ile iletişime geçebileceğimi anladım ve ilgili kişilerin iletişim bilgileri bana verildi.

Çalışmaya tamamen gönüllü olarak baskı altında kalmadan katılıyorum.

Katılımcı:

Tarih:

İmza: